

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Diplomová práce

**KOMPARACE
VZDĚLÁVACÍCH SYSTÉMŮ V
ČESKÉ REPUBLICE A ŠPANĚLSKU**

Vedoucí práce:	Prof. PaedDr. Gabriel Švejda, CSc.
Autor práce:	Kovandová Petra
Studijní obor:	Učitelství pro 2. stupeň ZŠ Český jazyk a literatura a španělský jazyk a literatura

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část	10
2.1. Charakteristika České republiky.....	10
2.1.1. Historie České republiky	11
2.2. Charakteristika Španělska	13
2.2.1. Historie Španělského království	14
2.3. Srovnávací pedagogika	17
2.4. Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání ISCED 1997	18
2.4.1. Preprimární vzdělání	19
2.4.2. Primární.....	19
2.4.3. Vyšší sekundární vzdělávání	20
2.4.4. Postsekundární vzdělání.....	21
2.4.5. Terciární vzdělání	21
3. Praktická část	23
3.1. Stručný vývoj školského systému v České republice	23
3.2. Vzdělávací systém České republiky	27
3.2.1. Rámcový vzdělávací program	27
3.2.2. Školní vzdělávací program	30
3.2.3. Mezinárodní výzkum PISA 2009:	
Výrazné zhoršení výsledků českých žáků.....	31
3.2.4. Preprimární výchova	36
3.2.4.1. Rámcový vzdělávací program preprimárního vzdělání ..	37
3.2.5. Primární a nižší sekundární vzdělávání	38
3.2.5.1. Rámcový vzdělávací program na českých základních školách	
.....	39
3.2.6. Vyšší sekundární vzdělání	40
3.2.6.1. Střední vzdělání s maturitní zkouškou	41
3.2.6.2. Střední vzdělání s výučním listem	41
3.2.6.3. Střední vzdělání odborné se závěrečnou zkouškou	42
3.2.6.4. Konzervatoře	42

3.2.7.	Postsekundární vzdělání	44
3.2.8.	Terciární vzdělání	44
3.3.	Vzdělávací systém ve Španělsku	52
3.3.1.	Nedávná historie Španělského vzdělávacího systému	52
3.3.2.	Stručný nástin vzdělávání ve Španělsku	54
3.3.3.	Řízení školství ve Španělsku	56
3.3.4.	Preprimární vzdělávání (Educación infantil)	56
3.3.5.	Primární vzdělávání (Educación primaria)	58
3.3.6.	Sekundární vzdělávání (Educación secundaria obligatoria) ...	59
3.3.7.	Maturita (Bachillerato)	66
3.3.8.	Odborné vzdělávání (Formación profesional)	73
3.3.9.	Konzervatoře (Educación artística)	76
3.3.10.	Sportovní vzdělávání	78
3.3.11.	Jazykové vzdělávání (Enseñanza de idiomas)	79
3.3.11.1.	Evropské jazykové portfolio	80
3.3.12.	Vysokoškolské vzdělávání (Enseñanza universitaria)	82
3.3.13.	Další možnosti vzdělávání ve Španělsku	85
3.4.	Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami	85
3.4.1.	Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami v České republice	87
3.4.2.	Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami ve Španělsku ...	90
3.5.	Moderní technologie pomáhají ve vzdělávání	93
3.5.1.	Online školní sešit	94
3.5.2.	Systém řízení konzultací přes SMS zprávy a internet (Sistema de gestión tutorial vía SMS e Internet)	97
3.6.	Srovnání školských systémů České republiky a Španělska	100
3.6.1.	Přípravné třídy	102
3.6.2.	Počet vyučovacích hodin	103
3.6.3.	Klasifikace	103
3.6.4.	Ukončení povinné školní docházky	104
3.6.5.	Uniformy	105
3.6.6.	Ukončení školního vzdělávání	105

3.6.7. Platy učitelů: Španělsko vs. Česká republika	106
3.6.8. Přístup učitelů k žákům a studentům	107
4. Závěr	108
5. Resumé	109
6. Bibliografie	110
7. Přílohy	114
7.1. Schéma vzdělávacího systému České republiky	114
7.2. Schéma vzdělávacího systému Španělska	116
7.3. Střední škola Rocagrossa, Lloret de Mar, Katalánsko	116

Prohlašuji, že svoji bakalářskou - diplomovou - rigorózní - disertační práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské - diplomové - rigorózní - disertační práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ... fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 20. 4. 2011

podpis studenta

V úvodu své práce bych ráda upřímně poděkovala Prof. PaedDr. Gabrielu Švejdovi, CSc. za vedení, ochotu, trpělivost a konzultace při vypracovávání této diplomové práce.

ANOTACE

Tato diplomová práce je komparativního charakteru. Zaměřuje se především na porovnání vzdělávacího systému v České republice a ve Španělsku. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Úvodní teoretická část obsahuje analýzu současného stavu vzdělávání v České republice a ve Španělsku. Praktická část vychází nejen z teoretických, ale i praktických zkušeností, které jsem ve Španělsku získala.

Výsledkem výzkumu šetření je současné zhodnocení a porovnání vzdělávacího systému Španělska a České republiky.

This Diploma thesis is written in comparative approach. It's focused on comparing of education system in the Czech republic and Spain. It's divided into two parts: a theoretical part and a practical part.

Introductory theoretical part includes the analysis of present state of education in the Czech republic and Spain. The practical part is written on the basis of theoretical and practical experience which I gained in Spain.

The result of this research is the evaluation and comparing of education system in the Czech republic and Spain.

1 ÚVOD

Když jsem před rokem dostala možnost odjet díky programu Erasmus studovat do Španělska na univerzitu v Granadě, neváhala jsem. Španělsko je země rozmanitá a měla jsem již možnost ji poznat, jelikož v letních měsících zde pracuji. Studium v Andalusii pro mě však bylo nezapomenutelným zážitkem. Měla jsem možnost proniknout hlouběji do školského vzdělávacího systému Španělska, zvláště pak vzdělávání terciárního. Byla jsem velmi překvapena, jak rozdílné mohou být systémy vzdělávání dvou evropských zemí a především jak rozdílný je přístup vyučujících ke studentům. Zaujala mě i technická vybavenost učeben.

Jako průvodci mi byla také umožněna návštěva střední školy Rocagrossa v městečku Lloret de Mar (Katalánsko). V příloze jsou fotografie ze školy.

Díky těmto poznatkům jsem se rozhodla svou diplomovou práci věnovat právě problematice komparace vzdělávacích systémů. Dále také přihlédnout k rozdílům ve výuce v České republice a Španělsku a zaměřit se problémy současného vzdělávání v České republice a ve Španělsku.

Obě země prošly jiným historickým, politickým i ekonomickým vývojem a právě tohle se odvíjí také na rozdílnosti vzdělávacích systémů, avšak i přes to mají hodně společného. Myslím si, že výsledek mé práce může být přínosem zejména pro prohloubení poznatků a věřím, že přispěje ke ztrátě některých předsudků, které mnozí o Španělech a Španělsku mají.

Má diplomová práce se skládá z několika částí. Nejdříve se věnuji charakteristice České republiky (obecné informace, poloha, přírodní poměry, státní zřízení atp.) a její historii. Následně charakteristice a historii Španělska, to proto, aby byl významný rozdíl právě v oblasti historického vývoje, ale i rozdíl současný. Dále vysvětlují pojmy *Srovnávací pedagogika* a *Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání ISCED 1997*. K vypracování této pasáže jsem použila zejména kompilační metodu (vyhledávání a výběr informací z různých zdrojů a jejich následné provázání).

V praktické části se věnuji školskému systému České republiky a školskému systému Španělska. Informace o španělském školství jsem získávala rozhovory se svými spolužáky a profesory na granadské univerzitě, rozhovorem s lektorkou španělského jazyka na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity, především pak pozorováním.

V praktické části jsem také věnovala kapitoly například komparaci platů učitelů ve Španělsku a v České republice, další kapitola se věnuje otázce uniforem na školách. To v České republice není tak běžné, jako na školách Španělských. Nalézt zde je možné i kapitoly týkající se speciálního vzdělávání ve Španělsku a v České republice.

Část práce jsem věnovala také moderním technologiím. Z každé země jsem vybrala jeden příklad využití moderních technologií, který mě zaujal.

V závěru své práce srovnám oba systémy. Vycházím z informací v předchozích částech a pokusím se zamyslet nad tím, v čem jsou tyto dva systémy stejné, v čem se liší, případně jaká jsou pozitiva a negativa jednotlivých odlišností.

Vzdělávání v dnešní kultuře prochází obrovským rozvojem. Školní vzdělávání, a to nejen povinné, ale také všechna další, vzdělávání formální i neformální, nabývají větší a větší závažnosti pro život každého jedince.

Průcha ve své publikaci uvádí: *„Všechny vyspělé i méně rozvinuté země se podle svých ekonomických možností a kulturních orientací snaží vybudovat co nejdokonalejší vzdělávací systémy jakožto nezbytný předpoklad k svému dalšímu rozvoji.“*

(1999, str. 15)

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části své diplomové práce bych se ráda nejdříve věnovala stručné charakteristice České republiky a dále také Španělska (obecné informace, historie, geografie). Následující části se zabývají vysvětlením pojmů *Srovnávací pedagogika* a *Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání ISCED 1997*.

2.1 Charakteristika České republiky

Česká republika se nachází v samém srdci střední Evropy. Na západě sousedí s Německem, s Polskem na severu, na východě se Slovenskem a s Rakouskem na jihu. Česká republika se nachází v mírném klimatickém pásu. Pro něj je typické střídání čtyř ročních období. Podnebí mírného pásu severní polokoule je v Česku vyznačováno západním prouděním, tzn. převahou západních větrů.

Česká republika patří spíše k menším státům, a to pro svou rozlohu 78 867 km²^[1]. V současné době žije v zemi 10 509 377 obyvatel^[2]. Úředním jazykem je čeština. Hlavní náboženství v České republice je křesťanství, bez vyznání je zhruba 59% obyvatelstva^[3]. Hlavním městem je Praha.

Státní zřízení České republiky je parlamentní republika. Stát se řadí mezi demokratické země. V čele stojí prezident (v současné době je jím od 28. 2. 2003^[4] Václav Klaus).

Parlament je zde zákonodárným orgánem. Skládá se z horní komory (Senát) a z dolní komory (Poslanecká sněmovna). Volby jsou tajné. Poslanci a senátoři jsou voleni na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Česká republika je od roku 1999 členem Severoatlantické aliance (NATO) a od roku 2004 také členem Evropské Unie.

¹ [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/c5cfebca9de6e905c125723a004180a6/b66af4567b794219c12570820040b748/\\$FILE/roz01.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/c5cfebca9de6e905c125723a004180a6/b66af4567b794219c12570820040b748/$FILE/roz01.pdf) (10. 3. 2011)

² <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home> (10. 3. 2011)

³ http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04 (10. 3. 2011)

⁴ <http://www.klaus.cz/clanky/2470> (10. 3. 2011)

Státní symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní vlajka, standarda prezidenta, státní pečeť, státní barvy a státní hymna *Kde domov můj?*^[5].

2.1.1 Historie České republiky

Území Čech a Moravy je osídleno člověkem již od starší doby kamenné. Řada archeologických nálezů svědčí o osídlení území Česka z doby od 28 000 let př. n. l. Se znalostí zemědělství přišli v 6. – 4. tisíciletí př. n. l. kolonisté mladší doby kamenné. Dochovala se keramika a různé druhy nástrojů, které svědčí o různorodosti jednotlivých kultur, jež se usadily v této oblasti. Od 3. století př. n. l. přicházejí na naše území Keltové a po nich, v 1. století n. l., přichází Germáni (Markomani a Kvádové), kteří Kelty postupně vytlačují.

První Slované se začínají objevovat na území dnešního Česka od konce 5. století. V 7. století hraje důležitou roli franský kupec Sámó, který sjednotil slovanské kmeny. Ty poté vytvořily Sámovu říši (asi 623 – 659). Jedním z důvodů vzniku byla hlavně obrana proti nájezdům Avarů. Ve století 9. na Moravě, na Slovensku, v severním Maďarsku a na západním Zakarpatsku vzniká Velkomoravská říše, která postupně zahrnuje i Čechy, Slezsko, Lužici, Malopolsko a zbytek Maďarska. Za vlády knížete Svatopluka dosahuje říše největší slávy. Důležitým rokem je i rok 863, kdy na žádost velkomoravského knížete Rostislava přicházejí dva věrozvěsti z řecké Soluně, Cyril a Metoděj, aby šířili křesťanskou víru mezi prostý lid. Ti vytvořili církevní slovanský jazyk a písmo.

Roku 894 se Čechy od Velkomoravské říše odtrhávají a v 10. století je říše rozvrácena Maďary.

Do druhé poloviny 9. století spadají počátky českého státu. V této době byl mimo jiné pokřtěn první doložený český kníže z dynastie Přemyslovců Bořivoj I. Roku 1212 je vydána důležitá listina, a to Zlatá bula sicilská. Jejím vydáním se český stát stává na počátku 13. století královstvím. Svého mocenského vrcholu dosahuje za vlády posledních Přemyslovců a Karla IV. (hlavním městem Svaté říše římské se stala Praha, pražské biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství (1344), v Praze byla založena uni-

⁵ <http://vlast.cz/symboly-ceske-republiky/> (10. 3. 2011)

verzita,...). Dobu rozkvětu rozbořila smrt císaře Karla IV. V 15. století přichází doba úpadku, zapříčiněna především husitskou revolucí.

Zlomovým rokem se stává rok 1526, kdy na trůn definitivně nastupuje dynastie Habsburků, která zemi začlenila do habsburské monarchie. Habsburkové se snažili o vytvoření centralizované monarchie, to však naráželo na odpor českých a moravských stavů. Tento odpor vyústil v ozbrojené povstání proti panovníkovi. Defenestrace císařských místodržících, která se konala v roce 1618, se stala mimo jiné i počátkem třicetileté války. Po porážce v bitvě na Bílé hoře (8. 11. 1620) ztrácí české země autonomii, katolické vyznání je uzákoněno jako jediné možné a Habsburkové získávají dědičné právo na České království. Dochází tak k násilné rekatolizaci českých protestantů.

Světlo do života občanů přináší až reformy Josefa II koncem 18. století. Ty zajišťovaly obyvatelům monarchie náboženskou toleranci, přístup ke vzdělání, a také zrušily nevolnictví. Tyto reformy výrazně přispěly k tomu, že v českých zemích se začal rozbíhat proces, který bývá označován jako české národní obrození. To usilovalo nejdříve o obrodu českého jazyka a kultury, poté i národně-politickou emancipaci. Výrazný kulturní, politický a hospodářský rozvoj zaznamenaly české země v druhé polovině 19. století. Většina (zhruba 70%) průmyslu Rakouska-Uherska byla v Českých zemích.

28. října 1918, po porážce Rakouska-Uherska v první světové válce, se české země osamostatnily a staly se jádrem nově vzniklého Československa. Jeho území zahrnovalo tehdy i Slovensko a Podkarpatskou Rus. Dětilo se na Zemi českou, Zemi moravskoslezskou, Zemi slovenskou a Zemi podkarpatskoruskou. Hlavním městem Československa byla Praha. Tam se také soustředily veškeré důležité úřady a ministerstva. Tzv. „první republika“ však měla dáno do vínku pouhých 20 let trvání. V září 1938 bylo Československo donuceno podepsat Mnichovskou dohodu, a tím postoupit Německu pohraničí (tzv. Sudety). Podkarpatská Rus a Slovensko připadly Maďarsku, malou část Československa (zejména oblast Těšínska) získalo Polsko. Tento státní útvar, poměrně oříznutý, je nazýván druhá republika.

Brzy však, 16. 3. 1939, byl zřízen Protektorát Čechy a Morava – formálně autonomní celek v rámci německé říše, fakticky ale ve všem podřízen Německu, a to pod vedením říšského protektora.

V květnu roku 1945 bylo Československo osvobozeno spojenci a byl obnoven formálně demokratický stát. V únoru 1948 provedla Komunistická strana Československa státní převrat a tím nastolila komunistickou diktaturu. Země se stala totalitním státem a zároveň i součástí sovětského bloku. Přichází doba velkých změn. Bylo zlikvidováno soukromé vlastnictví, proběhla rada politických procesů a čistek, vznikaly pracovní tábory, byla potlačována práva a svobody občanů.

60. léta jsou dobou postupného uvolňování v oblasti jak ideologické, tak kulturní. Druhá polovina 60. let je ve znamení hospodářských a ekonomických reforem, které vyústily tzv. pražským jarem roku 1968. Započaté reformy však byly ukončeny 21. 8. 1968, kdy na naše území vpadla vojska Varšavské smlouvy. Nastává tak období známé jako normalizace a dochází k opětovnému utužování totalitního režimu. Po připojení k světškému bloku zažívala země hospodářský úpadek, který byl zrychlen i velkým odlivem především vzdělaných lidí, jež emigrovali do demokratických zemí v Evropě i do USA.

Nespokojenost obyvatel narůstala a vyvrcholila vystoupením většiny společnosti proti režimu. Stalo se tak v listopadu 1989. Vedoucí úloha KSČ byla zrušena a byl zahájen demokratizační proces (docházelo ke změnám jak ekonomickým, tak společenským). V lednu 1993 se Československo rozdělilo na Českou republiku a Slovenskou republiku. Po listopadu 1989 se naše země začala postupně začleňovat do politických struktur demokratické západní Evropy (12. 3. 1999 vstup do NATO; 1. 5. 2004 vstup do Evropské unie).

2.2. Charakteristika Španělska

Oficiální název Španělska je Španělské království, neboli „Reino de España“. Stát leží na Pyrenejském poloostrově. Ke Španělskému království patří i Kanárské ostrovy v Atlantském oceánu a Baleáry ve Středozezemním moři. Španělsku patří i katalánské město Llivia, které úplně obklopuje území Francie. Hlavním městem je Madrid. Země sousedí s Portugalskem na západě, na severovýchodě s Andorou a Francií a na jihu s Gibraltarem. Španělsku patří i města Ceuta a Melilla, která se nachází v Maroku. Má 17 autonomních oblastí, tzv. „comunidades“. Každá oblast má svou vlastní vládu.

Státním zřízením je konstituční monarchie, což znamená, že ve Španělsku je parlamentní forma vlády, podobně jako v České republice, s tím rozdílem, že v čele Španělska stojí král. Hlavou státu je Juan Carlos I., a to od listopadu 1975, kdy umírá diktátor Franko. Předsedou vlády je v současné době José Luis Rodríguez Zapatero, a to od 14. 3. 2004, kdy jeho Španělská dělnická socialistická strana (Partido Socialista y Obrero Español) vyhrála volby⁶.

Země je členem Evropské unie (od roku 1986), Severoatlantické aliance (od roku 1981) a dalších organizací. Od 1. 1. 2002 se zde platí eurem, které nahradilo předchozí Španělské pesety. V té době španělská ekonomika rychle rostla zejména následkem stavebního boomu, to však skončilo s ekonomickou krizí roku 2008. Počátek 21. století je zároveň dobou velmi silné imigrace obyvatel zejména z Latinské Ameriky, Maroka a jihovýchodní Evropy. Dalším problémem je nezaměstnanost. Bez práce je 18,7% obyvatelstva⁷ (přes 4 miliony obyvatel).

Žije zde 47 021 031 obyvatel⁸, rozloha činí 504 750 km²⁹. Svou rozlohou je Španělsko 4. největší zemí Evropy (po Rusku, Ukrajině a Francii). Úředním jazykem je španělština (kastilština); další jazyky jsou uznávány jako úřední jednotlivými autonomními společenstvími. Většina obyvatel jsou katolíci.

2.2.1 Historie Španělského království

Na Pyrenejském poloostrově lidé žili již před třemi tisíci lety. V dávných dobách jsou zde doloženy mnohé kmeny, zčásti keltského, zčásti iberského původu. Iberové byly podle dochovaných písemných zmínek první obyvatelé Pyrenejského poloostrova, což dokazují také archeologické nálezy. Řekové a Féniciáné byli ti, kteří nám písemnosti o Iberech zanechali, ačkoliv s nimi nikdy nepřišli do styku.

Řekové, Féniciáné a Kartaginští se zde postupně usidlovali od XI. století př. n. l. Ve III. století př. n. l. se jim podařilo, ovládnou velkou část poloostrova. V boji o nad-

⁶ <http://www.psoe.es/ambito/zapatero/docs/index.do?action=View&id=97380> (11. 3. 2011)

⁷ http://www.forumlibertas.com/frontend/forumlibertas/noticia.php?id_noticia=16829&id_seccion=7 (11. 3. 2011)

⁸ <http://www.ine.es/jaxi/tabla.do> (11. 3. 2011)

⁹ <http://www.elpais.com/todo-sobre/pais/Espana/ESP/> (11. 3. 2011)

vládu nad Středomořím, tedy v druhé punské válce, se muselo Kartágo vzdát poloostrova ve prospěch Římské říše. Římány zde byla zřízena provincie Hispánie. Ti se zasloužili také o rozkvět oblasti především po stránce hospodářské. Poté ovládli Hispánii Vizigóti, a to na počátku středověku. Vytvořili na poloostrově stabilní království, od 6. století sjednocené pod vládou vizigótských králů v Toledu pod jeden celek. Království však trpělo častými vnitřními nepokoji, nebylo tedy schopné odolat náporu Arabů, kteří na počátku VIII. století dobyli téměř celý poloostrov s výjimkou severozápadní části, kde bylo v roce 718 obnoveno Vizigótské království. To se později stalo východiskem tzv. reconquisty (znovudobývání Pyrenejského ostrova křesťany).

Reconquista vyvrcholila začátkem XIII. století, krátce poté, co Pyrenejský poloostrov ovládli Maurové.

V 15. století bylo maurské panství představováno na Pyrenejském poloostrově už jen malým emirátem – Granadou. Na druhé straně Kastilie dochází k velmi významné události. Dědička kastilského trůnu, Isabela Kastilská, uzavírá sňatek s dědicem trůnu aragonského, Ferdinandem II. Aragonským (1469). Tím jsou položeny základy k trvalému sjednocení dvou nejmocnějších křesťanských států Pyrenejského poloostrova. Katoličtí králové, jak byli Ferdinand s Isabelou také nazýváni, ještě vládli i v době, kdy padla Granada a Španělsku se otevřela brána k expanzi mimo Pyrenejský poloostrov. Rok 1492 byl kromě ukončení reconquisty důležitý i proto, že je objevena Amerika, a to díky janovskému námořníkovi Kryštofu Kolumbovi. Význam slova Španělsko (Hispánie, původně označující celý Pyrenejský poloostrov) se zhruba v této době změnil na označení státu.

Počátkem XVI. století zdědili Habsburkové sjednocené Španělsko a učinili jej oporou své světovládné protireformační politiky. Španělsko se po ovládnutí střední a Jižní Ameriky stalo největší koloniální velmocí. O dovršení politické nadvlády usiloval Filip II, syn Habsburského krále Karla I., to však ztroskotalo na nizozemské buržoazní revoluci (1566 – 1609) a v důsledku porážky Španělska Anglií roku 1588.

O století později bylo Španělsko poraženo i Francií a ztratilo tedy své velmocenské postavení. Roku 1700 zemřel poslední španělský král z rodu Habsburků, Karel II. Nezanechal však žádného mužského dědice. Brzy na to vypukají války o dědictví španělské (1701 – 1714), do nichž se s výjimkou Švédska, Ruska a Osmanské říše zapojily všechny tehdejší evropské mocnosti. O koruny usilovaly především dva významné rody -

rakouští Habsburkové a francouzští Bourboni. Vítězem se stali Bourboni, avšak museli zaručit, ne nespojí francouzský a španělský trůn. Aby byli rakouští Habsburkové vykompenzováni, postoupilo jim Španělsko území ve středomoří, tím však ztratili své pozice zde. Války ale také ukázaly, že Španělsko se nachází ve velmi zblázněném stavu, jeho území bylo poničeno a země přestala být brána jako velmoc.

Španělsko 19. století bylo velmi chudým státem. Národně osvobozenecý boj přerostl v té době v sérii revolucí a vyvrcholil roku 1873, kdy byla vyhlášena tzv. 1. republika. Měla však velmi krátké trvání. Smutným rokem pro stát se stává také rok 1898, kdy vypukla Španělsko-americká válka. V ní země přichází o ostrov Kuba, Porto-riko a Filipíny a menší ostrovy v Mikronésii.

Politická krize ve 20. století vedla nejprve k nastolení diktatury Miguela Primo de Rivery, následně byla vyhlášena druhá republika a španělský král musí odejít do exilu. Politické i sociální konflikty sílily až do doby, kdy propukly v občanskou válku. Ta probíhala v letech 1936 – 1939 a generál Franko postupně během ní nastolil za vojenské podpory Německa a Itálie fašistickou diktaturu. Válka končí nástupem diktátora Francisca Franca k moci. Ten již za své vlády stanovil, že Španělsko se stane monarchií a připravil předání moci vnukovi svrženého krále, Juanu Carlosovi. Král ve Španělsku má spíše funkci reprezentativní.

Během druhé světové války zůstává Španělsko neutrální. Díky podpoře z Ameriky se Francův režim dostal z poválečné politické izolace a hospodářské krize. 60. léta jsou ve znamení velkého ekonomického rozvoje. Dochází i k rozvoji cestovního ruchu, avšak bohužel často na úkor životního prostředí.

Začátkem 70. let dochází k rozpadu frankismu a po roce 1975, kdy Franko umírá, dochází k demokratizaci politického života. Bohužel však i tento proces má svá negativa. V 80. letech dochází k zesílení teroristické činnosti nacionalistických a neofašistických sil.

2.3. Srovnávací pedagogika

Žijeme v době, kdy má jedinec spousty příležitostí. Životní vztahy se internacionalizují. Máme mnoho možností navštívit země za hranicemi té naší. Rychlá auta, letadla a jiné dopravní prostředky nám umožňují se dostat za pár hodin i do nejbudálenějších míst naší planety. Z rádia, televize, z internetu se na nás doslova hrnou informace o událostech i z dost odlehlých zemí.

Na tyto skutečnosti musí nutně reagovat vzdělávání. Právě jeho úkolem je nejen rozvíjet rozumové a pracovní kapacity jedinců, ale také je připravit na nové fakty a přispívat tak i k utváření jejich postojů.

Srovnávací pedagogika je vědní disciplína, která má poměrně dlouhou historii a která se v současnosti velice rozvíjí a mimo to také nabývá na významu.

„Srovnávací (komparativní) pedagogika označuje jednak teorie, jednak výzkumné aktivity, které se zabývají zkoumáním charakteristik a fungováním vzdělávacích systémů různých zemí, jejich popisem, srovnáváním a hodnocením.“ (Průcha 2006, s. 19)

V dnešní době je srovnávací pedagogika nenahraditelným oborem, který velmi přispívá, jak uvádí Walterová, k *„vytváření vícevrstvého obrazu světa vzdělávání v jeho různorodosti a pluralitě determinant, efektů a vztahů i ve společných rysech, které mají vzdělávací systémy v různých částech světa a různých kulturách.“*

Srovnávací pedagogika a české půdě je spíše v útlumu, v zahraničí se tato součást vědy vyvíjí velice intenzivně.

O důležitosti vzdělávání nelze pochybovat, a to v jakémkoliv jiné zemi. Každá země může však mít na pojem „vzdělávání“ jiný názor, vzdělávání může mít mnoho podob. Stejně jako se liší jednotlivé státy, stejně tak se liší i obsah a funkce vzdělávání. Faktorů je zde mnoho: historický vývoj země, politika, ekonomika, demografie, ale také kultura – to všechno jsou neopomenutelní původci těchto rozdílů. (Walterová 2006, s. 12)

Původně měla srovnávací pedagogika v plánu porovnávat vzdělávací systémy jednotlivých zemí. K výraznému rozvoji komparativní pedagogiky přispěly mezinárodní organizace, jejichž působení do značné míry rozšířilo původní záměr této vědní disciplíny. Výzkumu vtiskly spíše globální rozměr. (Walterová 2006, s. 13)

2.4 Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání ISCED 1997

Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání (International Standard Classification of Education – ISCED), kterou na počátku 70. let zpracovalo UNESCO. Tato klasifikace měla sloužit jako prostředek vhodný ke shromažďování, zpracování a zpřístupňování srovnatelných ukazatelů a statistik z oblasti vzdělávání jak v rámci jednotlivých zemí, tak v mezinárodním měřítku. Několikaleté zkušenosti s používáním ISCED však ukázaly, že klasifikaci je třeba zrevidovat a hlavně také aktualizovat, vzhledem k budoucímu vývoji ve vzdělávání. (Průcha 2006, s. 246)

Proto organizace UNESCO v listopadu 1997 přijala novou, přepracovanou Mezinárodní normu pro klasifikaci vzdělávání (International Standard Classification of Education – ISCED-97). V souladu s touto normou jsou popisovány vzdělávací systémy. Dokument rozlišuje 7 základních úrovní vzdělávání (úroveň 0 – 6) a ke každé úrovni přiřazuje jednotlivé druhy škol, které v českém vzdělávacím systému realizují příslušné vzdělávání.

Zdroj: *Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání – ISCED 1997*. Praha, ÚIV 1999

ISCED 97 – ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ

Systematické uspořádání

ÚROVEŇ	PLNÝ NÁZEV ÚROVNĚ
0	Preprimární vzdělání
1	Primární vzdělání nebo první stupeň základního vzdělání
2	Nižší sekundární vzdělání nebo druhý stupeň základního vzdělání
2A	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3
2B	Nižší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 3C
2C	Nižší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
3	Vyšší sekundární vzdělání
3A	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5
3B	Vyšší sekundární vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 5B
3C	Vyšší sekundární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce, přístup ke vzdělání úrovně 4A
4	Postsekundární neterciární vzdělání
4A	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý vstup do úrovně 5
4B	Postsekundární neterciární vzdělání - přímý přístup do úrovně 5B
4C	Postsekundární neterciární vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
5	První stupeň terciárního vzdělání
5A	První stupeň terciárního vzdělání - přímý přístup ke vzdělání úrovně 6
5B	První stupeň terciárního vzdělání - konečné vzdělání, přímý vstup na trh práce
6	Druhý stupeň terciárního vzdělání

2.4.1 Preprimární vzdělání

„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“ (Sbírka zákonů 2006, s. 4840)

Termín preprimární vzdělávání je u nás méně obvyklý. Pod pojmem „preprimární vzdělávání“ se nachází označení „předškolní výchova“. Z hlediska úrovně mezinárodní normy se jedná o ISCED 0. Jde se o úroveň, kdy se děti raného věku seznamují s prostředím školy. Předškolní výchova se uskutečňuje v mateřských případně speciálních mateřských školách prostřednictvím různých vzdělávacích programů, které se soustřeďují na rozvoj řeči a myšlení. (Průcha 1999, s. 51)

2.4.2 Primární vzdělání

„Základní vzdělání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se užili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní a svém profesním uplatnění.“ (Školský zákon 2006, s. 4841)

ISCED 1 je úroveň pro primární vzdělání podle Mezinárodní normy pro klasifikaci vzdělání. Představuje počátek systematického vzdělání, resp. povinné školní docházky. Tento stupeň je realizován na prvních stupních základních škol (1. – 5. ročník),

speciálních základních školách, vzdělávání ve zvláštních školách a v pomocných školách. Poskytnuty jsou zde znalosti z rozumové, mravní, pracovní, tělesné, zdravotní, estetické a ekologické výchovy. (Klasifikace vzdělávacích programů 2003. s. 25)

Norma ISCED 2 zahrnuje nižší sekundární úroveň vzdělávání a obecně pokračuje v základních programech primární úrovně. Obvykle je však výuka zaměřena na jednotlivé předměty, které vyučují specializovanější učitelé. Ti vedou třídu v oblasti své klasifikace. Za cíl si tato úroveň klade připravit žáky na vstup na trh práce nebo je připravit na další odborné (profesní) vzdělání. Tento stupeň může být realizován na základní škole, v nižších ročnících konzervatoří nebo víceletých gymnáziích, na školách speciálních nebo zvláštních. (Klasifikace vzdělávacích programů 2003, s. 28)

2.4.3 Vyšší sekundární vzdělání

„Střední vzdělání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsáhlejší širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Vytváří předpoklady pro plnoprávní osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.“ (Školský zákon 2006, s. 4846)

Vyšší sekundární vzdělání je podle Mezinárodní normy zahrnuto do úrovně ISCED 3. Tato úroveň se dělí na dvě skupiny: všeobecné vzdělání a na vzdělání odborné. Absolventi jsou připravováni na další, postsekundární, popř. terciární (tzv. tranzitní fáze) vzdělání nebo na uvedení na trh práce (tzv. „konečná fáze“). Vyšší sekundární stupeň je možné realizovat na víceletých gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích. (Průcha 1999, s. 113)

2.4.4 Postsekundární vzdělání

„Vyšší odborné vzdělání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností.“ (Školský zákon 2006, s. 4860)

Úroveň ISCED 4 je podle Mezinárodní normy označení pro postsekundární vzdělání. Jsou zde více rozšiřovány a prohlubovány znalosti absolventů vyššího sekundárního vzdělání. Postsekundární vzdělání připravuje buď na vstup na trh práce, popřípadě na další studium na úrovni ISCED 5. Úrovně vzdělání ISCED 4 může student získat nástavbovým studiem, studiem pomaturitním či absolvováním rekvalifikačních nebo jiných kurzů. (Průcha 1999, s. 143)

2.4.5 Terciární vzdělání

Terciární vzdělávání zahrnuje široké spektrum nabídky vzdělávání, které je možné uskutečnit po vykonání maturitní zkoušky. Tento typ vzdělání se orientuje na vzdělání odborné nebo umělecké. Patří sem vysokoškolské vzdělávání uskutečňované prostřednictvím vysokých škol včetně doktorských studijních programů, vyšší odborné vzdělávání realizované vyššími odbornými školami a z části i vyšším odborným vzděláváním v konzervatořích. V České republice je možné doktorské programy uskutečňovat i v ústavech Akademie věd ČR. (<http://www.msmt.cz/bila-kniha/otazky-a-odpovedi-k-tezim-bile-knihy-terciarniho-vzdelavani>, 13. 3. 2011)

Vysokoškolské vzdělávání je v hierarchii úrovní vzdělávacích systémů na samém vrcholu. Poskytuje další formy vzdělávání a umožňuje získat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti. Terciární vzdělávání se orientuje na vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost.

Jak ve své knize uvádí Průcha (1999, s. 141), terciární vzdělání se v klasifikaci ISCED člení na dvě úrovně:

- „Úroveň ISCED 5, označovaná jako **první stupeň terciárního vzdělávání**, ne-směřující přímo k vědecké kvalifikaci: zahrnuje zejména programy bakalářského a magisterského studia, vzdělávání na vyšších odborných školách aj.
- Úroveň ISCED 6, označovaná jako **druhý stupeň terciárního vzdělávání**, směřující k vědecké kvalifikaci: zahrnuje doktorské studijní programy, resp. vědeckou přípravu.“

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část mé diplomové práce se zabývá popisem školského systému České republiky a popisu školského systému Španělska s přihlédnutím na využití alternativních metod ve vyučování, využitím moderních technologií ve výuce. Okrajově bych se ráda zmínila i o vzdělávání zdravotně znevýhodněných žáků a jejich inkluze do vyučování. V závěru pak nabízím popis obou systémů.

3.1. Stručný vývoj školského systému v České republice

Vzdělávání se v celé české historii těšilo velké vážnosti a často ho dosáhly i skupiny obyvatelstva, které v jiných zemích vzdělávány nebývaly (husitské ženy v 15. stol., všeobecná gramotnost v 30. letech 20. století převyšující hodnoty, které byly v Evropě obvyklé). Tato skutečnost se odrážela i v organizaci školského systému: univerzita byla založena r. 1348, České vysoké učení technické v r. 1717- mělo tehdy čtyři fakulty: artistickou, medicínskou, právnickou a teologickou; roku 1774 byla uzákoněna šestiletá povinná školní docházka, v r. 1869 již osmiletá. Protože velká část české minulosti proběhla v rámci Rakouska, jsou dějiny českého školství na jedné straně s Rakouskem společné, na druhé straně se v nich odrážejí procesy jazykové a národní emancipace.

*„Školství v českých zemích má velmi dlouhou tradici. První školy vznikly hned na počátku existence českého státu (10. století). Byly to školy církevní, a sice **klášterní** (zakládáné při kláštorech) a **katedrální** (zakládáné v sídlech biskupů). Připravovaly církevní dorost. K nim ve 13. století přibyly školy **městské** označované též jako **partikulární**.“* Zakládala a financovala je města, vyučoval klérus, později absolventi artistické (filozofické) fakulty. Vznikly jako instituce pro přípravu úředníků městské správy. Po vzniku univerzity dostaly charakter přípravek pro univerzitní studium.“ (Vališková, Kasíková 2007, s. 69). Dále také uvádí: *„Uvedené školy, v 16. století k nim přibyly ještě školy bratrské a jezuitské, ev. školy dalších církevních řádů, se udržely až do 17. století.“*

Základy školské soustavy s navazujícími stupni byly položeny reformami v r. 1774 a také v následujících letech. Ve snaze upevnit zemi a pozdvihnout hospodářství je škola podřízena státnímu doзору. Byla vytvořena víceméně souvislá školská soustava, která sestávala ze tří na sebe navazujících stupňů s výraznou hranicí mezi masovými a selektivními články vzdělávání. Průmyslová revoluce začátkem 30. let 19. století, národností uvědomování a liberalismus přinesly nové vzdělávací potřeby, které našly svůj odraz ve školském zákonu z r. 1869. Povinná školní docházka byla prodloužena na osm let, garantem řízení škol a výchovy mládeže byl stát, zřizování a financování škol bylo záležitostí obcí. I církve tehdy měla právo zřizovat školy, pouze ale za určitých podmínek. Základním typem školy se stala osmiletá obecná škola. Po dokončení páté třídy bylo možno navštěvovat tříletou měšťanskou školu, která poskytovala nižší střední vzdělání na vyšší úrovni než škola obecná, popř. školy střední, tj. reálnou školu nebo gymnázium. Po absolvování měšťanky nebo nižšího stupně střední školy bylo možno pokračovat ve studiu na některé střední odborné škole.

Po vzniku Československa v r. 1918 bylo hlavním problémem vytvoření jednotné školské soustavy a bylo zapotřebí také vyrovnat kulturní úroveň v jednotlivých částech země - v Českých zemích, na Slovensku a na Zakarpatské Ukrajině. Vše bylo provedeno řadou zákonodárných úkonů v letech 1919 – 1923, z nichž nejvýznamnějším byl tzv. malý školský zákon z června 1922. Struktura českého školství tímto zákonem zůstala nedotčena, podařilo se ji rozšířit na Slovensko, ale ne na Zakarpatskou Ukrajinu.

Rozvoj reformní pedagogiky ve 20. a 30. letech přinesl řadu prospěšných reforem, týkajících se vnitřního života školy. Důležité bylo zkvalitnit obsah vzdělání, sblížit jednotlivé typy středních škol, vyvažovat vzdělávání všeobecné a odborné a koncipovat jednotné střední školy.

Vysokých škol značně přibývalo. Za studium se zde platilo, přičemž existovaly významné úlevy pro nemajetné. Po německé okupaci v r. 1939 byly vysoké školy uzavřeny a znovu otevřeny až v r. 1945.

Politický převrat v únoru 1948 určil směr poválečného vývoje. V dubnu roku 1948 vychází zákon o základní úpravě jednotného školství. Ten bez výjimky Zákon o základní úpravě jednotného školství z dubna 1948 školy bez výjimky znárodnil a eliminoval vliv církve. Základní školní vzdělání bylo povinné, jednotné a bezplatné. Zákonem bylo stanoveno i podpůrné vyučování sloužící k tomu, aby jednotná škola

reálně fungovala i pro děti ze znevýhodněného prostředí, a nepovinné vyučování, které žákům nabízelo volnočasové aktivity a zároveň plnilo funkci sociální. Základnímu vzdělávání předcházela nepovinná škola mateřská. Po základním vzdělání, které se členilo na 1. a 2. stupeň, následovaly školy „třetího stupně“ – gymnázia a školy odborné – a dále školy vysoké.

Zákonem z dubna 1953, o školské soustavě a vzdělávání učitelů, vznikla nová školská soustava, v níž se dosavadní tři stupně všeobecně vzdělávacích škol organizačně sloučily. Druhý a třetí stupeň se zkrátily ze čtyř let na tři, povinná školní docházka byla osmiletá, cesta k maturitní zkoušce jedenáctiletá. Počet středních škol výrazně vzrostl. Koncepce této soustavy směřující k jednotnému typu středního vzdělání se však ukázala být nereálnou.

Zákon o soustavě výchovy a vzdělání z prosince 1960 opět prodloužil povinnou školní docházku na devět let, akceptoval realitu tří proudů středního vzdělání: střední všeobecně vzdělávací škola byla tříletá, střední odborné školy čtyřleté a k tomu přistupovala široká škála učňovských škol. Studium pracujících, tj. dospělých, bylo součástí tohoto školského systému.

Velmi rozsáhlou reformu představoval projekt „Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy“ z r. 1976. Na jeho základě byla zákonem z r. 1978 povinná školní docházka prodloužena z devíti na deset let. Žáci absolvovali základní školu zkrácenou z devíti na osm let a další nejméně dva roky museli studovat na některé škole střední, tj. na středním odborném učilišti, střední odborné škole nebo na gymnáziu. Projekt byl pak v úplnosti zakotven v r. 1984 ve školském zákonu, který ve znění pozdějších doplňků a změn platil do r. 2004. Podle něho byla školská soustava budována jako jednotný celek od předškolní výchovy až po zařízení pro výchovu a vzdělávání dospělých. Její součástí byla i zařízení plnící podpurné role sociální. Všechny tři proudy středního vzdělávání byly zrovnoprávněny, protože odborné vzdělávání začala poskytovat i gymnázia, která byla dosud školami všeobecně vzdělávacími. Naproti tomu v učňovském školství se objevily obory vedoucí k maturitní zkoušce a zůstala otevřena i možnost doplnit si střední odborné vzdělání nástavbovým studiem na úplné střední odborné vzdělání ukončené maturitní zkouškou.

Vzhledem k tomu, že střední odborná učiliště byla nejméně dvouletá, směřovalo toto uspořádání k tomu, že každému se dostalo středního (tzn. vyššího sekundárního)

vzdělání a že po ukončení povinné školní docházky odcházel každý žák ze školy s nějakou profesní kvalifikací.

Legislativní aktivita po listopadu 1989 vyústila v roce 1990 nejprve v nový zákon o vysokých školách, který navrátil vysokým školám autonomii a akademické svobody a omezením zásahů státu na minimum jim poskytl vysoký stupeň samostatnosti. Vzhledem k rychlému vývoji v terciární sféře byl v r. 1998 schválen zákon nový. Provedl především významnou změnu ve zřizovatelské struktuře: statut škol státních byl omezen na školy vojenské a školy ministerstva vnitra, zatímco ostatní vysoké školy získaly statut školy veřejných, což výrazně zvýšilo jejich autonomii. Dále byl umožněn vznik vysokých škol soukromých.

České školství bylo organizováno jako systém z historického hlediska velmi časně. Organizace školského systému prodělává od roku 1990 četné a hluboké změny, jejichž obsahem je decentralizace^[10], deetatizace^[11] a diverzifikace^[12] systému. Školství vysoké je organizováno a spravováno odlišně od zbytku školské soustavy.

Po roce 1989 bylo třeba vyřešit zásadní otázky vzdělávací politiky. V českém školství dochází k řadě změn, a to v oblasti financování, řízení, možností studia, kurikula atd. Kraje, obce a jednotlivé školy získaly větší pravomoci. Školy získali možnost sami rozhodovat o personálních, finančních a kurikulumních otázkách – v rámci platných centrálních předpisů. Školy jsou financovány vedle státu (který stále nese nejvyšší tíži nákladů), obcemi, finančně se podílejí i rodiče. V oblasti nestátních škol se do jisté míry podílejí zaměstnavatelé a zřizovatelé. Bylo to také období, kdy vznikly nové druhy škol – víceletá gymnázia, která navazují na domácí tradici či nové druhy škol odborných, nové studijní obory, které respektují trh práce. Došlo k výraznému vývoji vzdělávacích programů na úrovni základního vzdělávání (obecná, národní a občanská škola, školy waldorfské, daltonské, montessoriovské atd.). Do školského systému přibyl i sektor nestátní – školy zřizované církvemi, společnostmi, soukromými osobami. Školy získaly

¹⁰ „rozložení od středu; přesun funkcí a kompetencí na nižší orgány nebo na menší organizační jednotky“
<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/decentralizace-decentralisace> (13. 3. 2011)

¹¹ „odstátnění, privatizace“
<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/deetatizace-deetatisace> (13. 3. 2011)

¹² „rozlišování, rozčlenění, rozrůžňování; rozšíření počtu, členění“
<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/diverzifikace-diversifikace> (13. 3. 2011)

samostatnost ve volbě učebnic, osnov, možnost úpravy učebních plánů, možnosti vytvářet vlastní vzdělávací programy. Velký důraz začal být kladen na výuku cizích jazyků. Avšak k nějaké výrazné změně ve školském systému nedošlo, a to ani vydáním školského zákona v roce 2004.

„ K 1. lednu 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Nahradil nejen dosavadní školský zákon, ale i zákon o školských zařízeních a zákon o státní správě a samosprávě ve školství. Stanoví zásady a cíle vzdělávání, dvouступňový systém tvorby vzdělávacích programů (dokumentů), jimiž se má cílů dosahovat, a výchovně-vzdělávací soustavu, která je má realizovat... “(<http://www.msmt.cz/vzdelavani/system-vzdelavani-v-cr>, 14. 3. 2011

3.2 Vzdělávací systém České republiky

Školský systém v České republice vymezuje na skoro všech vzdělávacích stupních škol (tzn. základních, středních a vyšších odborných) počátek školního roku od 1. září, konec pak 31. srpna následujícího kalendářního roku. V České republice jsou hlavním školním prázdninám vyhrazeny dva měsíce – červenec a srpen. Výuka probíhá 5 dní v týdnu a vyučovací hodina čítá 45 minut.

3.2.1 Rámcový vzdělávání program

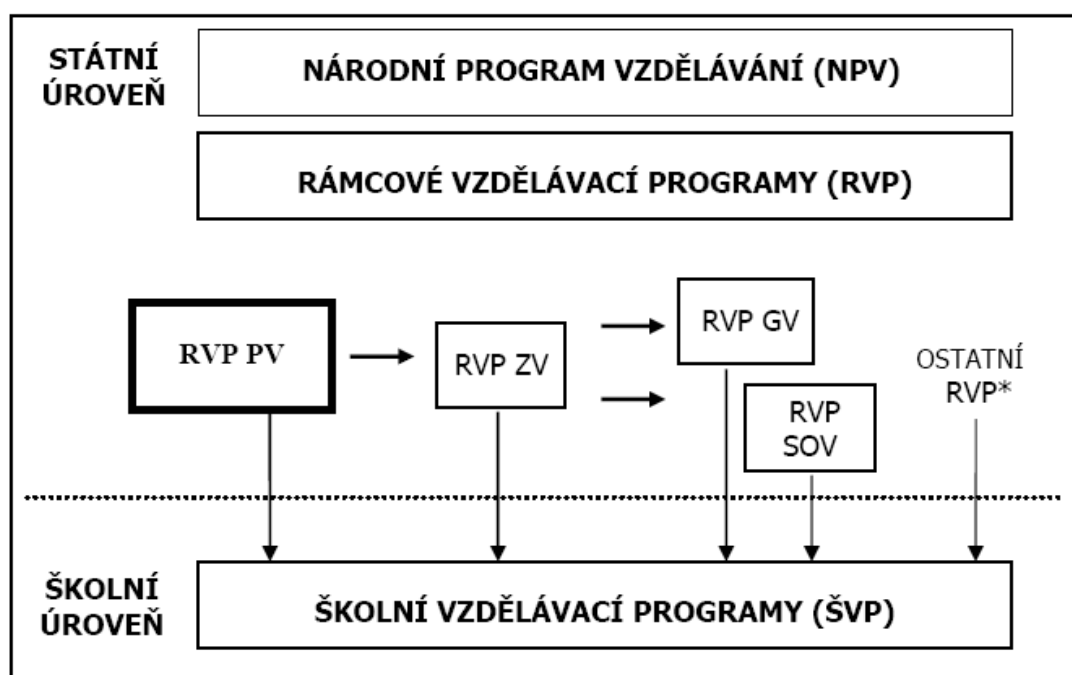
„Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. “

(Školský zákon 2006, s. 4827)

Rámcový vzdělávací program (dále jen RVP) spolu s projektem *Národní program pro rozvoj vzdělávání* (tzv. Bílá kniha) vymezuje ve školství v České republice nejvyšší úroveň vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo v roce 2004 nové principy v politice pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Toto rozhodnutí změnilo systém kurikulárních dokumentů, které jsou nyní vytvářeny na dvou úrovních, a to na úrovni státní a na úrovni školské.

Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek a rámcové programy pak vymezují závazné „rámce“ pro jednotlivé etapy vzdělávání (předškolní, základní a střední vzdělávání). Školní úroveň pak představují školní vzdělávací programy, podle kterých se uskutečňuje výuka na jednotlivých školách.

Hlavní změnou, kterou sebou RVP nese, je využití nových strategií vzdělávání, jež zdůrazňují tzv. *klíčové kompetence*. RVP vychází z koncepce celoživotního učení. Formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání a podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky ve vzdělávání.

System kutikulárních dokumentů

Legenda:

- RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
- RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
- RVP GV – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání
- RVP SOV – Rámcový vzdělávací program (programy) pro střední odborné vzdělávání
- Ostatní RVP – Rámcové vzdělávací programy, které kromě výše uvedených vymezuje školský zákon:
 - Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání
 - Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, případně další

(http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf, s. 5, 16. 3. 2011)

Pro rámcové vzdělávací programy je také velmi důležitý pojem „klíčové kompetence“.

„Nové kutikulární dokumenty v podobě Rámcových vzdělávacích programů vnesly do procesu hodnocení nový prvek. Označujeme ho termínem „klíčové kompetence“. Jedná se o soubor obecných schopností a dovedností, které nejsou vázány na žádný konkrétní obor, ale dají se uplatnit v celé škále oborů a situací. Flexibilita všeobecných dovedností a jejich uplatnitelnost v různých kontextech z nich dělá neocenitelné nástroje, které umožňují člověku úspěšnou činnost ve značně proměnlivých podmínkách.“ (Kolář, Šikulová 2009, s. 121)

Dále autoři dodávají: *„Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.“ (Kolář, Šikulová 2009, s. 121)*

Za klíčové kompetence jsou ve vzdělávání považovány:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní

3.2.2 Školní vzdělávací program

„Školní vzdělávací program program pro vzdělávání, pro nějž je podle § 3 odst. 2 vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem; obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů).“

(Školský zákon 2006, s. 4828)

Každá základní a střední škola v České republice vytváří učební dokument, který nese název *Školní vzdělávací program*. Ten slouží k tomu, aby školy realizovaly rámcové vzdělávací programy (RVP) pro daný obor vzdělávání. Legislativně je ŠVP zakotveno v zákoně číslo 561/2004 Sb. (Školský zákon).

Školní vzdělávací program má mnoho možností.

Učitelé mohou:

- profilovat svoji školu a tím ji odlišit od jiných škol
- formulovat vlastní představy o podobě vzdělávání na své škole
- odbourat zbytečné duplicity v obsahu učiva
- lépe spolupracovat při mezioborovém vzdělávání
- posílit týmového ducha pedagogického sboru
- učit kreativně

Žáci:

- si mohou vybrat školu, která nejlépe vyhovuje jejich požadavkům

- se budou vzdělávat efektivněji

(Hájková, Strnadová 2010, s. 93-95)

ŠVP má také závazné části, které vycházejí z RVP:

- identifikační údaje
- charakteristika školy
- charakteristika ŠVP
- učební plán
- učební osnovy
- hodnocení žáků a autoevaluace školy

Obsah ŠVP může být dělen do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva.

Školní vzdělávací program (ŠVP) určuje rozložení učiva do jednotlivých ročníků, jeho rozčlenění do vyučovacích předmětů (nebo jiných ucelených částí, např. modulů) a osnovy předmětů (podrobný popis vzdělávacího obsahu). Přičemž z jednoho vzdělávacího oboru lze vytvořit jeden nebo více vyučovacích předmětů nebo lze naopak integrovat vzdělávací obsahy několika oborů do tzv. integrovaného vyučovacího předmětu. Stanovená struktura ŠVP je rozčleněna do šesti částí: Identifikační údaje, Charakteristika školy, Charakteristika, ŠVP, Učební plán, Učební osnovy a Hodnocení žáků a autoevaluace školy.

Rozdíl mezi rámcovým vzdělávacím programem a školním vzdělávacím programem je takový, že v RVP jsou stanoveny vzdělávací obory, zatímco v ŠVP vznikají na základě vzdělávacích oborů jednotlivé předměty, které jsou totožné s oborem.

3.2.3 Mezinárodní výzkum PISA 2009:

Výrazné zhoršení výsledků českých žáků

V posledním mezinárodním výzkumu čtenářské, matematické a přírodovědecké gramotnosti PISA byly výsledky českých žáků velmi nelichotivé.

V roce 2009 proběhl v 65 zemích celého světa Mezinárodní výzkum PISA (Programme for International Student Assessment). Stalo se tak pod hlavičkou Organizace pro hos-

podářskou spolupráci a rozvoj (OECD), v České republice byl tento výzkum realizován Ústavem pro informace ve vzdělávání, což je příspěvková organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Výzkum PISA se zaměřuje na zjišťování znalostí a dovedností čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti u patnáctiletých žáků, kteří ukončují povinnou školní docházku nebo začínají studovat na střední škole.

Cílem výzkumu je zjistit především to, jaké znalosti a vědomosti žáci a studenti mají, ale také to, zda jsou schopni si poradit v běžných životních situacích a jestli jsou schopni své poznatky a znalosti aplikovat ve společnosti.

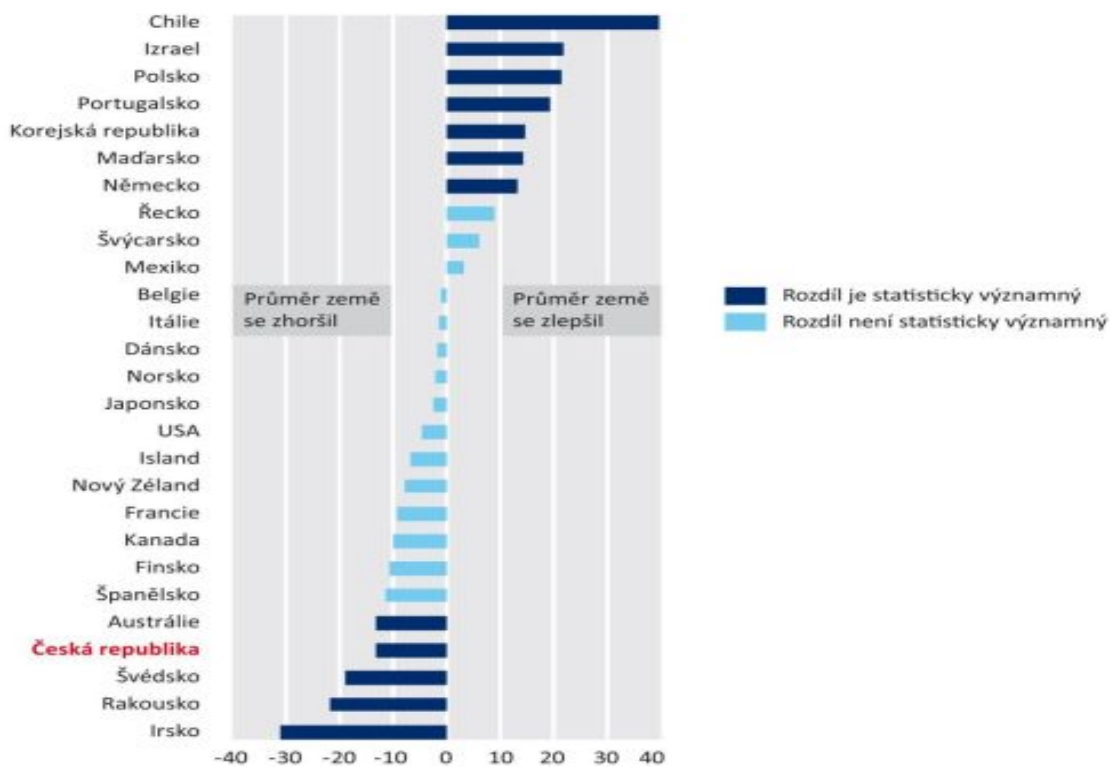
Výzkum PISA probíhá každé tři roky. Vždy je kladen větší důraz na jednu ze zmiňovaných oblastí. Jde o to, podat podrobnější informace. Česká republika se do výzkumu zapojuje pravidelně. V roce 2009 se testovala především gramotnost čtenářská a výsledky českých žáků nebyly právě pozitivní.

Z průzkumu tedy vyplynulo, že v České republice stoupl zastoupení žáků, kteří mají nedostatečnou úroveň čtenářských kompetencí. Tito žáci by při dalším studiu nebo při uplatnění se na trhu práce, mohli mít značné problémy. Podíl těchto žáků se právě nachází nad mezinárodním průměrem a činí 23%. Ukázalo se také, že na celkovém zhoršení výsledků českých žáků se podílejí především chlapci.

Mezi lety 2000 a 2009 se výrazně zhoršily výsledky žáků základních škol a žáků v maturitních a nematuritních programech středních odborných škol. Velice se prohloubil rozdíl ve výsledcích mezi těmito žáky a žáky gymnázií, jejich výsledky se nějak zvlášť neměnily. Avšak výsledky zaznamenaly i významné zlepšení, a to v oblasti speciálních škol.

ZMĚNY VE VÝSLEDČÍCH ZEMÍ OECD MEZI ROKY 2000 A 2009

(PISA 2009 – Čtenářská gramotnost)

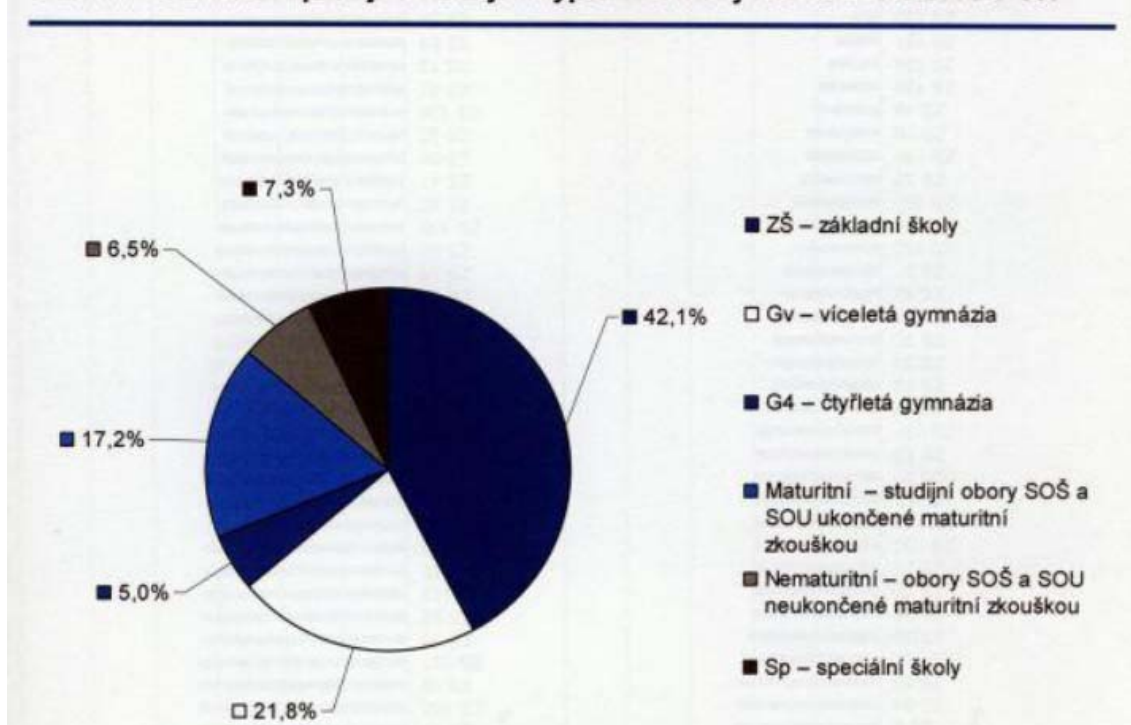

Zdroj:

<http://www.studentskefinance.cz/zpravy/finance/290742-mezinarodni-vyzkum-pisa-2009-vyrazne-zhorseni-vysledku-ceskych-zaku/>

16. 3. 2011

Graf 1: Podíl zastoupení jednotlivých typů škol ve výzkumu PISA 2009 v ČR

Tabulka 1: Průměrná úspěšnost žáků podle typu školy

	Průměrná úspěšnost (v %)					
	Celkem	ZŠ	Gv	G4	SOŠ nebo SOU maturitní	SOŠ nebo SOU nematuritní
Čtenářská gramotnost	59,5	48,7	76,8	74,9	60,5	39,5
Matematická gramotnost	50,8	39,1	70,6	64,0	50,2	32,5
Přírodovědná gramotnost	57,7	47,5	74,7	70,7	57,8	40,6

Zdroj:

<http://www.zskuncova.org/texty/dok/PISA09.pdf>

17. 3. 2011

Právě kvůli výše zmíněným špatným výsledkům českých žáků má ministr školství Josef Dobeš v plánu opět zavést již postupně rušené učební osnovy. Uplatňování by mělo být nezávazné a prozatím se bude týkat jen některých předmětů, a to českého jazyka, matematiky a angličtiny.

Ministerstvo školství však učební osnovy postupně rušilo a místo nich zavedlo již zmiňované rámcové vzdělávací programy. Ty jsou v platnosti od roku 2007 a základní školy díky nim mají možnost učit podle vlastních vzdělávacích programů. Rušení osnov znamenalo, že školy začaly učit podle svého, což může být velký problém pro děti, které se se svými rodiči přestěhovali do jiného města. Výsledky v různých školách tak nebyly srovnatelné. To je to, co chce ministr Dobeš změnit.

Osnovy mají své pro i proti. Odklon od nich uvítali někteří rodiče, protože jejich rušení mělo zbavit děti učení se zpaměti. Žáci se měli naučit používat své znalosti v praxi. Bohužel si však rodiče mysleli, že děti se nebudou muset učit zpaměti nic, jenže například bez vyjmenovaných slov a některých matematických postupů to také nejde.

Rušení osnov nepřivítali především učitelé. Jak vím z vlastní praxe na Základní škole T. G. M v Debrži u Mladé Boleslavi (www.skoladebr.cz), učitelé si stěžovali především na to, že okolo toho je spousta papírování, často možná až zbytečného a reforma se tím mívá účinkem. Místo, aby se učitel věnoval přípravě do hodin, musel vytvářet školní vzdělávací program. Na to nebyli ani odborně připraveni či vyškoleni, mimo jiné toto všechno bylo tvořeno nad rámec úvazku a bez jakéhokoliv ohodnocení.

Jak uvádí portál www.zpravy.e15.cz, „Podle pedagožky Magdaleny Ferencové sice osnovy žákům usnadní změnu školy, zároveň ale zbaví učitele odpovědnosti. Ti totiž nebudou muset obhajovat obsah své výuky, osnovy jim jej předepíše.“

Ministerstvo školství navrhlo, kromě osnov pro tři hlavní předměty, také nové učební plány s týdenním časovými dotacemi pro jednotlivé ročníky^[13].

¹³ <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/dobes-chysta-navrat-skolnich-osnov-nebudou-ale-povinne>
<http://www.novinky.cz/domaci/227008-dobes-vraci-zpatky-skolni-osnovy.html>
18. 3. 2011

3.2.4 Preprimární výchova

Pojem „preprimární výchova“ znamená v českých poměrech „mateřská škola“. Ta poskytuje předškolní vzdělání dětem ve věku od 3 – 5. let. Děti během docházky získávají nejzákladnější dovednosti – pevná vůle, ambice, spolehlivost, ale i schopnost poslouchat a soustředit se. Právě díky správnému vedení učitelů nebo učitelek ve „školce“ děti později lépe zvládají další učení, a to jak na základních, tak středních školách. Za cíl si mateřské školy kladou také odstranění nejen případné nerovnoměrnosti vývoje dětí před zahájením školní docházky, ale i poskytují eventuální pedagogickou péči dětem, které mají zvláštní vzdělávací potřeby. Velmi důležité je, že se tak děje hlavně formou hry, která je pro optimální rozvoj dítěte velmi důležitá a nepostradatelná, dále k rozvoji dochází i díky individuálním a skupinovým činnostem.

Tento typ vzdělání není povinný, rodiče dětí jej však využívají ve vysoké míře. V současné době se však rodiče potýkají s problémem, že v mateřských školách nejsou pro jejich potomky místa. Nedávné masivní rušení školek zapříčinilo, že míst je mnohem méně, než dětí. V České republice se v roce 2008 narodilo nejvíc dětí za posledních 15 roků. Na takový nápor nejsou mateřské školy připraveny.

(http://zpravy.idnes.cz/nedostatek-materskych-skol-potrva-jeste-deset-let-fwk-/domaci.asp?c=A090314_135606_domaci_lpo, 16. 3. 2011)

Zákon však ukládá každé mateřské škole, aby přijala dítě předškolního věku, teda ve věku od 5 – 6 let.

Rodiče mají volbu mezi mateřskou školou státní a soukromou. Výrazný rozdíl je však ve financích (státní MŠ stojí rodiče podstatně méně, než školka soukromá).

V mateřských školách jsou děti rozděleny do tříd, stejně jako na školách základních. Jedná se buď o třídy věkově homogenní (stejný věk dětí) nebo třídy věkově heterogenní (různý věk dětí). Třída integrovaná je třída, kam docházejí děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

„Zákonem o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školským zákonem) se předškolní vzdělávání stává legitimní součástí systému vzdělávání. Představuje počáteční stupeň veřejného vzdělávání organizovaného a řízeného požadavky a pokyny MŠMT.“ (http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf, 16. 3. 2011)

3.2.4.1 Rámcový vzdělávací program preprimárního vzdělávání

„Vzdělávací obsah předškolního vzdělávání představuje hlavní prostředek vzdělávání dítěte v mateřské škole. V RVP PV je vymezen tak, aby sloužil k naplňování vzdělávacích záměrů a dosahování vzdělávacích cílů. Stejně jako na dalších vzdělávacích úrovních je vzdělávací obsah v RVP PV formulován v podobě „učiva“ a „očekávaných výstupů“, a to pouze obecně, rámcově.“ (http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf, s. 14, 18. 2. 2011)

Každý vzdělávací obsah je stanovován na celou věkovou skupinu společně, v preprimárním vzdělávání tedy pro děti ve věku od 3 do 6 (7) let. Preprimární vzdělání je podle RVP PV rozděleno do pěti oblastí:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

3.2.5 Primární a nižší sekundární vzdělávání

„Primární vzdělání (1. stupeň) usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).“

(http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf, s. 10, 19. 3. 2011)

„Nižší sekundární vzdělávání (2. stupeň) pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k odpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i v Evropské unii.“

(http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf, s. 10, 19. 3. 2011)

Roku 1774, za vlády Marie Terezie, byla u nás zavedena „povinná školní docházka“.

Dnes pod tímto pojmem vystupuje primární a nižší sekundární vzdělání.

Povinná školní docházka v České republice trvá devět let a žáci ji absolvují v letech mezi 6. a 15. rokem života. Primární vzdělání trvá pět let, přičemž dítě navštěvuje základní školu. Nižší sekundární vzdělání je možné buď absolvovat na víceletém gymnáziu či konzervatoři, nebo je možné zůstat na základní škole. Základní vzdělání získá žák úspěšným ukončením nižšího sekundárního stupně (poslední ročník základní školy, případně příslušný rok studia na víceletých gymnáziích nebo konzervatořích).

Na základní škole již, na rozdíl od škol mateřských, je žák hodnocen. Hodnocení je především kvalita znalostí. Hodnocení je buď podle klasifikačního stupně, slovní, případně kombinace obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy, avšak musí s jeho rozhodnutím souhlasit i školská rada. Hodnocení probíhá průběžně, na konci každého školního roku pak žáci získávají vysvědčení, což je završení průběžného hodnocení. Vysvědčení z devátého ročníku základní školy, či vysvědčení z příslušného víceletého gymnázia nebo konzervatoře souží jako doklad o úspěšném zvládnutí základního vzdělávání. (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, s. 4844)

Primární vzdělání v české republice zajišťují instituce, jako jsou základní školy, speciální základní školy, zvláštní školy nebo školy pomocné. Nižší sekundární vzdělání organizují, mimo výše zmíněných, také nižší ročníky víceletých gymnázií a konzervatoří. Školy jsou zřizovány státem, soukromými subjekty nebo církví. Bezplatné jsou státní a církevní školy, soukromé jsou již zpoplatněny.

3.2.5.1 Rámcový vzdělávací program na českých základních školách

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení očekávaných výstupů zaměřených činnostně. Jednotlivé výstupy se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:

Vzdělávací obsah základního vzdělávání

<i>vzdělávací oblast</i>	<i>vzdělávací obory</i>
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura, Cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět
Člověk a společnost	Dějepis, Výchova k občanství
Člověk a příroda	Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
Umění a kultura	Hudební výchova, Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví, Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce

(http://www.zstaborska.cz/web/programy_projekty/skolni_vzdelavaci_program/4_ucebni_osnovy.php, 15. 3. 2011)

Součástí základního vzdělávání jsou i okruhy, které se zabývají současnými světovými problémy. Ty jsou v RVP ZV reprezentovány jako „průřezová témata“ a za cíl si kladou formování postoje a hodnot žáků. Jednotlivá průřezová témata mají své tematické okruhy, které jsou jednotné a procházejí napříč vzdělávacími oblastmi, kde umožňují propojení vzdělávacích obsahů jednotlivých oborů. Toto pozitivně přispívá k ucelení vzdělávání žáků a ovlivňuje proces utváření a rozvíjení jejich klíčových kompetencí.

Součástí RVP ZV je i **rámcový učební plán**. Pro jednotlivé vzdělávací oblasti (obory) je stanovena minimální celková týdenní dotace (udaná v 45 minutových vyučovacích hodinách), která je součtem počtů hodin týdně věnovaných určité vzdělávací oblasti za všechny ročníky daného stupně. RVP ZV stanoví rovněž časovou dotaci na tzv. disponibilní hodiny. Celková povinná časová dotace v týdnu, tzn. součet celkových týdenních dotací všech vzdělávacích oblastí a disponibilních hodin, musí být minimálně 118 hodin pro 1. stupeň a 122 hodin pro 2. stupeň základní školy. Minimální a maximální počet vyučovacích hodin v týdnu pro jednotlivé ročníky.

3.2.6 Vyšší sekundární vzdělání

Vyšší sekundární vzdělání slouží k rozvoji vědomostí, dovedností, k rozvoji hodnot, postojů a schopností, jež byly nabyty na primární a nižší sekundární úrovni. V České republice je jedincům, kteří mají zájem o vyšší sekundární vzdělání nabízena široká řada středních škol. Ty mohou poskytovat buď všeobecné střední vzdělání (gymnázia) nebo odborné střední vzdělání (střední odborná učiliště a střední odborné školy). Vyšší sekundární vzdělávání studenty připravuje na vstup do další úrovně vzdělání (postsekundární, terciární), nebo jsou studenti připravováni na vstup na trh práce.

Pokud chce žák studovat na vyšším stupni terciárního vzdělávání, musí úspěšně ukončit vzdělání základní a splnit podmínky přijímacího řízení, jež určuje ředitel každé školy sám. Formy středního vzdělání jsou různé:

- denní^[14]
- večerní^[15]

¹⁴ Výuka probíhá každý všední den (dopoledne i odpoledne)

- distanční^[16]
- kombinované^[17]

Mimo studia denního trvají ostatní formy většinou o rok déle. Programy středního vzdělávání jsou dále členěny podle stupně náročnosti.

3.2.6.1 Střední vzdělání s maturitní zkouškou

Za cíl si tato forma studia klade především přípravu studentů na vykonávání náročnějších kvalifikovaných profesí, eventuálně na studium na terciární (vysokoškolské úrovni). Ukončí-li student úspěšně vzdělávací program na čtyřech, šesti nebo osmi letech gymnáziích, případně program střední školy, která při denním studiu trvá čtyři roky, úspěšně dosáhl tohoto typu vzdělání. Studium je zakončeno maturitní zkouškou. Dokladem o úspěšném absolvování střední školy je vysvědčení o maturitní zkoušce. (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, s. 4846)

3.2.6.2 Střední vzdělání s výučním listem

Tento typ vzdělání slouží studentům jako příprava k výkonu kvalifikovaných profesí, kde převládá manuální práce. Pro dosažení tohoto typu vzdělání musí studenti úspěšně ukončit vzdělávací program o délce dva nebo tři roky denního studia. Studium je zakončeno závěrečnou zkouškou a absolvent získá vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list. Absolventi toho typu studia poté mají možnost pokračovat v tzv. nástavbovém studiu, které trvá dva roky a je ukončeno maturitní zkouškou. (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, 4846)

¹⁵ Výuka probíhá každý všední den (v odpoledních nebo večerních hodinách)

¹⁶ Výuka probíhá o víkendech, učivo prezenční formy je „zhuštěno“ do malého počtu vyučovacích hodin

¹⁷ Výuka je kombinací prezenční a distanční formy studia

3.2.6.3 Střední vzdělání odborné se závěrečnou zkouškou

Tento typ škol hojně využívají studenti se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílem je připravit tyto jedince na další povolání. Studium je v délce jednoho, maximálně dvou let při denním studiu a je zakončeno závěrečnou zkouškou a student obdrží vysvědčení o závěrečné zkoušce. (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, s. 4847)

3.2.6.4. Konzervatoře

Jedná se o poměrně specifický způsob vzdělávání. Je určen pro ty, kteří by se rádi zabývali umělecky zaměřenými oblastmi, jako je tanec, zpěv, hudba či dramatické umění. Studium trvá šest nebo osm let a je zakončeno maturitní zkouškou případně absolutoriem. (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, s. 4850)

Státní maturity

Zavedení státních maturit v České republice se neobešlo bez protestů nejen z řad studentů, ale i učitelů. Shodnout se nemohou ani politici. Jedná se však o promyšlený projekt, který je výsledkem dlouholetých diskusí školských odborníků. Státní maturity nejsou pouze otázkou České republiky, nýbrž jdou napříč Evropou. Česká republika je však jednou z mála posledních mezi vyspělými zeměmi, kde dosud chybí jednotný systém státních maturit.

Podle mnohých současná maturita není a nemůže být objektivní, jelikož nejsou k dispozici jednotné materiály a pravidla pro konání maturitní zkoušky, která by platila pro všechny typy škol.

(MACH, Martin. Cermat informuje o nové maturitní zkoušce. *Maturitní zpravodaj*. 2009, 6, s. 1 - 7.)

Dlouho odkládané a široce diskutované státní maturity umožňují porovnávat výsledky studentů ze středních škol po celé republice, což ocení především vysoké školy a

potencionální zaměstnavatelé. Navíc přicházejí s dvouúrovňovým systémem, kdy si žáci mohou - podle svého zaměření - vybrat ze dvou obtížností zkoušek.

V první, náběhové fázi, obnáší společná část maturit dvě povinné zkoušky- z českého jazyka a literatury a jednu z možností cizí jazyk/matematika. V profilové části, v závislosti na rozhodnutí ředitele školy, čekají na studenta další dvě nebo tři povinné zkoušky, odpovídající zaměření studia. K tomu je možné, v obou částech, absolvovat i další nepovinné předměty.

Další roky již budou jak český, tak cizí jazyk povinnými zkouškami, možnost výběru pro třetí povinnou zkoušku bude mezi matematikou, občanským a společensko-vědním základem a informatikou. Struktura profilových zkoušek zůstane nezměněna. Zkoušky z českého jazyka a literatury, stejně jako z cizího jazyka budou sestávat ze tří částí - didaktického testu (poslech, čtení a jazyková kompetence), písemné práce a ústní zkoušky. První dvě části budou zadávány centrálně a hodnoceny podle předem dané metodiky. Písemný test z cizího jazyka pak bude na rozdíl od testu z českého jazyka společný pro všechny. Ústní zkouška je v obou případech prováděna pomocí pracovních listů, které - kromě části zadání pro zkoušku z cizího jazyka - připravuje podle centrální metodiky přímo škola.

Profilová část státní maturitní zkoušky je pak, jak její forma, tak provedení a hodnocení, již plně v kompetenci ředitele školy a skládá se ze dvou nebo tří povinných zkoušek a až dvou nepovinných zkoušek.

(Česká republika. Vyhláška o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. In *Školský zákon*. 2009, 177, s. 1 - 45., 18. 3. 2011)

Po dlouhém období příprav, kdy během posledních 14 let proběhlo několik zkoušek nové podoby maturit - mj. tři plošné "Sondy Maturant", šest ročníků tzv. „Maturit nanečisto“ a přibližně deset dílčích výběrových šetření, proběhla v říjnu 2010 maturitní generálka, které se zúčastnilo na 95 400 studentů z 1225 středních škol z celé ČR. Náběhová fáze se potom uskuteční v roce 2011, hned v roce 2012 už proběhnou státní maturity ve své finální podobě.

Novinkou státních maturit je také tzv. jednotlivá zkouška, "M-zkouška", kdy je možné oficiálně absolvovat jeden z předmětů státní maturity, ovšem bez možnosti získání dalšího stupně vzdělání. Tato zkouška se tedy bude týkat uchazečů o studium na vysoké

škole, kteří se nebudou hlásit přímo ze střední školy. Platí to pro případ, že jejich univerzita bude tuto státní zkoušku využívat v přijímacím řízení, což je také jeden z hlavních důvodů existence státních maturit.

(www.novamaturita.cz , 18. 3. 2011)

3.2.7 Postsekundární vzdělávání

V České republice je postsekundární studium zastupováno tzv. nástavbovým studiem. Pokud mají absolventi středního odborného učiliště zájem o studium na terciárním stupni, musí si doplnit vzdělání prostřednictvím nástavbového studia. Tak získají maturitní vysvědčení.

„Střední školy, které poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou v daném oboru vzdělání, mohou v tomto oboru organizovat nástavbové studium pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v příbuzném oboru vzdělání v délce 3 let denní formy vzdělání. Uskutečňuje se podle upraveného rámcového vzdělávacího programu pro příslušný obor vzdělání.“ (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, s. 4852)

Nástavbové studium v denní formě trvá 2 roky a je ukončeno maturitní zkouškou. Po úspěšném složení zkoušky absolvent získá vysvědčení o maturitní zkoušce (doklad o získání středního vzdělání s maturitní zkouškou).

3.2.8 Terciární vzdělání

V České republice se terciární vysokoškolské vzdělávání dělí na neuniverzitní a univerzitní.

Neuniverzitní terciární vzdělávání je poskytované školskými institucemi. Ty však nejsou součástí vysokých škol a neudělují certifikáty/diplomy, které by osvědčovaly vysokoškolskou kvalifikaci. Vzdělávání neuniverzitní se obvykle realizuje ve 2. – 3letých programech, které jsou většinou zaměřeny na přípravu k nástupu na trh práce, může se však jednat také o přípravu k vysokoškolskému studiu. Neuniverzitní terciární vzdělávání je poskytováno vysokými školami neuniverzitními. Zde se uskutečňují především

programy bakalářské a v souvislosti s tím činnost výzkumná, vývojová, umělecká nebo další tvůrčí činnost.

Univerzitní terciární vzdělávání je potom poskytováno univerzitami, případně jinými typy vysokých škol. V jednotlivých zemích je univerzitní terciární vzdělávání podobné, ale ne identické. Univerzitní terciární vzdělávání se uskutečňuje na vysokých školách univerzitních. Zde je možné realizovat studium v magisterských nebo doktorských studijních programech a souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Je možné uskutečnit studium i v bakalářském studijním programu.

Rozdíl mezi univerzitní a neuniverzitní vysokou školou je takový, že univerzity se člení na jednotlivé fakulty, vysoké školy neuniverzitní potom ne. (Průcha 1999, s. 141 – 142)

Ve studiu na vyšších odborných školách mohou uskutečnit absolventi, kteří ukončili střední vzdělání a ukončili jej maturitní zkouškou. Vzdělávání na vyšších odborných školách patří do oblasti vzdělávání terciárního, jelikož prohlubuje a rozvíjí znalosti, které studenti získali ve středním vzdělávání. Tento typ vzdělávání se zaměřuje na praktickou přípravu pro výkon povolání, která nevyžadují vysokoškolský diplom. Zájemce musí splnit podmínky přijímacího řízení, které si každý ředitel školy určí. Studium zde trvá 3 roky, u zdravotnických oborů 3,5 roku a je ukončeno absolutoriem. Během něj je obhajována absolventská práce. Po ukončení tohoto typu studia získá absolvent titul „diplomovaný specialista“ (DiS.). (Sbírka zákonů, Školský zákon 2006, 4854)

Vyšších odborných škol existuje v České republice 182 (120 veřejných, 50 soukromých, 12 církevních).

Na VOŠ se vzdělává v současnosti 29,8 tis. studentů, z toho většina v denní formě vzdělávání (71,3%). Ve školním roce 2009/10 absolvovalo VOŠ 6,4 tis. studentů.

(Tisková zpráva Ústavu pro informace ve vzdělávání z 31. března 2011, Praha)

Uchazeči, kteří úspěšně ukončili středoškolské studium a splnili požadavky na přijetí ke studiu, případně další požadavky stanovené vysokou školou, mohou absolvovat studium vysokoškolské. Tento typ studia poskytuje až tři na sebe navazující stupeň

studia (bakalářský, magisterský a doktorský). Toto členění se však nevyužívá ve všech studijních programech, například při studiu medicíny případně práv se obvykle bakalářský stupeň nenabízí, jelikož by to nebylo účelné. Studium může probíhat prezenčně, distančně či kombinací obou forem. Akademický rok na vysoké škole trvá dvanáct měsíců a jeho začátek i konec je v rukou rektora vysoké školy. Studium je členěno do semestrů (zimního a letního), ročníků nebo bloků.

Vysoké školy se rozdělují také podle typů. V našem vzdělávacím systému rozlišujeme školy státní, veřejné a soukromé. Vysoké školy státní jsou součástí příslušného ministerstva a nemají právní subjektivitu (např. vojenské a policejní). Veřejné vysoké školy zřizuje a ruší zákon a jedná se tedy o veřejnoprávní instituce. Na těchto školách je většinou možnost absolvovat všechny typy studijních programů. Soukromé školy poskytují spíše typ studia bakalářský, ale v současné době postupně nabízejí zájemcům všechny formy studia.

Bakalářský studijní program

Bakalářské studijní programy mají délku trvání 3-4 roky. Jsou zaměřeny praktičtěji na přípravu k výkonu povolání a dále ke studiu v navazujícím magisterském programu. Úspěšné ukončení je podmíněno složením státní závěrečné zkoušky, která obsahuje i obhajobu bakalářské práce. Absolventi získávají titul „bakalář“ (Bc., BcA.). (<http://www.msmt.cz/file/12768>, Úplné znění zákona o vysokých školách - pracovní - nepublikované ve Sbírce zákonů – 1. listopadu 2010, 18. 3. 2011)

Magisterský studijní program

Magisterský studijní program je zaměřen na získávání teoretických poznatků a jejich aplikaci ve studovaném oboru, vytváří předpoklady pro tvůrčí činnost absolventů. Tento typ programu trvá od jednoho do tří let. Magisterský studijní program, který ne navazuje na ten bakalářský, trvá čtyři až šest let. Mluvíme například od lékařství, farmacie nebo právech. Na konec studia musí student vypracovat diplomovou práci, která je

součástí státní závěrečné zkoušky. V oblasti lékařství a hygieny je pak studium ukončeno státní rigorózní zkouškou. Ukončí-li studenti studium úspěšně, získávají akademické tituly podle charakteru jejich studia, jako například Ing., Mgr., MgA, MUDr. aj. (http://aplikace.msmt.cz/vysokeskoly/Legislativa/Novela_zakona_552_2005.htm, 19. 3. 2011)

Absolventi magisterského studijního programu, kteří získají titul Mgr., mají ještě možnosti vykonat státní rigorózní zkoušku ve stejném oboru a tím získají titul například RNDr., PhDr. nebo JUDr. Státní rigorózní zkoušku doprovází obhajoba rigorózní práce.

Doktorský studijní program

Doktorský studijní program je určen k samostatné vědecké činnosti v oblasti výzkumu, vývoje či tvůrčí činnosti v oblasti umění. Tento typ mohou absolvovat ti, kteří již úspěšně ukončili studium magisterských programů. Délka trvání je 3 – 4 roky. Pro ukončení je třeba absolvovat doktorskou zkoušku a obhájit disertační práce. Absolventi poté získávají akademický titul „doktor“ (Th.D., Ph.D.).

(http://aplikace.msmt.cz/vysokeskoly/Legislativa/Novela_zakona_552_2005.htm, 18. 3. 2011)

V současné době na vysokých školách studuje 396,3 tis. studentů. Necelé ¾ (tj. 283,5 tis.) jsou studenti, jež studují prezenčně, z toho 44% studuje bakalářské programy, 15% navazující magisterské programy, 10% magisterské programy a 3% programy doktorské.

V roce 2010 absolvovalo vysokou školu celkem 87,9 tis. studentů.

(Tisková zpráva Ústavu pro informace ve vzdělávání z 31. března 2011, Praha)

Vysokoškoláků je moc

Nedávno se v novinovém článku Deníku objevila zpráva, že vysokoškoláků je moc. Ministerstvo školství kvůli tomu chystá nový zákon, jelikož na vysokých školách v České republice studuje 70% populačního ročníku. Profesor Rudolf Haňka v článku uvádí, že problémem je přemíra vysokých škol v České republice, kde je celkem 73 vysokých škol, zatímco například v několikanásobně větší Velké Británii je jich 160. Nový zákon má tedy nejen zpřísnit pravidla pro zakládání vysokých škol, ale také dojde ke změně financování. Ministerstvo školství chce dosáhnout toho, aby se snižoval počet přijímaných studentů, jelikož, jak uvádí Jan Koucký (náměstek ministra školství pro vysoké školy) již převýšil rozumné hranice. Ministerstvo usiluje o to, aby se postupně zvyšovala ta část rozpočtu, kterou vysoké školy dostávají za kvalitu, a ne pouze za počet zapsaných studentů. Pro rok 2012 ministerstvo plánuje snížení počtu studentů vstupujících na vysoké školy přibližně o pět procent.

Zatím co totiž v roce 2003 studovalo na VŠ ve všech typech programů 230 tis. občanů ČR, o šest let později to bylo již 389 tisíc.

(PERKNEROVÁ, Kateřina. Vysokoškoláků je moc. Budou se rušit školy?. Deník. 10. března 2011, 12, s. 11.)

Boloňský proces

25. května 1998 se sešli v Paříži ministři školství Francie, Itálie, Německa a Spojeného království a podepsali Sorbonnskou deklaraci o harmonizaci struktury vysokoškolského vzdělávání. Ministři v ní vyzvedli význam vysokoškolského vzdělávání pro Evropu, jeho spojení s vědou a výzkumem i nezávislost akademických institucí. Dohodli se, že budou ve svých zemích usilovat zejména o tyto dílčí cíle:

- srozumitelný a srovnatelný systém vysokoškolských titulů,
- rozdělení studia do dvou (později tří) cyklů,
- zavedení jednotného systému kreditů (ECTS)
- podporu mobility studentů i učitelů a spolupráce vysokých škol, včetně společných studijních programů,

- spolupráce při zajišťování kvality studia.

Na dalších pravidelných konferencích (2001 Praha, 2003 Berlín, 2005 Bergen, 2007 Londýn, 2009 Nová Lovaň a 2010 Budapešť a Vídeň) se tyto cíle dále rozšiřovaly a zpřesňovaly, a k dohodě přistupovaly další státy. Zároveň jednotlivé státy přikročily k realizaci těchto reforem, které ovšem probíhaly a probíhají různým tempem. Některé země nařídily rozdělení studia zákonem, jiné je vysokým školám a akreditačním institucím doporučily. V ČR bylo dělené studium zavedeno už v zákoně 111 z roku 1998, v roce 2011 je většina studijních programů rozdělena, s výjimkou studia medicíny, práv a některých dalších oborů. České vysoké školy se podílejí na řadě společných programů Erasmus mundus a na různých výměnných programech.

Boloňský proces je tedy dohoda 47 evropských i mimoevropských států, kterým jde především o zvýšení dostupnosti, přitažlivosti a kvalitu vzdělávání na vysokých školách. Jde o to vytvořit Evropskou oblast vysokoškolského vzdělávání (EHEA). Jedním z dílčích cílů je podpořit mezinárodní mobilitu studentů a učitelů a zavést srovnatelné vysokoškolské tituly, aby se podařilo vzájemné uznávání dosaženého vzdělání a tím i zaměstnatelnosti absolventů. Boloňský proces byl zahájen Boloňskou deklarácí z 19. 6. 1999, původně za účasti 30 evropských států včetně České republiky. Do letošního roku (2011) se připojilo 17 států (mj. Arménie, Kazachstán, Turecko), jejichž ministři se každé dva roky scházejí na společných konferencích. Poradními členy jsou UNESCO, Rada Evropy, Asociace evropských univerzit (EUA) a další. Boloňský proces nevznikl z iniciativy Evropské unie, do jejíž kompetence školství nepatří a jinak na ní nezávisí.

Většina členských zemí měla zavedený systém čtyř- až šestiletého studia, který předpokládal, že se student hned po maturitě rozhodne pro určitý, ve společenských vědách většinou velmi úzký obor. Dokud na vysoké školy vstupovalo jen několik procent věkového ročníku, mohli absolventi počítat s tím, že se v tomto oboru také uplatní jako badatelé a učitelé. Od 60. let 20. století se však počet studentů rychle zvyšoval, přibývalo nerozhodnutých uchazečů, kteří obor několikrát měnili, a když počet studentů dosahoval 50 % ročníku, nebylo „dlouhé“ studium finančně únosné ani pro chudší studenty, ani pro stát.

Konference ministrů v Bergenu roku 2005 definovala žádoucí cílový stav takto:

- 1. cyklus (bakalářský) - 180-240 kreditů
- 2. cyklus (magisterský) - 90-120 kreditů
- 3. cyklus (doktorský) - není vymezen kredity.

Akademický rok přitom odpovídá 60 ECTS kreditům, to jest asi 1500-1800 hodinám studentovy práce (včetně cvičení, praxí, studia v knihovně i doma). Tento systém je blízký struktuře studia v USA nebo v Japonsku^[18].

V roce 2010 se konala konference, kde byla oficiálně vyhlášena Evropská oblast vysokoškolského vzdělávání (EHEA) jako instituce pověřená koordinací Boloňského procesu, včetně pořádání pravidelných konferencí.

(<http://www.bologna.msmt.cz/>;

http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf, 18. 3. 2011)

3.3 Vzdělávací systém ve Španělsku

V roce 1990 proběhla ve Španělsku velká reforma, týkající se školství, která nahradila již zastaralý školský zákon z roku 1970. Na reformu měly velký vliv nejenom politické změny v 80. letech, ale také vstup Španělska do Evropské unie. Reforma se týkala celého systému vzdělávání, prošla decentralizací v kontrolní, ekonomické i obsahové sféře.

Orgánem, který má ve Španělsku na starosti vzdělávací strukturu je Ministerstvo školství, kultury a sportu (MŠKS). To ustanovuje základní normu, která musí být respektována každou autonomní oblastí. V této normě je dána struktura vzdělávacího systému, minimální osnovy a role školní inspekce. Na základě základní normy mohou jednotlivé autonomní oblasti rozvíjet vlastní vzdělávací kompetence, jde potom především o oblasti: Andalusie, Kanárské ostrovy, Katalánsko, Galicie, Baskicko, Navarra a Valencie. Jedná se především o otázku jazyka, jelikož v těchto oblastech není původním

¹⁸ <http://www.ehea.info/>

jazykem španělština, ale například katalánština, baskičtina aj. Díky reformě se tyto jazyky vracejí do škol (dříve byla povinně vyučovaná španělština a národní jazyky byly potlačeny). Zde také vznikly školy, kde se vedle španělštiny vyučuje i v místním jazyce. Na mnohých školách mají dospělý možnost navštěvovat kurzy daného jazyka.

Ve Španělsku se také střetává katolická tradice, spojená rovněž s Francovým diktátorským režimem, s dnešní silně laickými tendencemi (legalizace homosexuálních manželství a potratů). Diskutuje se proto o tom, zda vyučovat náboženství, nebo naopak občanskou výchovu, kterou se věřící rodiny snaží bojkotovat. Reforma sebou tyto diskuse samozřejmě přinesla. Náboženství se ale i přes značné protesty stalo předmětem nepovinným.

Většina studentů navštěvuje školy státní, na které přispívá stát a jsou tedy bezplatné (jde o povinné základní a střední školy). Vedle státních škol existují ve Španělsku i školy soukromé, církevní a dvojjazyčné. Tyto školy mají velkou prestiž. Na soukromých školách se platí školné, a to podle toho, zda jsou tyto instituce příjemci státní podpory. Školy, které pobírají podporu od státu, vyžadují pouze příspěvky žáků a studentů na výukové materiály. Na školách bez státní podpory je tedy potom nutné platit školné.

Povinná školní docházka ve Španělsku trvá deset let a zahrnuje nejen primární vzdělávání pro děti ve věku od 6. do 12. let, ale také vzdělávání sekundární, trvající od 16. roku věku dítěte.

Školní rok ve Španělsku trvá 175 dní a je rozvržen do 35 vyučovacích týdnů. Začíná v rozmezí od 1. do 20. září a končí mezi 10. a 30. červnem. Pravomoc přesně vymezit trvání školního roku dala vláda autonomním oblastem.

Španělští školáci mají 12 týdnů letních prázdnin a 15 dní prázdnin vánočních. Osm až deset dní bývá vymezeno na prázdniny v období Velikonoc.

Preambule LOGSE (Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo)

Ve výuce se prolínají takové hodnoty a procvičují se takové druhy činností, které umožní žákům bezproblémový život ve společnosti s ohledem na základní lidská práva

a svobody. Po žácích se vyžaduje navyknutí si na vzájemný respekt v rámci demokratického soužití a zároveň je tento systém připravuje převzít zodpovědný podíl na dění ve společnosti.

Žádná uvědomělá reforma, ani výchovná, však nemůže zakořenit bez aktivní účasti společnosti. Obzvláště důležitá, pro dosažení těchto cílů, je účast jednotlivých výchovných činitelů, jakými jsou rodiče a učitelé, ale i žáků samotných. Takto vžitá a zaručená spoluúčast podporuje školní rámcovou reformu, jež přebírá jednotlivé úseky a úrovně z dosavadního vzdělávacího systému. Všechny schopnosti, dovednosti a návyky, (které později uvedu), by měly podporovat úsilí nezbytné pro užití a prospěch společnosti.

(<http://educac.tripod.com/legislac/logse.htm#Preámulo>, 20. 3. 2011)

3.3.1 Nedávná historie Španělského vzdělávacího systému

Od roku 1970, kdy ve Španělsku proběhla do té doby nevídaná reforma školství, se toho událo mnoho. V zemi došlo k významným a převratným změnám, jako byl přechod k demokratickému režimu s uzákoněním tehdy nové španělské ústavy a vstup do Evropského hospodářského společenství. I Španělská společnost se dočkala významných změn, a to jak v rozvoji hospodářském, průmyslovém a sociálním, ale také v celkové životní úrovni.

Také škola se měnila: byla realizována úplná školní docházka do základní školy, vyrovnávali se příležitosti školáků prostřednictvím státní stipendijní politiky, školy začaly být lépe dotovány a vybavovány, modernizovány a došlo k významným a výrazným změnám také ve výukových metodách a forem vyučování.

Tyto změny však nedostačovali k plnění plánu, který španělská společnost od školy požadovala. Profesionální společenství učitelů spolu s žáky a rodiči, ale i celá společnost byla prakticky jednotná v soudu, že definitivní rozmach výchovy ve Španělsku vyžaduje kvalitativní, strukturální a důsledné systémové změny – v obsahu vyučování a učení, ve formách a metodách, ve vztazích školy se sociálním kontextem a zejména s produktivním světem.

Těmto požadavkům se snažil vyhovět nový systém výchovy, který byl platný od roku 1992. Reforma školství, kterou se ministerstvo školství za podpory široké veřejnosti odhodlalo realizovat, prodloužila povinnou bezplatnou školní docházku o dva roky, tedy z osmi na deset let, tj. od 6 do 16 let věku dítěte.

S tímto kvantitativním opatřením systémově souvisela i její diferenciaci do dvou etap:

- povinná základní škola (Educación Primaria)
- povinná střední škola (Educación Secundaria obligatoria)

Každá měla a stále má své specifické charakteristiky.

Stěžejním problémem reformy bylo základní všeobecné vzdělání, jednotné úrovně, povinné a bezplatné pro všechny Španěly, které mělo být plně nahrazeno zastaralou obecnou školou (Enseñanza Primaria) a elementární střední školou (Bachillerato Elemental).

Kromě povinného všeobecného vzdělání a univerzitního vzdělání, se projekt týkal také předškolní výchovné soustavy – do šesti let věku dítěte, středoškolského a odborného vzdělávání.

Španělský vzdělávací systém, koncipovaný v souladu s principy a hodnotami tehdejší ústavy, respektující obecně uznávaná lidská práva a svobody deklarované ústavou a odpovídajícími zákony orientující se na dosažení následujících cílů:

- zabezpečit plný rozvoj osobnosti žáka
- pěstovat úctu k právům a základním svobodám, vychovávat ke snášenlivosti a dušení rovnováze v rámci demokratických principů soužití
- zprostředkovat osvojení intelektuálních návyků, pracovních technik a taktéž poznatků vědeckých, technických, humanitních, historických a estetických
- Pěstovat úctu ke španělské jazykové a kulturní pluralitě
- připravit k aktivní účasti na společenském a kulturním životě
- vychovávat k míru a pro mír, ke kooperaci a solidaritě mezi národy.

Záměrně je již řadu let vytvářeno ve španělské veřejnosti vědomí sounáležitosti se školou, vědomí, že škola je záležitostí veřejnou, že je věcí všech.

3.3.2 Stručný nástin vzdělávání ve Španělsku

Španělský vzdělávací systém je v mnohém naprosto jiný, než vzdělávací systém České republiky. Ve Španělsku se matky velmi brzy vrací z práce (především z důvodu, že ve Španělsku neexistuje mateřská ani rodičovská dovolená, matka má právo být s dítětem doma pouze dva měsíce). Využívají tak služeb jeslí (la guardería), a to již v prvním roce života dítěte. Službu jeslí využívá až 68% rodin^[19]. Jesle jsou převážně soukromé, někdy však mohou rodiče získat stipendium, které rodičům alespoň částečně uhradí výlohy. Mnoho rodin využívá také služeb chůvy, případně programu au-pair, kterých se často zúčastňují mladí lidé z jiných zemí, pro které je tato práce nejen získání zkušeností a financí, ale především potom nabytí jazykových znalostí.

Od 3 do 6 let děti navštěvují školku (colegio preescolar), která je již veřejná, a tedy bezplatná.

Před rokem 1990 byl školský systém ve Španělsku podobný tomu našemu (8 let základní školy, 4 roky školy střední), školská reforma však rozšířila povinnou školní docházku na věkovou kategorii 6 až 16 let. První stupeň navštěvují děti od 6 do 12 let, druhý stupeň (Educación Secundaria Obligatoria – ESO) trvá čtyři roky a po jeho úspěšném ukončení se získává certifikát (GESO). Přestože by docházka měla být povinná, velká část studentů ESO nedostuduje (podle studie Institutu pro výzkum společenského kapitálu z května 2010 asi 32 %).

Následující dva roky studenti průběžně plní zkoušky, jejichž výsledky dají dohromady výsledek maturity (el bachillerato). Je možností si vybrat z několika specializací (umění, věda a technika, humanitní a společenské vědy, přírodní vědy a zdravotěda). Jinou variantou jsou pak odborné, umělecké a sportovní střední školy (po skončení ESO).

Ve Španělsku je výsledek maturity velmi důležitý, jelikož se až z 60% zohledňuje při přechodu na univerzitu. O zbytku poté rozhoduje vstupní zkouška. Vysokoškolské vzdělání není bezplatné, ale je možné žádat o stipendium. Platí se za jednotlivé zapsané kredity. Za tři roky studia musí Španělé získat alespoň 180 kreditů, za čtyři až pět let minimálně 300 kreditů, stejně jako v České republice.

Po tříletém studiu obdrží titul *Diplomado, Arquitecto Técnico* nebo *Ingeniero Técnico*, za další dva roky získají titul *y Licenciado, Ingeniero* nebo *Arquitecto*. Dvou-

¹⁹ <http://www.equipostrytalento.com/noticias/2010/12/17/la-falta-de-herramientas-para-conciliar-llena-las-guarderias-con-menores-de-un-ano>, 20. 3. 2011)

leté doktorské studium vede k titulu *Doctorado*. Ve Španělsku je 49 veřejných univerzit, 14 soukromých a 4 katolické.

Podle výzkumu Eurostatu, který nebere v úvahu fakt, že ve Španělsku je významné procento obyvatel bilingvních, 46,6 % Španělů mezi 25 a 64 lety nezná žádný cizí jazyk. Na prvním stupni základní školy má 98% žáků jako první cizí jazyk angličtinu, v ESO pak 94%. To ovšem ale neznamená, že cizí jazyk ovládají. Ve výuce cizího jazyka Španělsko zaostává za EU, na prvním stupni se ho učí jen 5% žáků, v ESO 27%. (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>, 20. 3. 2011)

Zvláštní neuniverzitní způsob vzdělávání představují státní jazykové školy, kde se intenzivně vyučuje celá řada jazyků za přijatelnou cenu. Studium je rozděleno do tří dvouletých cyklů, zapsat se zde je možné nejdříve v 15 letech.

Dalším velkým rozdílem, oproti našemu systému, je začátek a konec výuky či známkování. Výuka ve Španělsku začíná později než u nás. Dětem začíná výuka kolem 9. hodiny ranní a trvá do 12. hodin, kdy jsou děti vyzvedávány rodiči, (španělská známá siesta zasahuje i do vzdělávacího systému). V 15. hodin se do školy vracejí a opět probíhá výuka, a to do 17. hodin. Během pauzy děti obědvají, nejčastěji doma, ale možnost je také obědvat ve škole či školce.

Při známkování se používá desetibodový systém s desetinnými hodnotami, někdy i slovní hodnocení. Základní a střední školy a také odborná učiliště používají následující klasifikační systém:

- 9.0 – 10 je nejlepší možný stupeň a je nazýván „sobresaliente“ (vynikající)
- 7 – 8.9 se nazývá „notable“ (velmi dobrý)
- 6 – 6.9 se nazývá „bien“ (dobrý)
- 5 – 5.9 je nejnižší pomíjivý stupeň a je nazýván „suficiente“ (dostatečná)
- 3 – 4.9 se nazývá „insuficiente“ (nedostatečný)
- 0 – 2.9 je nejnižší možný stupeň a je nazýván „muy deficiente“ (doslovně přeloženo jako velmi nedostatečný)

Vysoké školy opět používají 10 bodová klasifikační stupnice:

- 9.0 – 10 „sobresaliente“ (vynikající)

- 7 – 8.9 „notable“ (velmi dobrý)
- 5 – 6.9 „aprobado“ (dostatečný)
- 0 – 4.9 „suspenso“ (neuspěl)

3.3.3 Řízení školství ve Španělsku

Výkonným orgánem, odpovědným za výchovu a vzdělání ve Španělsku a řídicí výchovně vzdělávací institucí, je Ministerstvo školství a vědy (Ministerio de Educación y Ciencia). Zodpovídá za řízení škol státních i soukromých. Ve sféře církevního školství jsou kompetence ministerstva školství značně okleštěné. Také v oblasti řízení vysokého školství má ministerstvo velmi ohraničené možnosti vzhledem k posílení autonomního principu ve správě univerzit v posledních deseti letech. Ministerstvo školství předkládá návrhy týkající se školské politiky zákonodárnému orgánu, jímž jsou dvoukomorové Kortesy, skládající se z poslanecké sněmovny a senátu. Ve struktuře ministerstva školství pracuje několik desítek specializovaných odborných sekcí (například sekce informační - Sección de Información), které převážně uplatňují administrativně centralistický model řízení španělského školství. Ministerstvo školství prostřednictvím příslušných sekcí zajišťuje inspekční činnost a koordinuje funkce školské správy, k čemuž konkrétně využívá aparát svých delegátů, působících ve všech regionech a provinciích země.

Ministerstvo školství také poskytuje poradenské služby některé specializované instituce, jimiž jsou například Národní školská rada, Národní úřad pro univerzity, Rada univerzit a Koordinační úřad odborného vzdělávání.

3.3.4 Preprimární vzdělávání (*Educación infantil*)

Preprimární vzdělávání (někdy také nazývané jako vzdělávání raného dětství) je první stupeň vzdělání ve španělském vzdělávacím systému. Preprimární vzdělávání je vzdělávací stupeň, který souží dětem od narození do šesti let věku dítěte. Za cíl si tento typ vzdělávání klade rozvoj fyzické, emocionální, sociální a intelektuální stránky jedince. Preprimární vzdělávání je organizováno do dvou cyklů: prvním je od narození do tří

let věku dítěte; druhý od tří do šesti (sedmi) let věku dítěte. Druhý cyklus je bezplatný a záleží jen na rodičích, zda ho využijí, je dobrovolný. Ve Španělsku se druhý cyklus rozšířil po celé zemi, takže nyní téměř 100% dětí ve věku od tří do šesti (sedmi) let tzv. *colegios* (něco, jako naše mateřské školy) navštěvuje.

Děti se již v tomto věku v *colegios* učí písmenka, základy čtení a psaní, musí dodržovat také jistá pravidla, se kterými se české děti seznamují až po nástupu na základní školu. Ve Španělsku však panuje názor, že včasná školní docházka vede k vyšším úspěchům, jež budou mít pozitivní dopad na zlepšení pozdějších výkonů ve škole.

Pro vzdělávání dětí do tří let přišlo ministerstvo školství s tzv. Programem Educa 3, který má podporovat vytváření nových vzdělávacích prostorů pro tyto děti.

Během obou cyklů preprimárního vzdělávání je kladen důraz na rozvoj citový, pohybový, na duševní hygienu. Preprimární vzdělávání má také za úkol rozvíjet následující oblasti u dětí:

- Znalost sebe a osobní autonomie
 - zde jde především o to, aby si děti uvědomovaly vlastní identitu, své tělo. Jde také o rozvoj samostatnosti, být schopný si hrát s ostatními dětmi. Velký důraz je kladen na „problémy“ každodenního života
- Znalost prostředí
 - Cílem je vztah k přírodě, život ve společnosti a kultuře
- Jazyk: Komunikace a reprezentace
 - Verbální ale i neverbální projev

Dětská učitelská centra úzce spolupracují s rodiči a poručníky, protože spoluodpovídají za dítě v této vývojové etapě.

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/educacion-infantil.html>, 20. 3. 2011)

3.3.5 Primární vzdělávání (*Educación primaria*)

Primární vzdělávání je povinné a bezplatné. Jedná se o tři cykly po dvou letech, celkem tedy šest akademických kurzů (školních let), které jsou určeny pro děti od 6 do 12 let. Obecně platí, že děti nastupují do prvního ročníku v roku, kdy dovrší šesti let věku.

- Cyklus první: 6 až 8 let věku dítěte
- Cyklus druhý - střední: 8 až 10 let věku dítěte
- Cyklus třetí - vyšší: 10 až 12 let

Cílem primárního vzdělávání je poskytnout všem dětem společné vzdělání, které jim umožní získat znalosti v základech kultury, ústní projev, naučí je číst, psát, počítat a více prohloubí samostatnost.

První stupeň základní školy přispívá k rozvoji následujících schopností:

- Správné používání španělského jazyka a úředního jazyka autonomní oblasti, ve které jedinec žije
 - porozumění psané a mluvené formě španělštiny a úředního jazyka autonomní oblasti
 - dítě by mělo brát na vědomí kontexty v komunikaci
 - dítě by mělo umět vytvořit jednoduché zprávy v cizím jazyce
- Aplikace logického uvažování na běžné situace v životě
 - dítě by mělo mít rozvinuto logické uvažování, estetické cítění, tvořivost, vychutnat si umělecká díla
 - dítě by k vyřešení jednoduchých problémů mělo používat vhodné postupy a respektovat podmínky, které jsou nutné pro jednotlivé postupy
 - spolupráce s ostatními osobami pro rozvinutí tvořivost
- Získávání schopností, které podporují rozvoj osobnosti dítěte jak v rodinném okruhu, tak v okruhu neznámých lidí

- dítě by mělo být schopno vytvořit plnohodnotné vztahy ve společnosti
 - dítě spolupracuje na plánování a provádění aktivit ve skupině a musí akceptovat demokraticky odhlasovaná pravidla
 - dítě musí umět spojit své vlastní cíle a zájmy se zájmy většiny a musí respektovat odlišný názor
 - dítě by mělo upevňovat vztahy s lidmi ve svém okolí a mělo by odmítat jakékoliv projevy diskriminace
- Dítě by mělo ocenit základní hodnoty, které ovlivňují lidské soužití a jednat v souladu s nimi
 - Znalosti o sociálním a kulturním prostředí a orientace v něm
 - Dítě by mělo znát hodnotu svého zdraví tak, jako hodnotu zachování přírody a životního prostředí
 - dítě by mělo aktivně přispívat k obraně, zachování a zlepšení životního prostředí
 - dítě by mělo znát své kulturní dědictví a podílet se na jeho zachování
 - dítě by si mělo osvojit základní hygienické návyky a udržovat správnou životosprávu

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/educacion-primaria.html>, 20. 3. 2011)

3.3.6 Sekundární vzdělávání (*Educación secundaria obligatoria*)

Střední vzdělávání, tzv. ESO, je ve Španělsku také bezplatné a patří stále do povinné školní docházky, je tedy povinné k tomu, aby bylo dokončeno základní vzdělání. Skládá se ze čtyř akademických kurzů (školních roků), které jsou realizovány studenty ve věku od 12 do 16 lety věku.

Tento typ vzdělávání je organizován v souladu se zásadami společného vzdělání. Věnuje zvláštní pozornost výchově a profesnímu vzdělávání.

Cílem tohoto stupně vzdělávání je přenesení základních znalostí z oblasti kultury (společenského života) na žáky a včlenění těchto žáků do aktivního života. Slouží také jako přípravná etapa pro vstup na odbornou školu nebo pro složení maturity. Hlavním cílem tohoto vzdělávacího stupně je podporování různosti zájmů, motivací a schopností žáků.

Studenti a jejich rodiče se mohou v okamžiku dovršení 16 let žáka rozhodnout, že absolvováním střední školy ukončí svou povinnou školní docházku v této fázi. V tomto případě bude vydáno příslušné osvědčení o vzdělání z předmětů, které byly vyučovány. Absolvent tímto odchází na trh práce.

Vláda stanovuje minimální osnovy pro ESO, čímž zajišťuje společné vzdělávání pro všechny studenty v rámci španělského vzdělávacího systému, a platnost titulů pro usnadnění kontinuity, vývoj a provázanost vzdělávání, pro případ, že by se student přestěhoval. Vláda také nařizuje školám, jež se nacházejí v autonomních oblastech, kde mají svůj vlastní oficiální jazyk, aby vyučování probíhalo minimálně z 55% ve Španělštině, dále může být vyučováno v oficiálním jazyce autonomní oblasti, ostatní autonomní oblasti musí vyučovat ve španělštině v 65% případech.

Povinné předměty společné pro první až třetí ročník:

- Přírodní vědy
- Sociální vědy, zeměpis a historie
- Tělocvik
- Výtvarná výchova
- Španělský jazyk a literatura
- Cizí jazyk
- Matematika
- Hudební výchova
- Výpočetní technika
- Náboženství a ostatní aktivity v rámci studia

Volitelné předměty společné pro první až třetí ročník:

- Některé vzdělávací instituce nabízejí možnost vyšší hodinové dotace předmětů, jako např. jazyky nebo matematika. Tato výuka je povolena pouze pro žáky, kteří mají v těchto předmětech nedostatky nebo jiné překážky, které by mohly bránit ve vývoji všech základních schopností.
- Praktické předměty, které předcházejí vstup na oborovou školu
- Klasická kultura

Povinné předměty pro čtvrtý ročník:

Při nástupu do čtvrtého ročníku si žáci vybírají druhý cizí jazyk.

Během tohoto roku si žáci vyberou dva ze čtyř následujících předmětů:

- Přírodní vědy
- Výtvarné zaměření
- Hudební zaměření
- Výpočetní technika

Volitelné předměty pro čtvrtý ročník:

- Praktické předměty
- Klasická kultura
- Přírodní etika

Je třeba také zmínit, že předmět *přírodní vědy* se skládá ze dvou dílčích předmětů, a to z okruhu „Biologie a zeměpis“ a Fyzika a chemie“. Žák si může sám zvolit jeden z těchto dvou dílčích předmětů. Hodnotí se každý předmět zvlášť a znalosti žáka jsou ověřovány z každého dílčího předmětu.

Školské předpisy také mohou stanovit, že matematika, která je povinným předmětem pro všechny žáky, je ve čtvrtém ročníku organizována ve dvou skupinách, a to podle obsahu probírané látky.

Blok *morální život a etické myšlení* je zahrnut v předmětech sociální vědy, zeměpis a dějiny, které se vyučují ve čtvrtém ročníku střední školy pod názvem „etika“.

Pro žáky, kteří jsou starší šestnácti let, může učitelský sbor sestavit zvláštní učební plán. Vydání tohoto učebního plánu předchází předběžné hodnocení od psychologického poradce, pohovor s žákem a s jeho rodiči a potvrzení od školní inspekce. Obměny v jednotlivých studijních plánech musí být provázeny pouze pro dobro studenta a musí mu být umožněno získání základních všeobecných znalostí. Tyto studijní plány musí také obsahovat učební metody, které jsou pro danou skupinu žáků nejlepší.

Hodnocení

Hodnocení znalostí žáků na druhém stupni povinné školní docházky je souvislé a celistvé, ačkoliv odlišuje jednotlivé vzdělávací oblasti a předměty studia. Učitelé, hodnotící žáky, musí brát na vědomí objektivní specifika spolu se získanými vědomostmi z každé oblasti a předmětu a podle kritérií uvedených v didaktickém programu. Ohodnocení provádí učitelská rada příslušné skupiny žáků, pod vedením třídního učitele, přičemž tito učitelé hrají úředně uznávanou roli během celého procesu i v přijetí výsledného rozhodnutí. Učitelé oceňují kromě získaných vlastností také průběh výuky v souvislosti s žakovými úspěchy.

Postup do dalšího ročníku

Na konci každého ročníku dané etapy a jeho důsledek ohodnocení, hodnotící sbor rozhoduje o postupu každého žáka do následujícího ročníku, přičemž musí mít na paměti jeho vyspělost a možnosti zlepšení a pokroku v dalších ročnících.

Žáci budou moci skládat zvláštní zkoušku z těchto předmětů, ve kterých neobstáli v termínech stanovených vzdělávacími orgány. Jednou napsaná zkouška, pokud počet závislých předmětů byl vyšší než dva, žák musí opakovat poslední ročník a znovu získat závislé předměty z předchozích ročníků.

Po složení mimořádných zkoušek učitelé rozhodnou, zda žák postoupí či nepostoupí do dalšího ročníku. Přijaté rozhodnutí bude doplněno doplňkovými výchovnými měřítky zaměřenými na dosažení předepsaných předmětů. Žáci, kteří postoupí ze závislých předmětů, musí být doučováni z těchto samých předmětů, což jim usnadní postup. Každý ročník je možné opakovat pouze jednou. Jestliže, i přes opakování, žák nesplnil požadavky pro postoupení do dalšího ročníku, hodnotící sbor, po předchozí konzultaci s rodiči, může rozhodnout o postupu žáka do dalšího ročníku, za podmínek stanovených

výchovným orgánem. Ten stanoví výchovný postup pro realizaci úprav studijního plánu, které se významně podílejí na obsahu a kritériích hodnocení, adresovaný žákům se speciálními potřebami.

Tituly

Pro získání titulu „Graduado en Educación Secundaria“ se vyžaduje prospět ze všech oblastí a předmětů druhého stupně. Výjimečně může hodnotící schůze, mající na vědomí akademickou vyspělost žáka ve spojení s cíli dané etapy a jeho možnostmi postupu, žáka navrhnout na získání tohoto titulu, ačkoliv po dokončení čtvrtého ročníku nemá splněn jeden nebo dva předměty, ale pouze v případě, že tyto předměty nejsou současně předměty jako *španělský jazyk a literatura* a *matematika*. To samé se týká i dalších oficiálních jazyků autonomních oblastí.

Týdenní hodinová dotace (v hodinách)

Zaměření a předměty	Ročníky			
	První	Druhý	Třetí	Čtvrtý
Španělský jazyk a literatura	5	4	4	4
Cizí jazyk	3	3	4	3
Matematika	4	4	3	4
Sociální vědy, zeměpis, dějepis	3	3	3	5
Tělesná výchova	2	2	2	2
Přírodní vědy	3	3	0	0
Biologie	0	0	2	3
Fyzika a chemie	0	0	2	3
Výtvarná výchova	2	2	2	3
Etika	0	0	0	2
CELKEM	22	21	22	29

Po dokončení tohoto stupně vzdělání by žáci měli dosáhnout těchto schopností:

- Schopnost dokázat vhodně použít mluvenou i psanou formu jazyka. Španělštinu by měli používat tvořivě a zcela bez problémů, a to samé platí i o úředním jazyce jednotlivých autonomních oblastí.
- Schopnost porozumět a vyjádřit svou myšlenku v cizím jazyce.

- Schopnost samostatně interpretovat a vytvářet zprávy, ve kterých jsou obsaženy vědecké a technické znaky a tím dojde k obohacení komunikačních schopností.
- Schopnost získat a vybrat vhodné informace a vlastními slovy z nich vytvořit srozumitelnou výpověď, která bude obsahovat logickou výpověď.
- Schopnost vypracovat postupy a řešení problémů z různých vědních oborů prostřednictvím logického uvažování.
- Schopnost vytvořit si sám o sobě vlastní názor a brát v úvahu i vnější vlivy a své schopnosti.
- Schopnost získávat a rozvíjet demokratické myšlení a dovednosti, které by podporovaly rozvoj kolegiality a tolerance k různým sociálním, náboženským a rasovým skupinám.
- Znalost myšlení a hodnoty tradice a schopnost kriticky o ní uvažovat.
- Znalost svým práv a povinností jak v rámci rodiny, tak v rámci státu.
- Schopnost analyzovat přírodní zákonitosti a základní procesy v přírodě, kriticky hodnotit lidské konání v přírodě a přispět k jejímu zlepšení a zachování.
- Schopnost ocenit vědecký a technologický rozvoj a jeho dopad na společnost; používání nových metod a technických vymožeností i v učebních procesech.
- Žák by měl znát a ocenit kulturní a jazykové dědictví a podílet se na jeho zachování a zlepšení.
- Schopnost znát strukturu lidského těla a jeho funkce, měl by o něj dbát a žít zdravě.

Po dokončení povinné školní docházky žáci obdrží akreditaci výchovného centra, ve kterém se vzdělávali, spolu s kvalifikací, jež získali v jednotlivých oblastech a předmětech. Tato akreditace bude doprovázena doporučením na žákovu budoucí profesní nebo studijní orientaci, která ale není v žádném případě určující.

S titulem absolventa má student dvě možnosti:

- Rozšířit své vzdělání prostřednictvím dalšího vzdělání
- Absolvent odchází na trh práce, jelikož dosažením 16 let je právně možné hledat zaměstnání.

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/educacion-secundaria-obligatoria.html>,

<http://www.educacion.es/dctm/ministerio/educacion/que-estudiar/educacion-secundaria-obligatoria-eso/organizacion-de-la-eso.pdf?documentId=0901e72b8008ba78>,

<http://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf>

21. 3. 2011)

Kurikula školního vzdělávání vymezují jisté vzdělávací obsahy, jež se týkají jednotlivých předmětů nebo skupin předmětů, a to obvykle s počty hodin v ročníku či v celkovém cyklu vzdělávání.

Je možné předpokládat, že existuje jistý vztah mezi množstvím času, během něhož se student v něčem vzdělává, a tím, co si z procesu vzdělávání odnáší za vědomosti, dovednosti aj.

Celkový čas vzdělávání dětí (věk 7 – 14 let) v zemích OECD

Země	Počet hodin povinného vyučování ročně	
	Věk 7 – 8 let	Věk 12 – 14 let
<i>Španělsko</i>	792	936
<i>Česká republika</i>	645	800

Zdroj: Průcha 2006, s. 80

Ve španělských novinách La Vanguardia, které vychází v Katalánsku, se nedávno objevil článek, který se zmiňuje o problému, že 15% žáků ESO „nedělá nic“. Zpráva, kterou vypracovala „conselleria de Educació“ (správa vzdělávání) poukazuje na žalostný stav vzdělávání v Katalánsku. Text uvádí, že vzdělávací centra pro povinné sekundární vzdělávání (ESO) se přeměnily ze škol na „guarderías“ – „hlídárny“, kde

15% až 20% žáků „nedělá nic“ a že studenti se „někdy naučí pouze několik věcí“. Podle „Junta Central de Directores de Secundaria“ (Shromáždění ředitelů a učitelů středních škol), které byla zpráva předána, každý druhý žák z deseti naprosto odmítá zúčastnit se jakékoliv školní aktivity. Studie potvrzuje, že společnost, a zvláště pak rodiče, jsou velice tolerantní k mladým lidem, a to spíše více problémů, než řešení. Jako příčinu tohoto špatného stavu vidí průzkum v tom, že děti tráví ve školách velmi mnoho času a některé předměty jsou pro ně velice rozsáhlé, detailní a často opakované, tudíž žáky nebaví. Ředitelé také říkají, že poslední ročník povinného středního vzdělávání (ESO) je příliš snadný a vyvolává tak značné procento neúspěšných studentů během maturitního studia (Bachillerato) případně v jiných stupních vzdělání.

(<http://www.lavanguardia.es/vida/20110403/54135679307/un-informe-para-educacion-asegura-que-el-15-de-los-alumnos-de-la-eso-no-hacen-nada.html>; 4. 4. 2011)

3.3.7 Maturita (*Bachillerato*)

Stručná historie vývoje tohoto vzdělávacího stupně

Ve Španělském vzdělávání (a také hispanoamerickém) mezi XIII a XVIII stoletími a také ve století XVIII, byl titul „bachiller“ nižší stupeň univerzitního studia, ekvivalentní pro dnešní titul „diplomado“, který slouží jako praxe pro vykonávání profesí, pro které není třeba mít titulu „licenciado“ a „doctor“. Tento typ vzdělávání se v historii studoval na univerzitách.

V zákoně, který platil ve Španělsku před rokem 1953, byl tento stupeň brán jako součást ESO (středního povinného vzdělávání), spočíval v šestiletých kurzech a studovali zde žáci od 10 do 17 let. V 10 letech museli vykonat vstupní zkoušku a studium bylo zakončeno státní zkouškou, která se uskutečňovala na univerzitách. Tehdy nebylo tolik studentů (na rozdíl od současné situace, jelikož povinná školní docházka měla jiný itinerář pro ty, kteří nechtěli v budoucnu studovat na univerzitě. Povinná školní docházka bylo od 6 do 14 let věku dítěte), zkoušky měly tedy ústní charakter.

Studijní plán z roku 1953 (který vydal ministr Ruiz-Giménez) byl dělen na dvě části. „Bachillerato Elemental“ (základní maturita) – trvající od 10 do 14 let věku dítěte – a „Bachillerato Superior“ (vysoká maturita), která byla rozdělena na dva roky, 15 a 16

let. Oba druhy (Elemental i Superior) byly zakončeny zkouškou, která probíhala v centrech pro zkoušení určených. „Bachillerato Superior“ byl dělen na dvě základní odvětví: Věda a Literatura.

Po šesti letech studia „Bachillerato“ bylo možné studovat tzv. „Preuniversitario“ (předuniverzitní studium), které se také dělilo na dvě větve. Začátky se věnovaly přípravám na univerzitní studia. Učivo bylo velmi rozsáhlé a zabývalo se různými tématy, například bylo možné rok studovat literaturu zabývající se Quijotem, další rok bylo možné studovat Fyziku, Automobilovou mechaniku atd. Vyučující však nebyli připraveni vykládat jedno téma celý rok, proto se témata během jednoho roku mnohokrát změnila, což nakonec vedlo k tomu, že vznikly jednotlivé předměty.

Zavedení „Enseñanza General Básica“ (základního vzdělání) v 70. letech mělo být změnou. „Bachillerato Elemental“ mělo být více přiblíženo k univerzitnímu vzdělávání, stejně jako k němu bylo dřív blíže „Bachillerato Superior. V 70. letech byla tendence zrušit „Bachillerato Elemental“ jako součást povinného vzdělávání. Jakmile se žák rozhodl nedochodit klasickou základní školu, ale začít studovat „Bachillerato Elemental“ a následně „Bachillerato Superior“, bylo jasné, že později nastoupí na univerzitu. Avšak toto rozhodnutí musel jedinec uskutečnit v 10 letech, což se nelíbilo kritikům, kteří tvrdili, že 10leté dítě nemůže vědět, zda jednou půjde na univerzitu nebo ne.

Současnost

Získání maturitního osvědčení, tzv. *bachillerato*, je součástí vyššího sekundárního vzdělávání a je dobrovolné. Skládá se ze dvou akademických kurzů (školních roků) a obvykle je navštěvují studenti ve věku mezi 16 a 18 lety. Vyvíjí se v různých formách, je organizováno pružně a tam, kde je to možné také různým způsobem. Za cíle si klade:

- Poskytnout studentům odbornou přípravu, hlubší intelektuální a emocionální rozvoj, rozvoj znalostí a dovedností, které jedinci umožní rozvíjet společenské funkce a spolehlivě se zapojit do života.
- Nabízí studentům také odborné vzdělávání podle jejich zájmů, pomáhá jim tím ke snadnějšímu vstupu na vysoké školy.

Tento typ studia mohou využít pouze ti studenti, kteří získali titul *Gradado en Educación Secundaria*, čímž úspěšně zakončili povinnou školní docházku

Vzdělávací aktivity v „bachillerato“ podporují schopnosti studenta tak, aby byl schopný pracovat v týmu a aplikovat vhodné metody výzkumu. Maturitní studium poskytne žákům rozumovou a lidskou dospělost, stejně jako znalosti a dovednosti, jež jim umožní zodpovědně a dobře plnit jejich společenské funkce.

Maturitní studium sestává ze všeobecných předmětů, z předmětů odpovídajícím zaměření dané školy a z volitelných předmětů.

Zaměření škol je následující:

- Umění
- Humanitní a společenské vědy
- Technologie

Povinné předměty pro první ročník všech oborů:

- Španělský jazyk a literatura
- Tělesná výchova
- Moderní technologie
- Filozofie a občanská nauka
- První cizí jazyk
- Náboženství
- Oficiální jazyk autonomní oblasti (pokud existuje)

V rámci oboru **umění** je třeba si vybrat jeden z následujících oborů:

- Vizuální umění, fotografie a design
 - Povinně-volitelné předměty (vybrat si student musí tři)
 - Umělecké kreslení
 - Technické kreslení
 - Audiovizuální kultura
 - Objem

- Umění, hudba, tanec
 - Povinně-volitelné předměty (vybrat si student musí tři)
 - Audiovizuální kultura
 - Hudební analýza
 - Aplikovaná anatomie
 - Řeč a jazyk těla – praktický předmět

V rámci oboru **moderní technologie** je možné studovat obor:

- Věda
 - Povinně-volitelné předměty
 - Biologie a geografie
 - Fyzika a chemie
 - Matematika

- Technologie
 - Povinně-volitelné předměty (vybrat si student musí tři)
 - Matematika
 - Fyzika a chemie
 - Technické kreslení
 - Průmyslové technologie

V rámci studia **humanitních a společenských věd** je možné si vybrat z oborů:

- Humanitní vědy
 - Povinně-volitelné předměty (vybrat si student musí tři)
 - Latina
 - Řečtina
 - Světová historie
 - Mediální komunikace

- Sociální vědy
 - Povinně-volitelné předměty (vybrat si student musí tři)
 - Ekonomie
 - Geografie
 - Světová historie
 - Matematika a aplikované společenské vědy

Povinné předměty pro druhý ročník všech oborů:

- Historie Španělska
- Historie filozofie
- Španělský jazyk a literatura
- Cizí jazyk – pokračování z prvního ročníku
- Náboženství
- Jazyk autonomní oblasti (pokud existuje)

V rámci oboru **umění** jsou pro jednotlivé obory vypsány tyto předměty:

- Vizuální umění, fotografie, design
 - Povinně-volitelné předměty (je třeba si vybrat tři)
 - Technické kreslení II.
 - Umělecké kreslení II.
 - Design
 - Dějiny výtvarného umění
 - Grafická technika
- Umění, hudba, tanec
 - Povinně-volitelné předměty (je třeba si vybrat tři)
 - Hudební analýza II.
 - Múzické umění
 - Dějiny hudby a tance
 - Literatura

Ve druhém ročníku oboru **věda a technologie** si mohou studenti vybrat ještě jeden obor navíc.

V rámci oboru **věda a technologie** je tedy možné studovat:

- Přírodní vědy
 - Povinně-volitelné předměty (je třeba si vybrat tři)
 - Fyzika
 - Matematika
 - Životní prostředí
- Zdravotní vědy
 - Povinné předměty
 - Biologie
 - Chemie
 - Matematika
- Věda a technika
 - Povinné předměty
 - Matematika
 - Technické kreslení II.
 - Fyzika
- Technologie
 - Povinně-volitelné předměty (je třeba si vybrat tři)
 - Technické kreslení II
 - Elektrotechnika
 - Mechanika
 - Průmyslové technologie II.

Ve druhém ročníku oboru humanitní a společenské vědy je možné přibrat si další nabízený obor.

V rámci studia humanitních a společenských věd je tedy možné studovat:

- Humanitní vědy
 - Povinné předměty
 - Latina II
 - Řečtina II.
 - Literatura

- Společenské vědy, geografie, historie
 - Povinné předměty:
 - Dějiny filozofie
 - Geografie II.
 - Dějiny výtvarného umění

- Společenské vědy, podniková ekonomie a management
 - Povinné předměty:
 - Podnikavá ekonomie
 - Geografie
 - Matematika pro humanisty

Dále jsou pro druhý ročník nabízeny následující volitelné předměty:

- Druhý cizí jazyk
- Psychologie
- Tělesná výchova
- Informační a komunikační technologie
- Audiovizuální komunikace

Ti, kteří úspěšně zakončí tento typ vzdělání, získají titul „*Bachiller*“.

Struktura učebních plánů ve vyšším sekundárním vzdělávání

Země	Mateřský jazyk	Matematika	Přírodovědné předměty	Společenskovědní předměty	Celkem hodin ročně (všech povinných předmětů)
Španělsko	11	8	15	8	931
ČR	10	10	20	13	870

Zdroj: Průcha 2006, s. 116

Vzdělávací systémy – v úrovni vyššího sekundárního vzdělávání, ale i všeobecně – se ve světě velmi liší, a to nejen co se týče struktury institucí, které toto vzdělávání zabezpečují, ale i co do obsahů, které jsou v tomto vzdělávání žákům prezentovány. Vzdělávací systém Španělska a České republiky se liší značně, čehož si můžeme všimnout i v tabulce. Studenti na španělských školách mají mnohem větší počet hodin ročně celkem.

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/bachillerato.html>;

<http://www.boe.es/boe/dias/2007/11/06/pdfs/A45381-45477.pdf>; 21. 3. 2011)

3.3.8 Odborné vzdělání (*Formación profesional*)

Formación profesional, neboli odborné vzdělávání je stupeň ve vzdělávacím systému, který má za úkol praktickou přípravu a kvalifikaci k plnění různých profesí. Rozumí se tím soubor předmětů, pomocí kterých se žáci školí pro kvalifikovanou profesi. Zahrnuje také další činnosti, díky kterým se rozvíjí profesní schopnosti žáků, jako například zařazení mezi pracovníky firem daných oborů. Profesní vzdělávání ve výchovném duchu si klade za cíl připravit žáky na jimi zvolený profesní svět, přičemž jim umožní víceúčelové vzdělávání, které jim dovolí adaptovat se na případné změny, jež mohou během života nastat. Oborová škola zahrnuje jak oborové znalosti středního stupně, tak znalosti stupně vyššího.

Počáteční odborné vzdělávání je rozděleno do dvou etap:

- Kurz na střední úrovni
 - je možné ho získat po úspěšném absolvování ESO, případně ještě splnit podmínky přijímacího řízení. Podmínkou je také dosažení 17 let.
- Kurz na vyšší úrovni
 - je možné jej absolvovat po získání titulu „Bachiller“. Dále je třeba splnit podmínky přijímacího řízení. Podmínkou je také dosažení 18/19 let.

Během povinné školní docházky a maturitního studia se všem žákům dostane základního profesního utváření. Speciálním profesním formováním se rozumí soubor odborných předmětů organizovaných sektorově o různé délce trvání, sestavených podle potřebných technicko-praktických rovin. Konkrétní profesní formulace usnadňuje mladým lidem jejich začlenění do aktivního života a přispívá k profesnímu dotváření obyvatele.

Oborové školy mohou navštěvovat pouze ti žáci, kteří získali titul Graduado en Educación Secundaria. Pro přístup na oborové školy vyššího stupně je nutné mít navíc titul Bachiller.

Kromě uvedených titulů, pro přístup na oborové školy vyššího stupně, musí být žák znalý těch předmětů, k jejichž studiu chce nastoupit.

Podle královského dekretu 1128/2003 ze dne 5. září, podle něhož je regulován Národní katalog odborných profesí, je „formación profesional“ (odborné vzdělání) strukturováno podle kritérií odborné způsobilosti do 26 oborů:

- Fyzické a sportovní aktivity
- Správa a řízení
- Agrikultura, životní prostředí
- Grafické umění
- Umění a řemesla
- Obchod a marketing
- Stavebnictví
- Elektronika a elektrotechnika

- Energie a vodní hospodářství
- Mechanická výroba
- Pohostinství a cestovní ruch
- Psychologie
- Zvuk a obraz
- Potravinářský průmysl
- Těžební průmysl
- Počítačové a komunikační technologie
- Instalace a údržba
- Dřevo, nábytek
- Námořnictví, rybolov
- Chemie
- Výchova ke zdraví
- Bezpečnost
- Sociokulturní a komunitní služby
- Doprava a údržba vozidel
- Textilní, oděvní a kožedělný průmysl
- Sklo a keramika

Z těchto 26 oborů, z čehož čtyři z nich jsou administrativní, dále zdravotní, obor elektronika a elektrotechnika a informatika jsou ty nejvíce žádané studenty. Až 50% studentů navštěvuje tyto obory.

Jednotlivé cykly (školní roky) jsou v rámci odborného vzdělávání teoreticko-praktického charakteru (některé obory jsou více praktické, jiné zase více teoretické, některé třeba zcela praktické). Praxe probíhají v různých podnicích a čítají zhruba 300 až 400 hodin na dané pozici. Praxe je třeba splnit k tomu, aby student mohl získat titul. Některé obory také vyžadují zpracování vlastního projektu.

Po dokončení tohoto stupně vzdělávání mají studenti možnost studia na některých oborech, které univerzity nabízejí. Tematicky a okruhově se však obor na univerzitě musí shodovat se studijním oborem na odborné škole.

Odborné vzdělávání v číslech

Počet studentů se v odborném vzdělávání, ve srovnání s jinými možnostmi studia, zvýšil oproti loňskému roku o 6,4% na 568 962 zapsaných studentů v akademickém roce 2010/2011. Největší nárůst počtu studentů došlo v dálkovém studiu odborného vzdělávání. V akademickém roce 2010/2011 bylo zapsaných 30 947 studentů, čímž zájem o dálkové studium tohoto stupně vzdělávání stoupl o 70% oproti dřívějšímu.

Růst poptávky jak ze strany studentů, tak ze strany podniků, je vyvolán zvýšeným počtem míst a studijních oborů v rámci odborného vzdělávání. V současné době je odborné vzdělávání velice ceněno, a to především proto, že studenti musí vykonávat praxe v různých podnicích, tedy získají jisté zkušenosti, jež ve školní třídě nezískají. Právě praxe studentům pomáhají lépe nalézt práci.

I přes tato čísla, v současné době vláda neustále uskutečňuje kampaně, aby byla zvýšena společenská prestiž tohoto vzdělávání, jelikož ve Španělsku chybí odborní pracovníci. Vysokoškolsky vzdělaní jedinci velice převyšují ve svém počtu odborně vzdělané.

(<http://www.todofp.es/todofp/sobre-fp/informacion-general/sistema-educativo-fp/nueva-fp.html>, 24. 3. 2011)

3.3.9 Konzervatoře (*Enseñanza artística*)

Umělecké vzdělávání je soubor předmětů vzdělávacího systému, které jsou navrženy tak, aby byla garantována kvalitní příprava budoucích profesionálů v oblasti hudby, tance, vizuálního umění, designu, restaurování aj.

Typy uměleckého vzdělávání:

- Základní vzdělávání v oblasti hudby a tance
- Profesionální umělecké vzdělávání
 - Vzdělávání na této úrovni je možné v oblasti hudby a tance a designu.
- Vysokoškolské umělecké vzdělání

- Vzdělávání na této úrovni je možné v oblasti hudby, tance, dramatického umění, restaurátérství kulturních památek, design, sochařství a umění, kde se pracuje s keramikou a sklem. Je třeba znalost na vysoké úrovni.

Možnosti studia jednotlivých umění na jednotlivých úrovních:

Hudba

- Základní vzdělávání
- Profesní vzdělávání
- Vysokoškolské vzdělávání

Tanec

- Základní vzdělávání
- Profesní vzdělávání
- Vysokoškolské vzdělávání

Dramatické umění

- Vysoké vzdělávání

Design, sochařství, jiný typ umění

- Profesní vzdělávání
- Vysokoškolské vzdělávání

Restaurátérství kulturních památek

- Vysokoškolské vzdělání

(Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo de Educación. Artículos 45 al 58)

3.3.10 Sportovní vzdělávání

Sportovní vzdělávání se snaží připravit studenty na profesionální práci, týkající se sportovních aktivit, ve vztahu k určitému typu sportu, a to na různých úrovních: od začátečníků až po profesionální sportovce.

Pro přijetí do tohoto typu vzdělávání je třeba složit speciální a specifické přijímací zkoušky a dokázat i teoretické znalosti nejen z oblasti sportu. Je třeba však také splňovat podmínky, a to především zdravotní.

Tento typ vzdělávání se člení na dva stupně: střední stupeň (grado medio) a vyšší stupeň (grado superior).

Střední stupeň (grado medio) koná odbornou přípravu studentů, učí je různé sportovní techniky, vedení atd. Tento stupeň je podle zákona organizován do dvou fází neboli cyklů:

- Základní cyklus neboli základní úroveň
 - Společný blok se skládá ze společného základu, který platí pro všechny studenty.
- Pokročilý cyklus neboli pokročilá úroveň
 - Specifický blok je již zaměřen na jednotlivé sporty a a sportovní výcvik.

Vyšší stupeň (grado superior) připravuje žáky k výkonu funkce v oblasti zábavy, řízení sportovních týmů, tréninku sportovců, organizace sportovních událostí aj. Zde se nachází třetí, nejvyšší stupeň – vysoce pokročilá úroveň.

K dosažení tohoto stupně je třeba splnit celou řadu zkoušek, nejen z oblasti sportu, ale také předvést závěrečný projekt.

Po úspěšném zakončení studia, ke kterému je třeba splnit průběžné zkoušky a prezentovat závěrečný projekt, získává student titul „Título de Técnico Deportivo Superior“.

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/enseanzas-deportivas.html>, 24. 3. 2011)

3.3.11 Jazykové vzdělávání (*enseñanza de idiomas*)

Prostřednictvím oficiálních jazykových škol (Escuelas Oficiales de Idiomas, dále jen EE.OO.II), Ministerstvo školství a vzdělávání poskytuje dospělým příležitost učit se celé řadě cizích jazyků. Je možné studovat celou řadu cizích jazyků společně s kulturním, historickým a ekonomickým přehledem dané země. Jazykové školy nabízejí výuku cizích jazyků různých úrovní, od úrovně A1 po úroveň C2, a pro různé účely (obecné i specifické).

Tyto typy škol jsou určeny těm, kteří potřebují získat nebo zdokonalit své znalosti a dovednosti v jednom nebo více cizích jazyků. EE.OO.II jsou instituce ve veřejném vlastnictví, zejména potom ve vlastnictví ministerstva školství nebo jednotlivých autonomních oblastí.

Jazyky, které je možné studovat jsou: němčina, arabština, čínština, dánština, finština, francouzština, řečtina, angličtina, italština, japonština, holandština, portugalština, rumunština, ruština, švédština, španělština jako cizí jazyk případně oficiální jazyky jednotlivých autonomních oblastí.

(<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/ensenanza-idiomas/que-idioma-estudiar.html>, 24. 3. 2011)

V dnešní době je jisté, že země Evropy se stále více propojují a že vzdělávání se v cizích jazycích hraje v těchto integračních procesech velmi významnou roli. Z tohoto důvodu se můžeme setkat z mnoha dokumentů Evropské unie, které stanovují různé požadavky na rozšiřování výuky cizích jazyků na školách všech úrovní. Je proto realizován velkolepý program LINGUA, jež si klade za cíl zdokonalování jazykových znalostí žáků a učitelů v evropských zemích. Průcha (2006, s. 288) se o této problematice zmiňuje následovně: „*Evropská unie má mezi svými četnými postuláty také ten, že občané Evropy by měli mít znalosti nejméně dvou jazyků (kromě jazyka své země), jimiž se mluví v jiných členských zemích.*“

Důležitost přisuzovaná cizím jazykům v zemích OECD

Země	Důležitost cizích jazyků (podíl respondentů v %)
Česká republika	86
Španělsko	72

Zdroj: Průcha 2006, s. 231

3.3.11.1 Evropské jazykové portfolio

Evropské jazykové portfolio je osobním dokumentem, který byl vytvořen Evropskou radou a do kterého lze zaznamenávat zkušenosti s porozuměním cizímu jazyku. Nezáleží na tom, zda si tento jazykový deník vede student nebo již pracující osoba.

Evropské jazykové portfolio má tři části:

- Jazykový pas

Pravidelně ho upravuje držitel. Držitel zde vyjadřuje to, co už umí a co je schopen vyjádřit. Prostřednictvím hodnotící tabulky, která popisuje jednotlivé kompetence (konverzace, čtení, psaní, poslech), se držitel ohodnotí a ověří si své schopnosti. Jazyková část také obsahuje informace o obdržení jazykových diplomů, absolvovaných kurzech a o účasti na jazykových soutěžích.

- Lingvistická biografie

Zde držitel popisuje své zkušenosti v jednotlivých jazycích a dále tato část slouží jako průvodce při plánování etap studia.

- Dossier

Tato část obsahuje příklady osobních prací, které slouží jako praktický důkaz naučené teorie. Můžeme zde tedy vidět písemné práce, projekty, audio nahrávky, videa, prezentace atd.

Evropské portfolio slouží k:

- usnadnění studia několika jazyků podle schopností držitele a k souvislému pokračování v tomto studiu po celý život
- usnadnění mobilizace po Evropě (Evropské jazykové portfolio má stejnou strukturu ve všech evropských zemích a je mezinárodním dokumentem)
- podporování porozumění a tolerance všech členů EU.

Evropské jazykové portfolio pro španělský jazyk

Evropské jazykové portfolio je projekt, který je ve Španělsku veden oddělením Evropských programů pod záštitou ministerstva školství.

V březnu roku 2001 (rok jazyků) vznikla ve Španělsku Národní komise, která zde měla za úkol rozvoj Evropského jazykového portfolio. Vedení Evropských programů pověřilo skupinu specialistů v oblasti vzdělávání, aby vypracovala návrh Evropského jazykového portfolio pro čtyři věkové skupiny rozdílné vzdělávací úrovně. V únoru roku 2003 byly představeny prototypy těchto čtyř modelů. Po nějakém čase, kdy probíhalo zkoušení těchto programů, byly programy v červnu 2003 zaslány Evropské komisi ke schválení.

7. listopadu roku 2003 vstoupily v platnost tři modely Evropského jazykového portfolio:

- Portfolio pro žáky od 3 do 7 let
- Portfolio pro žáky od 8 do 12 let
- Portfolio pro žáky od 12 do 18 let

Během roku 2004 vstoupilo v platnost také Portfolio pro dospělé.

Evropské jazykové portfolio je platné ve dvaceti zemích EU a Španělsko bylo první zemí, která uznala za platné portfolio pro žáky od 3 do 7 let.

3.3.12 Vysokoškolské vzdělávání (*enseñanza universitaria*)

Španělský univerzitní systém zahrnuje 49 veřejných vysokých škol, 14 soukromých vysokých škol a 4 univerzity katolické církve.

Univerzitní studium je rozděleno do tří cyklů, které na sebe navazují:

- Vzdělávání v prvním cyklu s jasným odborným výkladem (v současné době však chybí kontinuita ve druhém cyklu). Patří sem například Ošetrovatelství aj. Trvá tři roky a je třeba během studia splnit 180 kreditů. Po úspěšném ukončení prvního cyklu získává absolvent titul „Diplomado“.
- Dvoucyklové vzdělání bez přechodného stupně. V tomto případě je výuka uspořádána do cyklů, ale úspěšné zakončení prvního cyklu není podmínkou pro získání titulu. Je třeba splnit celý cyklus studia. Tento typ vzdělávání se týká medicíny, veteriny aj. Může mít trvání čtyř až pěti let a je třeba splnit minimálně 300 kreditů.
- Dvoucyklové vzdělání s přechodovým stupněm. V tomto případě je možné po úspěšném zakončení prvního cyklu získat titul „Diplomado“, „Ingeniero Técnico“ nebo „Arquitecto Técnico“, což znamená, že po obdržení těchto titulů je možné studovat druhý cyklus, po jehož úspěšném dokončení je absolventovi přidělen titul „Licenciado“, „Ingeniero“ nebo „Arquitecto“.

Tento typ vzdělávacího systému zahrnuje jak přednášky, tak praktické semináře, jež jsou vedeny zkušenými profesory, odborníky. Většinou platí, že není povinností studenta navštěvovat přednášky, semináře jsou však obvykle povinné a vyučující si píše docházku. Záleží však na vyučujícím, jaké podmínky stanoví. Vyučovací hodina na vysoké škole má 50 – 60 minut, během nichž vyučující hlouběji vysvětlují problematiku daného oboru. Pravidelně jsou využívány audiovizuální metody.

Hodnocení žáků se uskutečňuje prostřednictvím závěrečného hodnocení, které probíhá v únoru, pokud je předmět jednosemestrální, v červnu, pokud je předmět dvousemestrální.

Stejně jako vysoké školy v České republice, i ty španělské mají školní rok rozvržen do jednotlivých semestrů – letního a zimního. U nás probíhá zkouškové období čtyři týdny,

během nichž studenti plní zápočty a ústní zkoušky. Obvykle jsou možné tři pokusy. Zkoušky probíhají nejčastěji ústně.

Ve Španělsku je zkouškové období kratší, záleží však na univerzitě. Žáci neskládají ústní zkoušky, pouze písemné. Pokus mají jen jeden, pokud zkoušku nevykonají úspěšně, musí čekat na druhý termín, který však bývá zpravidla až koncem letního semestru (konec září), a to jak v případě předmětů ze zimního, tak v případě předmětů z letního semestru.

V katalánském týdeníku *La Vanguardia* z roku 2009 se objevil článek, který kritizuje španělský terciární vzdělávací systém kvůli nadměrnému počtu absolventů vysokých škol. Článek uvádí, že mezi mladými Španěly mezi 25 a 34 lety je 39% absolventů vysokých škol. Jedná se tedy o číslo, které převyšuje evropský průměr podle OECD (33%).

(<http://www.lavanguardia.es/ciudadanos/noticias/20090107/53612677844/espana-con-el-39-de-titulados-universitarios-ya-supera-la-media-de-la-ocde.html>, 4. 4. 2011)

Kritika Boloňského plánu ve Španělsku

Již od svých počátků byl Boloňský plán kritizován řadou evropských zemí, a to kvůli mnoha důvodům.

V listopadu 2008 se ve Španělsku spustila série demonstrací, v jejich čele stáli studenti. Došlo také k obsazování univerzit, a to z důvodu, že převážná většina španělských studentů (a nejen jich) nesouhlasí s Boloňským procesem. Madrid, Barcelona, Valencie, Zaragoza, Sevilla a Malaga byly města, kde došlo k nejmasovějším protestům studentů. Například v Zaragoze protestovala 13. listopadu asi tisícovka studentů. Ti požadují totální zastavení Boloňského procesu. Mimo to chtěly listopadové pochody také upustit od potrestání tří desítek barcelonských studentů, kteří obsadili rektorát Autonomní univerzity v Barceloně, a protestovaly proti zadržení studentů ve Valencii.

Výbory studentů proti Boloňskému procesu různých univerzit, které protestují již několik let, se dohodly na koordinované akci proti komercializaci vzdělávání a priva-

tizaci univerzit. 9. prosince 2008 také studenti obsadili prostory univerzity v zaragozském Aragonu. Toto obsazení trvalo celé únorové zkouškové období.

Studenti, kteří demonstrují, žádají především to, aby univerzity byly ve službách společnosti, ne ale majetkem soukromých podnikatelů. Kritici Boloňského procesu mají strach, že se budou opakovat časté strategie komercializace sociálních služeb, kdy klesne rozpočet dané služby (až už je to doprava, školství nebo zdravotnictví), s tím se zhorší kvalita, řekne se, že veřejná správa nedokáže poskytovat kvalitní služby a nastoupí soukromí aktéři. Ti, co mají peníze, začnou používat kvalitnějších soukromých služeb, ti co je nemají, budou využívat služeb financovaných veřejných služeb, což vede k zvětšení rozdílů v kvalitě vede také k prohlubování sociálních rozdílů.

Obavy potvrzuje i zkušenost univerzit v Madridu a ve Valencii, kde došlo k pomalému krácení veřejných výdajů. To došlo až tak daleko, že byly školy nuceny vzít si půjčku u banky, jelikož jim veřejné zdroje nestačily. Školám jsou finance rozdělovány podle jejich výsledků. Jedním z mnoha kritérií hodnocení úspěšnosti škol v Andalusii v rámci plánu financování pro období 2007 – 2011 je počet podniků, jež jsou založeny absolventy školy, a to do tří let po ukončení studia. Dalším je také množství dohod o spolupráci mezi učiteli a podniky. Takováto kritéria však předurčují k nízkému financování některé humanitní obory.

(<http://articulo26.wordpress.com/el-sistema-educativo/>, 24. 3. 2011)

*Fotografie
z protestů v
Alicante*

3.3.13 Další možnost vzdělávání ve Španělsku

Ve Španělsku existují také zvláštní druhy škol:

- Dálkové studium
 - Základní školy
 - Střední školy
 - Střední školy pro dospělé
 - Maturita (Bachillerato)
 - Jazyky
- Vzdělávání dospělých osob
 - Počáteční vzdělávání (rozvoj základních schopností: čtení, psaní)
 - Střední škola pro dospělé
 - Večerní maturita
 - Domácí učitel
 - Španělština pro cizince

Vzdělávací systém Španělska garantuje, že dospělé osoby mohou získat, aktualizovat, doplnit nebo rozšířit své vědomosti a schopnosti pro svůj osobní a profesionální rozvoj. Vzdělávací instituce spolupracují s veřejnými institucemi, které mají kompetence k jistému profesnímu přetváření dospělých, obzvláště s Úřadem práce.

Výuka dospělých osob se může začlenit do běžných, nebo speciálních učebních center. Naposled jmenovaná centra jsou připravena na aktivity spojené s oživením sociokulturní složky společnosti.

3. 4 Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami

Výchovou a vzděláváním jedinců, „kteří jsou postiženi vrozenými nebo získanými nedostatky tělesnými či duševními“ se zabývá speciální pedagogika. Ta bývá často přiřazována k základním pedagogickým disciplínám. (Průcha 2007, s. 61)

„Speciální pedagogika je obor, který se zabývá teorií a praxí rozvoje, výchovy a vzdělávání jedinců postižených různými nedostatky tělesnými, smyslovými, duševními nebo poruchami chování.“ (Průcha, Walterová, Mareš 2003)

Předmětem speciální pedagogiky je zdravotně, eventuálně sociálně znevýhodněná osoba, která potřebuje podporu v oblasti výchovy, vzdělání, při pracovním a společenském uplatnění.

V klasifikaci poddisciplín speciální pedagogiky se uvádí následující teorie a metody:

- **Etopedie:** zabývá se edukací, reedukací a zkoumáním mládeže sociálně narušené a obtížně vychovatelné, především s deficitem v chování a v sociálním styku.
- **Psychopedie:** je zaměřena na zkoumání edukace, příčin a důsledků mentálního postižení člověka, vrozeného nebo získaného.
- **Somatopedie:** zabývá se edukací lidí s tělesným postižením, zejména s omezením schopnosti pohybu, a lidí dlouhodobě nemocných.
- **Logopedie:** zabývá se korekcí nebo odstraňováním poruch řeči (koktavost, vady ve výslovnosti aj.).
- **Surdopedie:** je zaměřena na edukaci mládeže a dospělých s různými vadami sluchu (částečná nebo úplná hluchota aj.).
- **Tyflopedie (též optopedie):** se zabývá edukací osob se zrakovým postižením (částečná slabozrakost, slepota aj.).

(Průcha 2006, s. 82)

Speciální pedagogika úzce souvisí s pedagogikou obecnou, didaktikou, lékařskými vědami (*neurologie, psychiatrie, dětské lékařství*), psychologii a sociologií. Za cíl si klade dosažení nejvyššího a všestranného rozvoje osobnosti a jejího pracovního, společenského a osobního uplatnění – socializace.

3.4.1 Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami v České republice

Školský zákon (*Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání č. 561/2006 Sb*) vymezuje pojem „mládež vyžadující zvláštní péči“ takto:

- Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.
- Zdravotním postižením je mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.
- Zdravotním znevýhodněním je zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělání.

(Průcha 2006, s. 84)

V každé z výše uvedených poddisciplín se speciální pedagogové zabývají celou škálou problémů, které jsou tak variabilní, jak jsou odlišné i druhy zdravotních postižení. Ale i přes to lze vymezit jisté důležité okruhy problémů a témat charakteristických pro dnešní speciální pedagogiku. A to:

- specifické poruchy učení;
- edukace při mentálních postiženích;
- edukace při tělesných a smyslových postiženích;
- integrace zdravotně postižených dětí do běžných škol.

Často se také můžeme setkat s termínem **specifické vývojové poruchy učení**. Takto jsou celkově označovány poruchy, které se projevují především následovně:

- **dyslexie:** snížená schopnost naučit se číst běžně používanými metodami
- **dysgrafie a dysortografie:** obtíže při osvojování písmen, psaní a pravopisu
- **dyskalkulie:** obtíže při počítání a operacích s čísly.

Speciální pedagogika se těmito poruchami zabývá značně, jelikož právě ony bývají spojeny se školní neúspěšností postižených jedinců, ale také s jinými negativními následky pro jejich život. V literatuře se uvádí, že 3-4 %^[20] jedinců jsou v průběhu vzdělávání ve školách znevýhodněni specifickými poruchami učení, hlavně jde o žáky s dyslexií.

Dalším problémem ve speciální pedagogice je edukace osob s **mentálním (rozumovým) postižením**. Především se jedná o mentální retardaci (tedy vrozené zaostávání v intelektové oblasti). Podle stupně postižení se následně uskutečňuje edukace jedince, a to buď na zvláštních školách, praktických školách, pomocných školách případně v ústavech sociální péče. „*Žáci s mentálním postižením představují největší podíl (více než 60%) v celkovém počtu postižených žáků*“. (Průcha 2006, s. 83)

Tělesné a smyslové handicapy dětí a jejich důsledky pro školní vzdělávání jsou v zájmu somatopedických edukačních aktivit. Jedná se v první řadě o handicap spočívající v omezené hybnosti (např. v důsledku dětské mozkové obrny) a dále o zrakové, sluchové a řečové poruchy. V České republice ale i v jiných vyspělých zemích jsou pro vzdělávání takto postižených dětí zřizovány speciální školské a ústavní instituce.

Speciální školství zahrnuje v České republice 1390 škol, jsou to především speciální mateřské školy, dále speciální základní školy a speciální střední školy: speciální gymnázia, konzervatoře, střední odborná učiliště aj. V České republice působí 15 středních odborných škol pro mládež s různými typy postižení. Vzdělání dosahované v těchto školách je rovnocenné jako ve školách běžných, avšak vyučování probíhá pomocí speciálních metod a s využitím speciálních učebnic a pomůcek.

Až do roku 2005 spadaly do systému speciálního vzdělávání také školy zvláštní. „*Zvláštní školy vzdělávaly děti s takovými intelektovými nedostatky, které jim nedovolovaly úspěšně absolvovat běžnou základní školu.*“ (Průcha 2006, s. 84). U nás se v tomto

²⁰ Průcha 2006, s. 83

typu škol vzdělávalo kolem 25 tisíc žáků. Od 1. 1. 2005 byly zvláštní školy zrušeny a příslušná populace se vzdělává především v tzv. praktických školách.

Pomocná škola je tu pro žáky, jenž trpí těžším mentálním postižením. Pomocná škola zahrnuje desetiletou docházku. Před ní může být předřazen přípravný stupeň.

„Zkušenosti z práce pomocných škol v České republice ukazují, že i žáci se závažným mentálním postižením si mohou v průběhu desetileté docházky do pomocné školy osvojit velké množství poznatků a dovedností, které zvýší jejich samostatnost a soběstačnosti, obohatí celý jejich další život a některým z nich umožní i uplatnění v jednoduchých pracovních činnostech.“ (Švarcová 1997, s. 5)

Systém speciálního školství v České republice nezahrnuje jen výše zmíněné typy škol, ale též síť zařízení pro ústavní nebo ochrannou výchovu, jako jsou zvláště ústavy pro mentálně postiženou mládež, výchovné a diagnostické ústavy. Některé z nich fungují při léčebných zařízeních. Mimo to, speciální výchově a vzdělávání velmi pomáhají speciálněpedagogická centra, pedagogicko-psychologické poradny, charitativní instituce zřizované nadacemi aj.

V současné době je velmi diskutované téma integrace handicapovaných žáků do běžných škol a tříd. Jde o problém celosvětový a vyvolává protichůdné názory.

Školní vzdělávání zdravotně znevýhodněných dětí a mládeže je realizováno ve světě třemi způsoby:

- ve speciálních školách, zcela separovaných od běžných škol;
- ve speciálních třídách, které jsou včleněny do běžných škol;
- v běžných třídách, do nichž jsou začleněni zdravotně handicapovaní žáci, tj. úplná integrace (inkluze).

V jednotlivých zemích obvykle fungují všechny tři modely souběžně (dnes i v České republice), například v Německu nebo Nizozemsku preferují více speciální školství, naopak Norsko má úplnou integraci.

Pojem integrace je chápán v pedagogické terminologii jako *„akt zařazení postiženého dítěte do běžné třídy mateřské, základní a střední školy“* (Vocilka 1997, s. 93).

Jedná se tedy o integrované vzdělávání handicapovaných dětí tak, aby nebyly separovány, nýbrž byly začleněny do běhu vzdělávání zdravé populace.

Toto vypadá jako velice humanistický přístup, bohužel v praxi se často naráží na množství překážek. Velkým problémem je nevybavenosti běžných škol pomůckami pro speciální vzdělávání postižených dětí, nepřipravenost učitelů a negativní postoje rodičů dětí. Avšak i mnoho rodičů postižených jedinců je toho názoru, že jejich děti by měly být vzdělávány spíše ve speciálních školách.

V českém školském systému k integraci začalo docházet již počátkem 90. let. Integrace zdravotně postižených jedinců má, i podle názorů zahraničních i českých odborníků, svá pro, ale i svá proti.

Také by bylo nesprávné integraci zavádět za každou cenu. U nás chybějí výzkumné poznatky o její prospěšnosti a efektech pro postižené jedince. Integraci také nelze zavádět vždy, ale pouze v případě, kdy se to ukazuje pro jedince skutečně přínosné.

Problematiku speciálního vzdělávání má v kompetenci Úsek speciálního vzdělávání.

3.4.2 Vzdělávání jedinců se speciálními potřebami ve Španělsku

Pojem „speciální vzdělávání“ (necesidades educativas especiales – NEE) začleňnil španělský zákon o vzdělávání roku 1990 (LOGSE). Jedná se o výraz, který byl znám již v 60. letech minulého století, avšak propagován byl až mnohem později, v letech 80, kdy vyšla tzv. Warnockova zpráva, kterou v roce 1978 vypracovalo ministerstvo školství ve Velké Británii. Novinkou této koncepce je zdůraznění podpory a pomoci, kterou jedinci s postižením či jinak znevýhodnění potřebují více, než jedinci zdraví. Touto zprávou byl také nahrazen pojem „zvláštní vzdělávání“ za pojem jedinci se speciálními vzdělávacími potřebami.

Historické pozadí

Za předchůdce speciálních pedagogů lze považovat ve Španělsku například mni-cha Pedra Ponce de León, Lorenza Herváse nebo Pandura, případně Juana Pabla Bone-

ta, jež žili v XVI. století. Ti se snažili o výchovu neslyšících občanů. Na ně později navázali další pedagogové.

Roku 1857 vychází zákon o veřejných školách (Ley de Instrucción Pública), ve kterém se již počítá se zakládáním speciálních škol pro nevidomé a neslyšící, a to v každém okrese. Až od roku 1910 existovala tzv. Národní nadace pro nevidomé a hluchoněmé (Patronato Nacional de Ciegos y Sordomudos y Anormales), která se později rozdělila na několik institucí. Před rokem 1933 vzniká další centrum, „útočiště pro pracovní neschnopné“ (Asilo de Inválidos del Trabajo), jež se později stává speciálním centrem a je přejmenováno na Národní ústav rehabilitace osob se zdravotním postižením (Instituto Nacional de Reeducción de Inválidos), které se dodnes nachází v Salamance a je známo jako CEED Maria Soriano. Dalším významným centrem, které vzniklo již roku 1928, je Národní ústav pro nevidomé (Instituto Nacional de Ciegos), jenž funguje v rámci Národní španělské organizace nevidomých (Organización Nacional de Ciegos Españoles).

Mezi základní rysy těchto center patří:

- specializace na jediné postižení
- jedná se o státní institut
- soustřeďují se na pedagogické, sociální a zdravotní služby pro postižené
- obvykle zahrnují i možnost odborného vzdělávání

V 60. letech minulého století došlo k „boomu“ speciálních škol, které byly otevírány na přání rodičů a nesly své ovoce, bohužel však kvůli špatnému plánování byla výchova zde nedostačující.

Roku 1970 byl přijat zákon o speciálním vzdělávání (Ley General de Educación). Zde bylo uzákoněno, že jedinci s postižením mají také právo na vzdělávání, a to nejen ve zvláštních školách. Jednalo se však stále o specifické vzdělávání, které se řídilo vlastními standardy a mělo své konkrétní osnovy. V praxi to znamenalo, že do takové školy chodili žáci, již nemohli udržet krok s hlavním vzdělávacím proudem. Případně existovali paralelní třídy pro takové jedince v rámci základní školy.

Roku 1975 je vytvořen Národní institut speciálního vzdělávání (Instituto Nacional de Educación Especial), který je pod záštitou ministerstva školství, a který tři roky na to přichází s prvním plánem, jak rozvíjet tento typ školství.

Dalším významným počinem v této problematice bylo vydání zákona č. 13/1982 o sociální integraci zdravotně postižených osob, který stanovuje základní principy péče pro osoby se zdravotním postižením, a to ve všech oblastech, včetně vzdělávání.

Později vychází královská vyhláška č. 696/1985 o organizaci speciálního vzdělávání, která stanovuje, že studijní plán speciálního vzdělávání musí přihlížet k rozdílům jedince, vše se ale děje v rámci povinné školní docházky. Tato vyhláška znamená počátek integrace ve Španělsku, a následkem toho roku 1986 vzniká při ministerstvu školství Národní informační centrum pro speciální školství (Centro Nacional de Recursos para la Educación Especial).

Integrační program trval 8 let, z toho tři roky byly experimentálního charakteru a 5 let rozšiřování integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol.

Od roku 1995 pak ve Španělsku platí, že každá škola, která je financována státem, musí zajistit vzdělávání dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Pro účely zařazování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami jsou upravovány podmínky a vyhrazována studijní místa od škol základní až po univerzity.

Královského nařízení 696/1995 navrhuje, aby vzdělávání ve speciálních školách bylo pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spojenými s mentálním postižením, smyslovým nebo motorickým, vývojovými poruchami nebo těžkým kombinovaným postižením, která vyžadují po celou dobu školní docházky úpravy osnov, které jsou významné téměř ve všech oblastech učiva. Nařízení také ustanovuje, že je speciální školy poskytují osobní a materiální prostředky, které nejsou tak běžné o běžných školách a aby byla jedincům usnadněna společenská adaptace a integrace.

Ve Španělsku jsou pedagogičtí pracovníci, specializující se na speciální pedagogiku, absolventi pedagogických fakult v oboru „speciální pedagogika“ (pedagogía terapéutica), a podílejí se jak na výuce ve speciálních školách, tak jsou pomocníky a poradci pedagogů, kteří mají ve své třídě integrovaného jedince. Do chodu běžných škol jsou tedy zapojeni také:

- Sociální pracovníci: jsou zodpovědní za zprostředkování informací mezi rodinami a školou, radí a pomáhají rodině s výchovou osob s postižením.
- Psychologové
- Logopedové
- Fyzioterapeuti
- Výchovní poradci

Žák zůstává ve speciální škole od druhého cyklu preprimárního vzdělávání (3 – 6 let) až do dosažení 21 let, kdy je mu nalezeno místo v residenčních centrech (jsou to centra, kde jedinec nejen může pracovat, ale také bydlet – týká se to těžce zdravotně postižených osob).

Osnovy pro speciální školy by měly být založeny na získávání základních a obecných dovedností, podobně jako na základních školách. Osnovy pro vzdělávání těžce postižených jedinců jsou potom podobné, jako osnovy pro primární výchovu. Důležité je u těžce postižených jedinců rozvinout následující oblasti:

- totožnost a osobní autonomii
- povědomí o životním prostředí
- komunikace a reprezentace

Do speciálního vzdělávání musí být zahrnuto i naučení jistým dovednostem a návykům, které budou pro jedince velmi důležité při přechodu do „života dospělých“.

Jsou-li jedinci integrováni, dochází tak k tomu, že jsou zařazeni do vzdělávání na běžných školách, navštěvují hodiny se svými vrstevníky. V rámci jejich postižení dochází k adaptaci na vzdělávací systém.

(<http://educac.tripod.com/legislac/logse.htm#TÍTULO SEGUNDO>, 3. 4. 2011)

3. 5. Moderní technologie pomáhají ve vzdělávání

Během studia na granadské univerzitě ve Španělsku jsem měla možnost navštěvovat předmět „nuevas tecnologías aplicadas a la educación“ (nové technologie aplikované do vzdělávání). Dnes již téměř každý ví, jak pracovat s internetem, vlastní mobilní telefon a umí pracovat s počítači. Proč tedy nevyužít schopností těchto moderních „vy-možností“ dnešní doby?

V této kapitole bych se ráda zmínila o dvou zajímavých „vynálezech“. Využití online školního sešitu (Česká republika) a tzv. sistema de gestion tutorial vía móvil – systém řízení konzultačních hodin přes mobilní telefon (Španělsko).

3.5.1 Online školní sešit

1. února 2011 se v časopise ABC (str. 24) objevil kratičký článek o online školním sešitu. Tahle online a dokonce i offline aplikace vytvoří elektronický sešit či spíše sešity, které mají žáci pořád sebou, ale nemusí je mít ve školní tašce.

Proto, aby mohla aplikace dobře fungovat, je třeba splnit několik podmínek

- připojení k internetu případně mobilní telefon s připojením k internetu
- mít profil na sociální síti Facebook
- prohlížeč Google Chrome, Apple Safari, Mozilla Firefox

Jedná se tedy o podmínky, které není nijak těžké splnit. V současné době snad není domácnost, kde by nebyl k dispozici alespoň stolní počítač. Připojení k internetu sice mít žák doma nemusí, ale každá škola již k internetu připojena je. Případně je možné navštívit knihovny či internetové kavárny.

Sociální síť Facebook je také již známá snad každému. Podle údajů z portálu www.portiscio.net/pocet-uzivatelu-facebooku (3. 4. 2011) je v České republice na Facebooku 2 934 860 lidí, což představuje 28% všech obyvatel ČR, z čehož mladí uživatelé do 24 let tvoří téměř polovinu všech českých uživatelů Facebooku. Ve Španělsku je to podle portálu <http://www.facebookmarketing.es/infografico-usuarios-de-facebook-en->

espana-marzo-del-2011/ (3. 4. 2011) 13 385 040 uživatelů z celkového počtu obyvatelstva, jedná se tedy také o 28%.

Za aktivního uživatele Facebooku je považován ten, kdo se minimálně jednou měsíčně připojí.

Internetový sešit lze používat i v případě, že jsme offline. Díky síti Facebook je možné své sešity sdílet, různě půjčovat a pokud zrovna jedinec není u počítače, může ho nahradit mobilní telefon, jež má připojení k internetu.

Školní sešit.cz od Flow media je skvělou pomůckou pro žáky či studenty. S jeho pomocí si mohou jednoduše do svého počítače psát zápisky, které lze upravovat, formátovat, je možné vložit obrázek nebo video.

Školní sešit.cz funguje od 1. 9. 2010 a podle ředitele Školního sešitu.cz Jakuba Rože je to z technologického hlediska unikátní projekt. Tento projekt umožňuje studentům vytvoření elektronického online sešitu, který je dostupný odkudkoliv. Přihlášení a zároveň registrace probíhá přes Facebook, což zaručuje naprostou jednoduchost, a zároveň také možnost sdílení a půjčování sešitů spolužákům. V systému je také možné si spravovat domácí úkoly, vyhledávat ve svých i žákem sdílených zápiscích atp.

Uživatel si také může na tomto portálu online uložit upozornění na domácí úkol do jeho školního kalendáře. K úkolům je možné přiložit zadání v podobě textu nebo přidaného souboru a také řešení, která se dá plně zveřejnit. Aplikace uživatele i upozornění na úkoly z předmětu, jehož sešit máte pouze půjčený nebo ho sdílíte.

Mobilní verze podporuje iPhone, Android a Windows Mobile zařízení. Verze pro ostatní mobilní telefony se plánuje v brzké době.

Na zápisky, které se automaticky ukládají každou minutu, je možné aplikovat základní formátování a je možné přidávat multimédia (např. fotografie, videa atd.).

Díky moderním technologiím poslední doby je možné pracovat v systému i offline. Plně je využíváno novinek HTML5, které dovolují ukládat data přímo do našeho počítače. Pro práci offline není nutné nic nastavovat (pouze povolit ukládání dat do počítače, pokud k tomu prohlížeč vyzve).

Školní sešit.cz

Skvělý pomocník nejen do školy.
A je zdarma!

Už nepotřebuješ sešit!
Piš si své zápisky online!

f Přihlásit přes Facebook

Pro používání Školního sešitu musíš být na Facebooku zaregistrován

Nyní můžeš používat
Školní sešit.cz
i bez připojení
k internetu

Zdroj: www.skolnisesit.cz, 3.4.2011

Školní sešit.cz mi přijde jako velmi zajímavá pomůcka a mě osobně moc nadchla, avšak jsem si vědoma, že to má i svá negativa. Za ta považuji především to, že již dnešní děti mají problém s psaním rukou – hůř píší, a tento „vynález“ k rozvoji písma děti rozhodně nepomůže. A opět je to něco, k čemu je potřeba počítače a mobilního telefonu, což jsou na jednu stranu skvělé prostředky komunikace, na druhou stranu nás paradoxně oddalují od osobní komunikace.

Další nevýhodou vidím to, že učit se z počítače, případně z textů, které jsou na počítači napsány, mi nepřijde dobré. Osobně raději vidím své písmo a svou osobní úpravu. Avšak chápu, že jsou jedinci, například děti trpící dyslexií či dysgrafií, které mají s psaním problémy, a tento program jim může velice usnadnit život.

Také si nejsem jista, zda může počítačový program plně nahradit klasické papírové sešity. Vždyť například na předměty jako matematika, fyzika, chemie či přírodopis je třeba mít klasický sešit, jelikož vzorce, případně obrázky si do počítače stěží namalujeme.

3.5.2 Systém řízení konzultací přes SMS zprávy a internet (Sistema de gestión tutorial vía SMS e Internet)

V časopise *Pixel Bit* (číslo 34, leden 2009) jsem našla článek, který mě velice zaujal, a ráda bych se o nové moderní technologii zmínila. Jednalo se o článek zabývající se systémem, který pomáhá jak studentům a jejich rodičům, tak vyučujícím.

Chtěla bych v této kapitole poukázat na to, jak jsou důležité komunikační technologie (především pak SMS zprávy), když se aplikují do vzdělávacího kontextu.

Na Kanárských ostrovech na Faro de Maspalomas byl uskutečněn průzkum, který ukázal velkou důležitost komunikačních technologií, jelikož jejich nedostatečnost se ukazuje především v následujících oblastech:

- Obtížnost při komunikačním procesu mezi profesorem a ostatními profesory.
- Malá účast rodičů na rodičovských schůzkách.

Mobilní technologie zažila velký rozvoj v posledních několika letech, a to po celém světě. Především potom SMS (Short Message Service) se přeměnily na nejrychlejší, ekonomickou a snadnou komunikační složku. Krátké zprávy jsou velice efektivní, je možné je zaslat a obdržet kdykoliv, včetně doby během telefonování, je možné jednu zprávu rozeslat více příjemcům.

Projekt, o kterém píšu, se uskutečnil na Faro de Maspalomas na Kanárských ostrovech. Skupina, která se projektu zúčastnila, čítala 20 studentů vyššího středního vzdělávání (ESO), a dále skupina 14 vyučujících.

Průzkum byl rozdělen na tři fáze:

- Identifikace a definice potřeby:

Potřeby, které vedly k tomuto výzkumu:

- Zlepšení komunikace mezi vyučujícími navzájem.
- Zapojení rodiny do života žáka ve škole.

Výsledkem bylo vytvoření „sistema de Gestión Tutorial“, který je tvořen pomocí SMS zprávy a webové stránky, kam jsou vkládána veškerá data a informace o studentovi.

- Zvyšování podvědomí a vytvoření společné skupiny:

Prvním krokem bylo, aby si vzdělávací tým uvědomil potřebu tohoto projektu. Bylo totiž třeba poskytnout telefonní čísla svých mobilních telefonů a dále potom vložit veškeré informace o studentech. Také je třeba uvědomit rodiče o tomto projektu.

- Akční plán:

Prvně by měli jak učitelé, tak žáci a rodiče, mít mobilní telefon. Pro to, aby tento systém dobře fungoval, je třeba splnit následující podmínky:

- Možnost odeslání hromadných SMS zpráv.
- Správa počtu učitelů a rodinných příslušníků.
- Systém musí být zdarma.

Pro řešení problému s komunikací mezi studenty, rodiči a školou byl vybrán program *Móvil SMS Virtual*

Díky tomuto programu by se řešilo následující:

- Učitel nemusí čekat na třídní schůzky, aby rodiče informoval o situace žáka.
- Pokud rodina chce získat informace o svém dítěti, zašle SMS zprávu s žádostí o informace, vyučující požádá ostatní učitele o zadání veškerých nutných informací a po jejich zpracování je zpráva pro rodiče vytištěna a předána jim.
- Pokud chce rodina požádat o návštěvu vyučujícího, je možné to učinit díky tomuto systému.
- Je možné také tímto způsobem potvrdit svou účast na rodičovských schůzkách.

Web umožňuje zadávat a následně získávat informace o žákovi. Tento web byl vytvořen programy *Dreamweaver8* a *Easy PHP* a má následující části:

- Novinky
- Zpráva
- Události
- Osobní údaje
- Rozvrh a učební plán
- Vzdělávací kalendář

INFORME DE TUTORÍA DEL EQUIPO EDUCATIVO DE 3ºESO A

INICIO NOVEDADES INFORMES INCIDENCIAS DATOS PERSONALES HORARIO GRUPO CALENDARIO DIDÁCTICO

Alumno:	Aroño Romos, Milvio
Fecha:	17 de diciembre del 2007
Visita la familia:	☐
Biología:	Irregular en deberes de casa. No tiene problemas de comprensión pero si de expresión oral y escrita. En cualquier caso ha mejorado respecto del curso pasado. Ánimo
Ciencias Sociales:	Tiene muchas dificultades para trabajar los diferentes contenidos de la asignatura. Debe esforzarse y tomárselo más en serio. Cuando el quiere, pone mucho de su parte.
Educación Física:	No se esfuerza mucho, aunque se comporta correctamente en clase y trabaja. Se distrae con facilidad y no estudió para el último examen. Debe tener cuidado con su ortografía.
Educación Plástica:	Si se esfuerza en la segunda evaluación desde el principio puede aprobar sin dificultad. Tiene que ser constante, estudiar más, participar en clase y consultar las dudas.
Física y Química:	Tiene bastante carencias en cuestiones básicas. Tiene que estudiar más. Y participar más en clase.
Inglés:	Tiene capacidad más que suficiente para aprobar la asignatura, pero ha faltado muchísimo a clase y eso se nota. Sólo tiene que ponerse al día, centrarse y estudiar. Debe trabajar más y hablar menos.

S tímto programem jsou kroky vyučujícího před třídními schůzkami následující:

- Program rodiče upozorní SMS zprávou na blížící se třídní schůzky, ti mohou svou účast potvrdit.
- Po potvrzení program avizuje ostatní profesory, aby připravili podklady pro rodiče žáků, jež se třídních schůzek zúčastní.

Výsledky výzkumu o fungování programu byly pozitivní. Zvýšila se návštěvnost rodičů na třídních schůzkách, a to až o 18% na 65% rodičů, kteří se na schůzky dostavili. Rodiče samotní jsou s programem spokojeni v 95%, pokud jde o spokojenost učitelů, ta je 85%.

Projekt je podle mého názoru pozitivní v tom, že se jedná o novou moderní technologii, použitou ke vzdělávání. Velmi uspoří čas a přitom je systém jednoduchý a efektivní a rodiče se díky němu mohou snadněji domluvit s vyučujícím, případně se pravidelně dozvídat, jak jejich dítě studuje.

(<http://www.sav.us.es/pixelbit/pixelbit/articulos/n34/4.html>)

3.6 Srovnání školských systémů České republiky a Španělska

V této kapitole bych se chtěla pokusit srovnat oba školské systémy, které jsem charakterizovala v předešlých dvou částech.

Z hlediska struktury obou vzdělávacích systémů, zjistíme, že jsou si hodně podobné. Liší se pak, a to pouze nepatrně, v délce některých studijních programů. Do první třídy nastupují v šestém roce života jak děti v České republice, tak děti ve Španělsku. Povinná školní docházka u nás trvá 9 let, ve Španělsku pak o rok déle. V České republice může student absolvovat střední vzdělání během čtyř, tří nebo dvou let podle toho, který typ středního vzdělání^[21] si jedinec zvolí po absolvování vzdělání základního. Ve Španělsku je střední vzdělání v rámci povinného vzdělávání a trvá dva roky. Poté si může absolvent vybrat, zda půjde studovat odborný vzdělávací program či si půjde udělat maturitu – oba tyto programy jsou dvouleté. Vyšší odborné vzdělání v České republice trvá tři až tři a půl roku.

3.6.1 Přípravné třídy

V České republice mají děti možnost navštěvovat přípravnou třídu, a to před zahájením povinné školní docházky. Tyto třídy jsou zřizovány při základních školách a jsou k dispozici především sociálně znevýhodněným jedincům nebo dětem, které dostaly odklad povinné školní docházky. Na bezproblémové začlenění do vzdělávacího procesu jsou děti připravovány formou různých her, pracovní, pohybové, výtvarné či hudební činnosti k tomu výrazně dopomáhají.

Ve Španělsku je předškolní výchova organizována v mateřských školách, kterých je pro děti dostatek. Děti si zde pozvolna přivykají školnímu režimu, již v preprimární výchově se učí písmenka a základy počtů. Již v mateřské škole malí Španělé sedí u stolečků na židličkách a „učí“ se.

²¹ Střední vzdělání všeobecné nebo odborné s maturitou; střední vzdělání odborné s výučním listem; střední vzdělání odborné se závěrečnou zkouškou nebo vzdělávací program konzervatoře.

3.6.2 Počet vyučovacích hodin

Český rámcový vzdělávací program od první třídy prvního stupně základního vzdělání pozvolna navyšuje počet povinných vyučovacích hodin v týdnu^[22]. Ve Španělsku je poté mnohem více hodin věnováno mateřskému jazyku a společenským vědám, oproti České republice potom mají ve Španělsku menší hodinovou dotaci pro matematiku a přírodovědné předměty. Celkem hodin ročně mají děti od 7 – 8 let (všech povinných předmětů) ve Španělsku 792, v ČR 645, děti ve věku od 12 – 14 let mají ve Španělsku 936 hodin ročně, v ČR 800. Podle mého názoru je český systém v tomto ohledu mnohem šetrnější k dětem, které si postupně od první třídy zvykají na školní prostředí, na zvyšování nároků ze strany učitelů i přibývání školních povinností.

3.6.3 Klasifikace

Mezi oběma systémy je v otázce klasifikace žáků a studentů značný rozdíl. Český školský systém pro klasifikaci dětí na základních a středních školách používá slovní hodnocení (výborný, chvalitebný, dobrý, dostatečný, nedostatečný), klasifikační stupeň (1 = nejlepší – 5 = nejhorší) nebo kombinace obou dvou.

Oproti tomu ve Španělsku se používá při známkování desetibodový systém s desetinnými hodnotami, někdy i slovní hodnocení. Základní a střední školy a také odborná učiliště používají následující klasifikační systém:

- 9.0 – 10 je nejlepší možný stupeň a je nazýván „sobresaliente“ (vynikající)
- 7 – 8.9 se nazývá „notable“ (velmi dobrý)
- 6 – 6.9 se nazývá „bien“ (dobrý)
- 5 – 5.9 je nejnižší pomíjivý stupeň a je nazýván „suficiente“ (dostatečná)
- 3 – 4.9 se nazývá „insuficiente“ (nedostatečný)
- 0 – 2.9 je nejnižší možný stupeň a je nazýván „muy deficiente“ (doslovně přeloženo jako velmi nedostatečný)

²² První a druhý ročník – 22 vyučovacích hodin; třetí až pátý ročník – 26 vyučovacích hodin a středoškolské a vysokoškolské vzdělání – 35 vyučovacích hodin; konzervatoř 40 vyučovacích hodin týdně.

Vysoké školy opět používají 10 bodová klasifikační stupnice:

- 9.0 – 10 „sobresaliente“ (vynikající)
- 7 – 8.9 „notable“ (velmi dobrý)
- 5 – 6.9 „aprobado“ (dostatečný)
- 0 – 4.9 „suspenso“ (neuspěl)

3.6.4 Ukončení povinné školní docházky

Po dokončení povinné školní docházky žáci ve Španělsku obdrží akreditaci vzdělávacího centra, ve kterém se vzdělávali, spolu s kvalifikací, jež získali v jednotlivých oblastech a předmětech. Tato akreditace bude doprovázena doporučením na žákovu budoucí profesní nebo studijní orientaci, která ale není v žádném případě určující.

S titulem absolventa má student dvě možnosti:

- Rozšířit své vzdělání prostřednictvím dalšího vzdělání
- Absolvent odchází na trh práce, jelikož dosažením 16 let je právně možné hledat zaměstnání.

V České republice je poslední rok základního vzdělání ukončen jako ty předchozí. Žáci devátých tříd neskládají žádnou soubornou zkoušku. Na konci školního roku dostanou vysvědčení opatřené doložkou o získání stupně základního vzdělání. Dále si mohou podat přihlášku na libovolnou střední školu a po úspěšném absolvování výběrového řízení zde pokračují ve studiu. Podle mého názoru v České republice klesá úroveň kvality vzdělávání na středních školách, jelikož právní legislativa je nastavena tak, že škola získává dotace „na hlavu“ přijatého studenta. Tím pádem se školy snaží o maximální naplnění kapacity prvních ročníků. Škol je ale velké množství.

3.6.5 Uniformy

Na soukromých španělských školách je běžné nošení uniforem, dokonce i děti v jeslích mají uniformní tepláčky. Ve veřejném školství se v poslední době snaží uniformy zavést také, nebere se to však jako povinnost.

Pokud je uniforma povinností, platí to i pro úbor na tělesnou výchovu, který sestává z modro-červených triček, tepláků a mikin. Výběr uniforem a barev záleží na každé škole.

Oproti tomu v České republice děti školní uniformy nenosí, a to ani na základních ani na středních školách. O zavedení uniforem do českých škol proběhla již řada diskusí. Nejčastěji uváděné důvody pro zavedení uniforem na českých školách jsou, že se sníží patrnost sociálních rozdílů mezi dětmi, oblečení bude standardizováno a bude podporována soudržnost aj. Já osobně pro zavedení uniforem na školách nejsem. Každý jedinec je jedinečná osobnost, tak proč jeho individualitu potlačovat nošením uniforem?

3.6.6 Ukončení školního vzdělávání

Všechny typy středních škol v České republice jsou zakončeny maturitní zkouškou. Podmínkou pro ukončení středního vzdělání všeobecného i odborného s maturitou je úspěšně absolvovat závěrečnou maturitní zkoušku (český jazyk, cizí jazyk, volitelné nebo odborné předměty). Otázkou státních maturit jsem se zabývala výše. Dokladem o složení zkoušky je maturitní vysvědčení opatřené doložkou o získaném stupni vzdělání.

Závěrečnou zkoušku dělají i studenti českých odborných škol s výučním listem a studenti ostatních odborných škol (ukončených závěrečnou zkouškou). Dokladem o ukončeném středoškolském vzdělání tohoto typu je vysvědčení a složení zkoušky opatřené doložkou o získání příslušného stupně vzdělání a v případě odborných škol s výučním listem je dokladem také výuční list.

Studenti odborných škol a maturitního vzdělání ve Španělsku oproti nám žádné zkoušky na závěr studia neskládají. Podmínkou pro získání titulu „Bachiller“ je pozitivní hodnocení ve všech předmětech.

Osobně spatřuji výhodu ve Španělském systému. Studenti sice musí plnit jednotlivé předměty poctivě a pečlivě, jsou hodnoceni přísně, ale na závěr studia nejsou stresováni maturitní zkouškou, která zahrnuje informace za celou dobu studia.

3.6.7 Platy učitelů: Španělsko vs. Česká republika

Podle studie Evropské komise z roku 2009 měli v letech 2006 a 2007 španělští pedagogové nejvyšší platy v Evropě vzhledem k HNP. Studie OECD z roku 2004 uvádí, že učitel s patnáctiletou praxí vydělává na prvním stupni 36 342 dolarů ročně, učitel *ESO* pak 40 663 dolarů a učitel přípravných ročníků k maturitě 41 552 dolarů.

Zatímco v zemích evropské unie průměrný učitel s patnáctiletou praxí na střední škole za hodinu (po přepočtu na paritu kupní síly) vydělá 72 dolarů, v Česku si stejně kvalifikovaný učitel přijde jen na 40 dolarů. Průměr v zemích OECD je 68 dolarů.

Český učitel na druhém stupni základní školy s patnáctiletou praxí si po různých přepočtech OECD započítávajících kupní sílu a další faktory, díky čemuž se má zřejmě vyrovnat kvůli lepšímu srovnání odlišná životní úroveň v jednotlivých zemích, vydělal ročně kolem 22.000 dolarů hrubého (425.000 korun).

Země OECD dávají na školství 6,2% HDP, Česká republika pouze 4,6%. (<http://www.financninoviny.cz/eu/zpravy/platy-ucitelu-v-cr-patrily-v-obdobi-2007-2008-k-nejnizsim-v-oecd/524987>, 20. 3. 2011)

Je třeba si ale také uvědomit, že srovnávání platů vzhledem k různým daňovým a sociálním systémům i odlišným způsobům dalšího zvýhodnění učitelů v jednotlivých zemích je poměrně složité.

3.6.7 Přístup učitelů k žákům a studentům

Velký rozdíl v oblasti vzdělávání pak vidím v přístupu učitelů k žákům a studentům na všech stupních škol. Španělé jsou známí tím, že si tykají, a to s kýmkoliv a kdekoliv (na úřadě, u lékaře), a to platí i ve školách. Žáci a studenti tykají svým vyučujícím, ti tykají jim. Ve Španělsku je přístup vyučujících k žákům a studentům mnohem přátelštější a vstřícnější, než u nás. Mnozí namítají, že to může „schodit“ autoritu učitele, ve Španělsku tomu tak rozhodně není. Ať už jsem studovala ve Španělsku na univerzitě nebo jsem měla možnost navštívit střední školu Rocagrossa, nikde jsem se nesetkala ani já osobně, ani jsem o tom neslyšela, s arogantním přístupem z řad vyučujících.

4 ZÁVĚR

Informace o španělském vzdělávacím systému jsem získala zejména během studia na univerzitě v Granadě, které mi bylo umožněno díky programu Erasmus, dále jsem měla možnost během své práce ve Španělsku, navštívit střední školu Rocagrossa v městečku Lloret de Mar, kde mě školou ne jen provedli, ale podali i potřebné informace. Střední škola nebyla sice příliš „útulná“, chodby byly tmavé, učebny prázdné, ale i přes to na mě dýchl závan klidu a pohody, kterou přinášeli do hodin především vyučující.

Český školský systém znám osobně, prošla jsem si jím. Velmi mi ale pomohli informace, které mi podali učitelé ze Základní školy T. G. Masaryka v Debři u Mladé Boleslavě, kde jsem měla možnost také učit. Je to základní škola, kterou jsem sama navštěvovala a i přes to, že tato vesnická škola má moc hezký přístup k žákům a kolektiv je milí, Španělské školy mě zaujaly více. Nejsou často tak vybavené, jako ty naše (počítače v každé učebně apod.), ale přístup a prestiž učitele tyto nedostatky naprosto, podle mého názoru, vyrovnávají.

Velkým rozdílem je to, že zatímco v České republice patří povolání učitele spíše mezi ty průměrné a netěší se (kromě ne příliš zábavných vtipů, které se na učitele často vztahují) žádného zvláštního společenského významu, ve Španělsku tomu naopak. Tato profese je zde vnímána jako velice prestižní a platová úroveň patří k těm vyšším.

Mnozí mají o Španělech různé předsudky. Především se o nich říká, že jsou líní a během jejich siesty v zemi „nic nefunguje“. Asi je na tom něco pravdy, ale to, že děti jsou více vzdělávány prakticky a méně teoreticky (jako je tomu u nás), vidím jako velký klad. I já jsem po mnoha měsících, které pravidelně ve Španělsku trávím, změnila svůj pohled.

5 RESUMÉ

Téma mojí diplomové práce pojednává o srovnání školského systému České republiky a Španělska. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí: na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se věnuji prvně stručné charakteristice obou států (obecné informace, historie, geografie, státní zřízení). Následují části zabývající se pojmy *Srovnávací pedagogika* a *Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání ISCED 1997*. Praktická část se věnuje popisu školského vzdělávacího systému České republiky a Španělska. V závěru práce jsem se pokusila o srovnání obou systémů.

My Diploma thesis deals with the comparing of education system in the Czech republic and Spain. The thesis is divided into two main parts: a theoretical part and a practical part. In the theoretical part I'm dealing with short characteristics of both of these states (general informations, geography, state system). Following parts are concerned with concepts of *Comparative education and The International Standard Classification of Education ISCED 1997*. The practical part deals with description of education system in the Czech republic and Spain. In the conclusion I tried to compare both systems.

6 BIBLIOGRAFIE

1ª edicón. Madrid : Alianza editorial, 2005. 784 s. ISBN 9788420676678.

ARANDA RENDRUELLO, Rosalía E. . *Educación especial*. Madrid : Pearson Educación, S. A., 2002. 272 s. ISBN 80-205-3448-6.

BRAZUELO GRUND, F. y GALLEGU, D. (2009). "Sistema de Gestión Tutorial vía SMS e Internet"

CARRASCO MONTERO, Justa ; SOLÉ BERNARDINO, Lourdes. *Realie španělsky mluvících zemí : Libro de cultura y civilización española y acercamiento a la realidad hispanoamericana*. 1. vydání. Plzeň : Fraus, 1997. 79 s. ISBN 80-85784-54-8.

Česká republika. Sbíрка zákonů. In *Sbíрка zákonů*. 2008, 103, s. 4826 - 4904. ISSN 1211-1244.

Česká republika. Vyhláška o blížších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. In *Školský zákon*. 2009, 177, s. 1 - 45.

Čornej, Petr. *Dějiny země koruny české I.* Praha : Paseka, 2003. 315 s. ISBN 80-7185-605-3

Čornej, Petr. *Dějiny země koruny české II.* Praha : Paseka, 2003, 328 s. ISBN 80-7185-606-1

DE BENITO, B. (2002). "Redes y trabajo colaborativo entre profesores, Universidad de las Islas Baleares"

Efektivní učení ve škole. Vydání 1. Praha : Portál, 2005. 144 s. ISBN 80-7178-556-3.

El sistema educativo español. Madrid : CIDE, 2000. 441 s. ISBN 84-369-3428-8.

GARCIA DE CORTÁZAR, Fernando; GONZALES VESGA, José Manuel. *Breve historia de España*.

HÁKOVÁ, Vanda; STRNADOVÁ, Iva. *Inkluzivní vzdělávání : Teorie a praxe*. Vydání 1. Praha : Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

Kapesní atlas světa. 1. vydání. Praha : Kartografie Praha, 1994. 286 s. ISBN 80-7011-293-X.

KÁRNÍK, Zdeňk. *České země v éře První republiky 1918 - 1938 Díl druhý*. Praha : Libri s.r.o., 2002. 578 s. ISBN 80-7277-031-4.

KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vydání 1. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.

Klasifikace vzdělávacích programů : Uživatelská příručka pro zavádění ISCED-97 v zemích OECD. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2003. 124 s. ISBN 80-211-0440-6.

Klíčové kompetence v základním vzdělávání. Plzeň : Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 75 s. ISBN 978-00-87000-07-6.

KLIMEŠ, Lumír . *Slovník cizích slov.* 2., rozšířené a doplněné vydání. Praha : SPN - Pedagogické nakladatelství, 2005. 829 s. ISBN 80-7235-272-5.

KODET, Stanislav. *Současné Španělské školství.* Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1993. 42 s.

KOLÁŘ, Zdeňk; ŠIKULOVÁ, Renata . *Hodnocení žáků.* 2., doplněné vydání. Praha : Grada, 2009. 200 s. ISBN 978-80-247-2834-6.

Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo. Madrid : Ministerio de Educación y Ciencia, 1990. 96 s. ISBN 176-90-021-7.

MACH, Martin. Cermat informuje o nové maturitní zkoušce. *Maturitní zpravodaj.* 2009, 6, s. 1 - 7.

MAŠEK, Jan; MICHALÍK, Petr; VRBÍK, Václav . *Otevřené technologie ve výuce.* 1. vydání. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2004. 116 s. ISBN 80-7043-254-3.

MERTIN, Václav. *Individuální vzdělávací program.* První vydání. Praha : Portál, 1995. 108 s. ISBN 80-7178-033-4.

Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání – ISCED 1997. Praha, ÚIV 1999

PERKNEROVÁ, Kateřina. Vysokoškoláků je moc. Budou se rušit školy?. *Deník.* 10. března 2011, 12, s. 11.

PASCH, Marvin , et al. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině : Jak pracovat s kurikulem.* Vydání 2. Praha : Portál, 2005. 416 s. ISBN 80-7367-054-2.

PRŮCHA, Jan . *Přehled pedagogiky : Úvod do studia oboru.* 2., aktualizované vydání. Praha : Portál, 2006. 272 s. ISBN 80-7178-944-5.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika.* 2., přepracované a aktualizované vydání. Praha : Portál, 2002. 488 s. ISBN 80-7178-631-4.

PRŮCHA, Jan. *Srovnávací pedagogika : Mezinárodní komparace vzdělávacích systémů.* Vydání 1. Praha : Portál, 2006. 264 s. ISBN 80-7367-155-7.

PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě : Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů.* Vydání 1. Praha : Portál, 1999. 320 s. ISBN 80-7178-290-4.

SAK, Petr, et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti : Vzdělávání a život v komputerizovaném světě.* Vydání 1. Praha : Portál, 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2., rozříšené a aktualizované vydání. Praha : Grada, 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice 2009/2010 . In *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě : Česká republika* [online]. Brno : European Commission, 2009/10 [cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/system-vzdelavani-v-cr>>.

Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě. BRNO : 2009/10. 65 s.

Školy pod lupou. Praha : OECD, 1996. 156 s. ISBN 80-211-0239-X.

VALIŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana a kolektiv. *Pedagogika pro učitele*. Vydání 1. Praha : Grada, 2007. 404 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

Velká encyklopedie zeměpisu. Druhé české vydání. Praha : Svojtka & Co., 2003. 640 s. ISBN 80-7237-939-9.

VESELÁ, Zdenka. *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno : Masarykova univerzita, 1992. 147 s.

VETEŠKA, Jaroslav; TURECKIOVÁ, Michaela. *Kompetence ve vzdělávání*. Vydání 1. Praha : Grada, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-1770-8.

VOCILKA, Miroslav. a kol. *Integrace sociálně a zdravotně handicapovaných a ohrožených dětí do společnosti*. Praha : ÚIV, 1997. 108 s.

WALTEROVÁ, Eliška. *Srovnávací pedagogika : Vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha : Univerzita Karlova, 2006. 325 s. ISBN 80-7290-269-5.

Webgrafie:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>, (30. 3. 2011)

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace_isced_97/\\$File/isced_97.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace_isced_97/$File/isced_97.pdf)

(12.3.2011)

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem,(4. 4. 2011)

<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/bachillerato.html>, (24. 3. 2011)

<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/educacion-infantil.html>,

<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/educacion-primaria.html>,

<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/ensenanza-idiomas/que-idioma-estudiar.html>, (2. 4. 2011)

<http://www.educacion.es/educacion/que-estudiar-y-donde/enseanzas-deportivas.html>,
http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf

<http://www.lavanguardia.es/ciudadanos/noticias/20090107/53612677844/espana-con-el-39-de-titulados-universitarios-ya-supera-la-media-de-la-ocde.html>, (4. 4. 2011)

<http://www.msmt.cz/bila-kniha/otazky-a-odpovedi-k-tezim-bile-knihy-terciarniho-vzdelavani> (13. 3. 2011)

<http://www.todofp.es/todofp/sobre-fp/informacion-general/sistema-educativo-fp/nueva-fp.html>, (3. 4. 2011)

<http://www.sav.us.es/pixelbit/pixelbit/articulos/n34/n34.html> (30. 3. 2011)

<http://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf>, (1. 3. 2011)

<http://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf>, (3. 4. 2011)

<http://www.boe.es/boe/dias/2007/11/06/pdfs/A45381-45477.pdf>;
www.hamelika.cz/ostatni/skolstvi.htm (10. 3. 2011)

(11. 3. 2011)

<http://www.ehea.info/>, (11. 3. 2011)

<http://www.bologna.msmt.cz/>, (13. 3. 2011)

(14. 3. 2011)

(18. 3. 2011)

<http://tecnologiaedu.us.es/edutec/2libroedutec99/3.5.htm> (27. 3. 2011)

www.lleida.net (29. 3. 2011)

(30. 3. 2011)

<http://www.portiscio.net/pocet-uzivatelu-facebooku>, (30. 3. 2011)

www.runnymede-college.com (30. 3. 2011)

www.sgtfaro.es (1. 4. 2011)

www.skolnisesit.cz, (3. 4. 2011)

www.universaria.com (3. 4. 2011)

www.microsoft.com (4. 4. 2011)

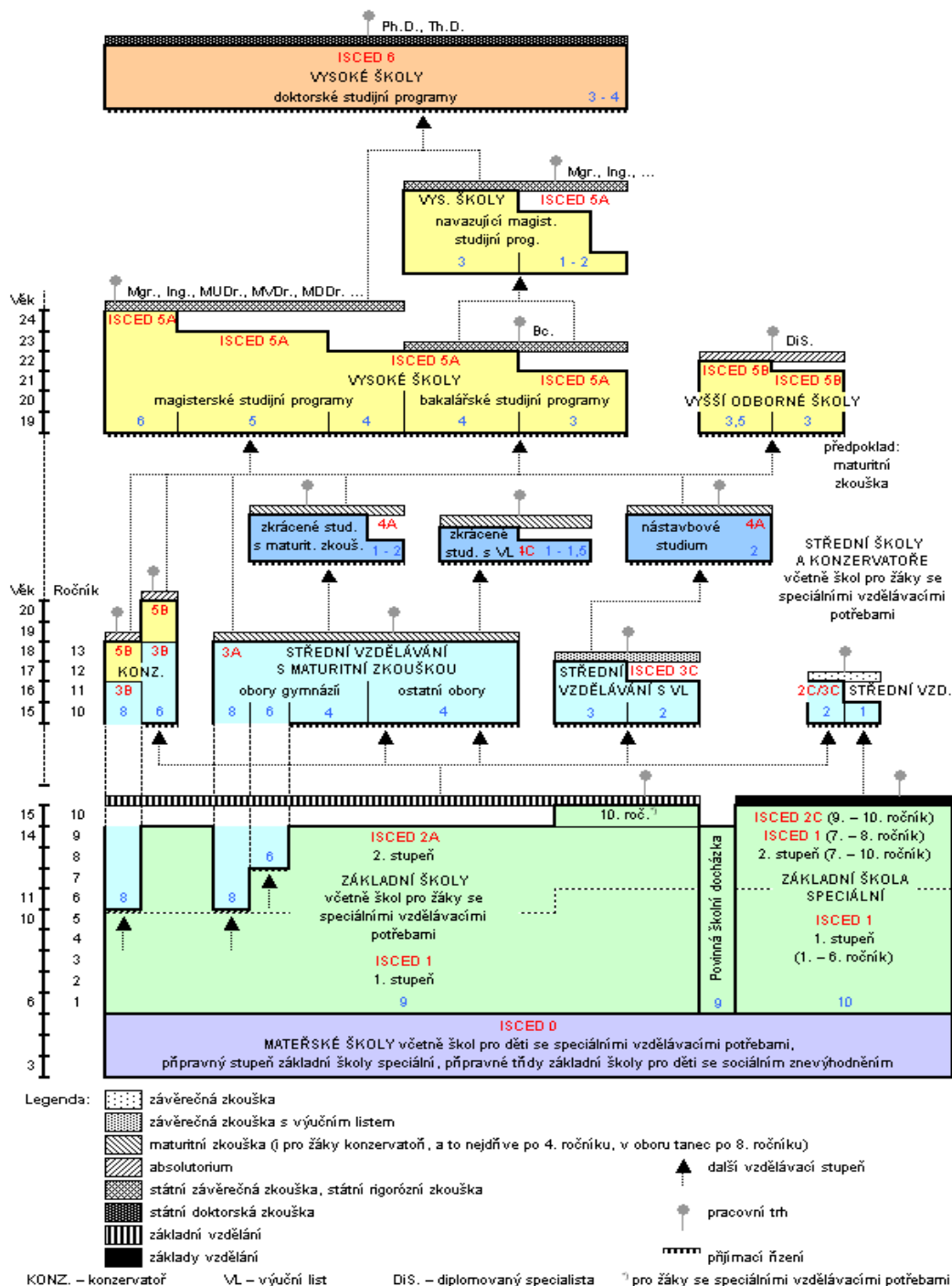
http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Eurydice/CZ_CS.pdf (12. 3. 2011)

7. PŘÍLOHY

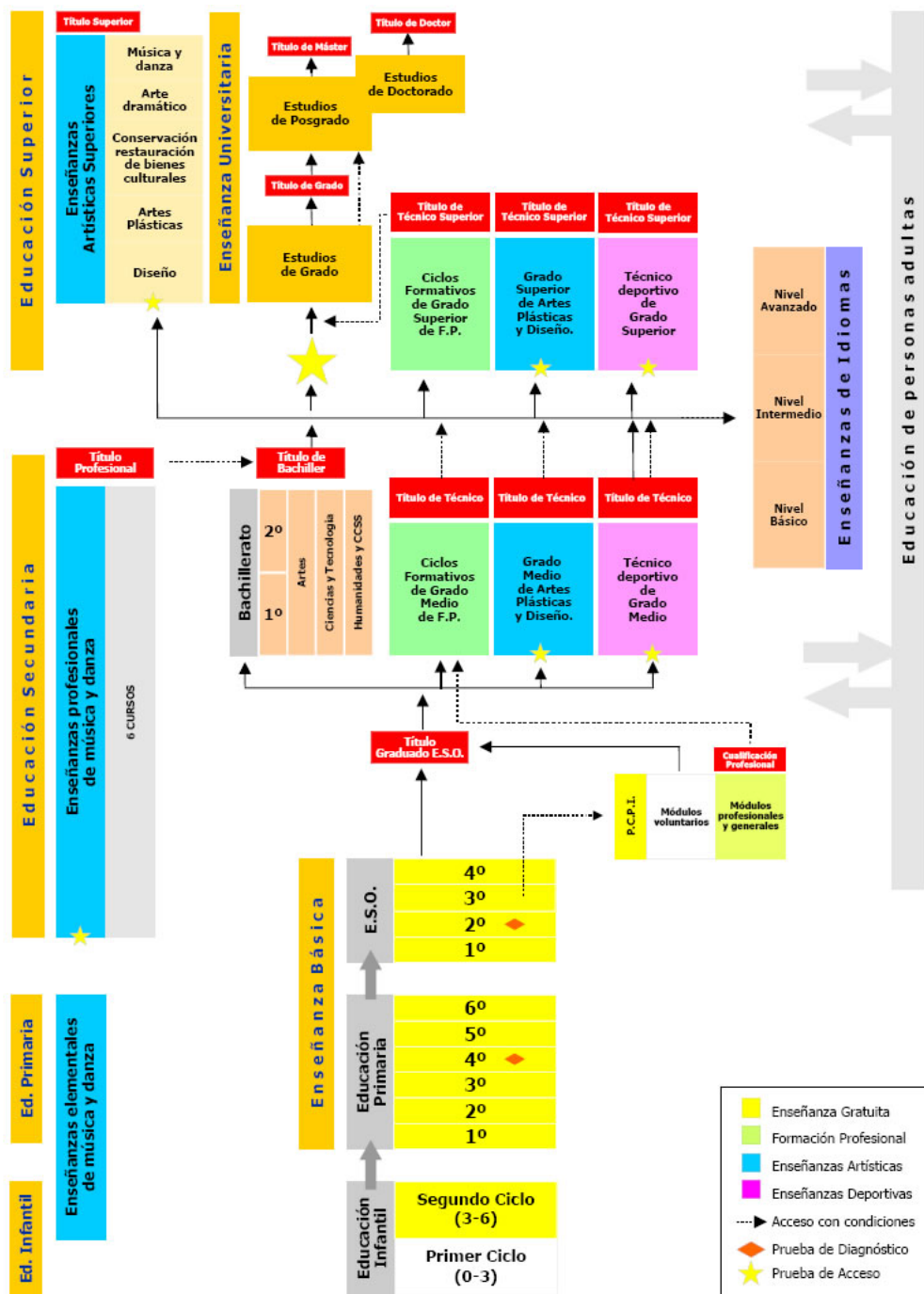
7.1. Schéma vzdělávacího systému České republika

Schéma vzdělávacího systému České republiky ve školním/akademickém roce 2008/2009

Pramen: Ústav pro informace ve vzdělávání

7.2. Schéma vzdělávacího systému Španělska

7.3. Střední škola Rocagrossa, Lloret de Mar, Katalánsko

Bufet ve škole

Školní dvůr

Školní knihovna

